

EVANGÉLIKUS Életo

Mindenkinek
saját Bibliát!

Részigazságok
helyett őszinteség

Mi történt az idei
egyszázalékos
kampányban?

Isten helyére tesz minden mozaikdarabkát

Kőszeghy Miklós és Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna
- szolgálat a balatonboglári egyházközségben

A KötőSzó blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

KÖTŐSZÓ

A világ lutheránus szemmel

kotoszo.blog.hu

c r e d o

evangélikus folyóirat | XXVI. évfolyam, 2020/2.

A **Credo 2020/2.**, Trianon-tematikájú száma ahhoz kíván némi támpontot nyújtani, hogy mind többet tudjunk meg nemcsak a számunkra gyászosan végződő béketárgyalásokról, hanem azokról a történelmi körülményekről is, amelyek ide vezettek.

MEGRENDELHETŐ A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Hatékony működés

Olvasom, hogy „a koronavírus-járvány pár hónapja alatt rengeteg munkáltató döbbsen rá arra, hogy a korábban kockázatosnak tartott távmunka valójában nemhogy nem okoz visszaesést, de még növeli is a hatékonyságot”. A Twitter cégvezetője még májusban közölte munkatársaival, hogy ha akarnak, az idők végezetéig dolgozhatnak otthonról, az elmúlt héten pedig a japán Fujitsu jelentette be, hogy maximális rugalmasságot biztosít nyolcvanezer (!) alkalmazottjának. Nyilvánvaló, hogy számos más munkahely viszont képtelen lenne funkcionálni (gyártani, szolgáltatni stb.) dolgozóinak fizikai jelenléte nélkül.

Mindeközben az egyházak, illetőleg a gyülekezetek legalább annyira igénylik a hitélet valódi közösségi alkalmait, mint amennyire – a hitélet személyes megélése szempontjából – nélkülözni is tudják azokat. Magazinunk e számában több írás is foglalkozik a veszélyhelyzethez való keresztény viszonyulással. Miután e pandémia számos területen sejtet paradigmaváltást, a „hatékony”, biztos kapaszkodót keresőknek jó szívvel ajánljuk dr. Csermely Péter akadémikusnak a *Tallózó* rovatunkban közölt jegyzetét.

Evangelikus gyülekezeteket bemutató riportsorozatunk mostani állomása a balatonboglári egyházközség. Templomát az a Nagy Tamás Ybl-díjas építész tervezte, akinek búcsúztatása lapunk megjelenési dátumának napján, július 19-én délután lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban, s akinek július 2-i halála építész-kollégáját, Benczúr Lászlót indította személyes megemlékezésre.

Az *Oratio Oecumenica* megírására felkért lelkészek nevét nem szoktuk feltüntetni, noha ez az egyetemes könyörgés az *Evangelikus Élet* egyik legfontosabb eleme. És kicsoda kegyelem, hogy imáinkkal nemcsak közösségben, de belső szobánk magányában is élő – és hatékony – kapcsolatot „működtethetünk” az Úrral!

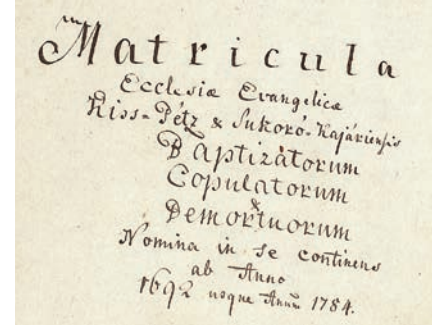
■ T. PINTÉR KÁROLY

Mélység és magasság

A távolságot találkozássá cserélik az Evangélikus Pedagógiai Intézet honlapján is követhető, *Egybecsengés* című sorozatban. Ezúttal azonban nem pedagógusokat, hanem más területen dolgozó munkatársakat kérdeztek az „egybecsengésről”.

22. oldal

Anyakönyvi érdekességek

Az anyakönyvek az ügynevezett általános források közé tartoznak, ezért is van nagy jelentőségük a kutatók számára. Az anyakönyvezésre vonatkozó szabályozások Európában és hazánkban is a reformáció megindulása után jelentek meg.

25. oldal

Isten helyére tesz minden mozaikdarabkát

Kőszeghnyé Raczko Zsuzsanna esperes a verandáról a parókia hűvösébe hív, hogy a kreatív lelkészcsalád szolgáltatóról beszéljünk. Gyülekezeteket bemutató riportsorozatunk júliusi állomásán a Balaton déli partjára invitáljuk olvasóinkat.

29. oldal

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Aradi György	5
Új nap – új kegyelem • Hajdich-Szmola Patrik	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás írása	16
Portré • Hegedűs Klára gimnáziumi tanár a napi meglepetésekről	18
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	19
Oktatás • Illésné Pál Etelka és Suha Róbert egybecsengései	22
Küldetés • Mindenkinek saját Bibliát!	24
Thesaurus • Baptisati, copulati, sepulti – Anyakönyvi érdekességek	25
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	28
Riport • „Gyűjtögetés” a balatonboglári egyházközségben	29
Jegyzet • In memoriam Nemeshegyi Péter SJ – Réthelyi Miklós írása	32
Interjú • Találkozás Chikán Katalin dunakeszi lelkésszel	33
Ajánló • Isten gitáros a és az alkohol	36
Fókusz • Mi történt az idei százszázalékos kampányban?	37
Evangelikus arcképcsarnok • Herman Ottó emlékezete	40
Kötőszó-szemle • Hogyan nem lesz kínos a templomi esküvőfotózás?	42
In memoriam • Nagy Tamás építésre emlékezve	44
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	46
Krónika • Hírek, tudósítások	48
Oratio oecumenica	56
A vasárnap igéje • Hegedűs Attila	57
Új nap – új kegyelem • Kasza Gábor	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Szunyoghy Zsolt informatikus, a pestszentlőrinci gyülekezet másodfelügyelője – Budapest (Pestszentimre). A gyülekezeti szolgálat számomra azért is fontos, mert magam is sokat kaptam ezektől a közösségektől. Egyetemistaként, még nem hívőként, kerestem a világban a helyemet. Akkor olyan közösségekbe kerültem, ahol sikerült Isten igéjéhez is közel jutnom. Idővel igényem lett, hogy gyülekezethez tartozzak. Fokozatosan alakult ki bennem az érzés: saját magam számára is fontos, hogy másoknak, közösségnek szolgáljak.

Pestszentlőrincen a templom hangosítási szolgálatában veszek részt. Mivel cajúozok [cajón: dobozra hasonlító, fából készült, dél-amerikai eredetű ütőhangszer – a szerk.], Pestszentimrén a családi istentiszteletek zenei szolgálatában is közreműködöm, valamint az internetes közvetítések és videók vágásában is tevékenyen részt veszek. Időnként társasjátékklubot szervezek, ez mára családi napokká nőtte ki magát. Egyetemi éveim alatt a Luther Otthonban laktam, ott máig én látom el a rendszergazdai feladatokat. Ezen túl feleségemmel együtt a rákoskeresztúri gyülekezet zenei szolgálatában is részt veszünk.

Nemzetközi világi cégnél dolgozom, de a munkahelyen belül alapítottunk egy keresztény kört. Keresztény munkatársaimmal csütörtöki napokon együtt ebédelünk, utána Bibliát olvasunk, és az ígéről beszélgetünk.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Ismét csillogtak a licisták

A Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium csapata nyerte a Kulin György csillagászati diákvetélkedő országos döntőjét. Demeter Emma, Szabó Máté és Szegedi Dóra 7. A osztályos licisták – Sideral csapatként – neveztek a háromfordulós, június 20-án tatabányai döntővel zárt vetélkedőre.

A csapatot ezúttal is Lang Ágota tanárnő készítette fel, aki – egyebek mellett – elmondta, hogy a legkülönbözőbb

feladványtípusok sorában a Sideral a Szaturnusz gyűrűinek darabkáit gondolta begyűjteni rákszerű robotokkal, majd egy űrszonda segítségével a Földre hozni. Ennek a képzelt küldetésnek az eredményéről ötperces prezentáció formájában be is kellett számolniuk. A prezentációban a licisták kihasználták, hogy a digitális tanrend keretében a Scratch programozási nyelvvél ismerkedtek meg a szakkörön.

Forrás: Bdeg.hu

ORATIO OECUMENICA

Urunk, köszönjük ajándékaidat, köszönjük, hogy jelen vagy életünkben, köszönjük, hogy nem hagysz bennünket magunkra kétségeinkkel és kérdéseinkkel. Mert ez a világ gyakran olyan lelketlennek tűnik... Minden változik, mindenütt konfliktusok, békétlenség és bizonytalanság. Jöjj közénk, tedd „lelkibbé” életünket, jelenj meg Szentlelked által ott is, ahová mi nem kívánczunk, ott is, ahol nem jó senkinek!

Légy betegjeinkkel! Légy ott a kórházi ágyaknál, vigasztald a szenvedőket és a hozzátartozókat, erősítsd az orvosokat és az ápolókat. Adj gyógyulást azoknak, akiknek még dolguk van itt a földön, és adj könnyű halált azoknak, akiknek menniük kell.

Légy a gyerekekkel, légy a fiatalokkal! Adj nekik pihentető nyarat, felüdülést, tapasztalatszerzést és sok-sok örömet. Légy a középnevezdekkel! Segíts nekik, hogy ha rövid időre is, de meg tudjanak állni rohanó életükben, és rá tudjanak feledkezni arra a számtalan csodára, amelyet te készítettél a számukra. Légy az idősekkel, segíts nekik életük küzdelmeiben. Légy velük, amikor úgy érzik, magukra maradtak félelmeikkel, betegségeikkel, a mindennapok terheivel.

És kérünk, Urunk, légy a szociális intézmények lakóival és dolgozóival is. Róluk gyakran elfeledkezünk, pedig mennyi-mennyi gyerek, fogyatékkal élő, beteg vagy idős ember él intézményeink falai között...

Urunk, köszönjük, hogy miként mindig, amikor hozzád fordulunk, most is bízhatunk abban, hogy meghallgatsz bennünket. Akkor is, ha nem olyan szépek sem a gondolataink, sem a mondataink, ahogyan te azt megéredmeléd.

Hála legyen neked minden jóért, amit elkészítettél nekünk, és hála legyen küzdelmeinkért is, amelyeknek bizonyosan megvan az értelmük akkor is, ha most még homály fedí azt.

Jöjj közénk Szentlelkeddel!
Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap

ApCsel 19,1-7

Vízen túliak társasága – Lélekkel az újrakezdésben

Újrakezdők dilemmája. Bármely tevékenység sikeres gyakorlásában döntő szerepe van a kezdeteknek. Az elköteleződést – legyen szó egy sportágról, hangszeres játékról, idegen nyelvről vagy bármilyen mesterségről – nagyban segítheti, ha olyan személy teszi vonzóvá, akinek az adott területről átfogó ismeretei vannak. Ennek hiányában a kezdeti lelkesedés helyét hamar átveszi az egy helyben topogás kínos érzése, olykor évek múltán is a többszöri újrakezdés állandó csalódottsága.

Így van ez gyakran a lelki életben is. Az apostoli kor sokszínű egyházi gyakorlatából most egy pozitív példa áll előttünk az újrakezdés továbblendítő csodájáról. Gyújtópontjában a keresztséggel – annak léleképítő ajándékaival.

Az efezusi gyülekezet tagjai a Krisztusról szóló evangéliumot egy Apollós nevű alexandriai zsidó testvér ígehirdetésében kapták, és lettek „az Úr útjának” tanítványai. Meg is kereszteltek, de állításuk szerint még csak nem is hallottak a Szentlélekről. Az akár kínosnak is nevezhető hiányosságot a hagyomány nem rója fel Apollónak, sőt Lukács siet megjegyezni, hogy lelki vezetőjük olyan kiváló szónok, aki jól ismeri a héber nyelvű Szentírást, helyesen értelmezi a Jézusról szóló ígéket, és buzgó lélekkel szolgál (ApCsel 18,24–25). Ám a keresztségben csak azt tudta adni, amit maga is ismert, a János keresztségét. Azaz Lélek nélküli keresztséget. Ezzel kellett beérniük az újrakezdésig.

Lélek nélkül nem megy tovább. Mindaz, amit Lukács megőriz az apostolok cselekedeteiről, jellemző módon végig a Lélek cselekedeteiről szól. Pünkösd nyomán a Lélek vezeti őket az ígehirdetésben, a gyógyításban és az elesettek körüli szolgálatban (ApCsel 3,6.). A Lélek vezetésében lesznek képessé botlásaik, hibáik és a széthúzás lelkületének kiküszöbölésére (ApCsel 9,15). Éppen ez a Lélek különbözteti meg a jánosi keresztséget a Jézus által elrendeltől. A Szentlélek cselekszik az újrakezdésben. A „vízen túliak társaságát” a Lélek teszi eleven, továbbtanulásra kész gyülekezetté.

János vízkeresztje a bűnbánat sürgetésével keményen intett a megtérésre. Jézus a keresztségében a Lélek és a víz összekapcsolásával a bűnbocsánat kegyelmi ígését hirdette meg (Lk 24,47), amely személyében, különösen is halálának alámerülésében és feltámadásának egész életművét felemelő rendjében jött közel hozzánk. Jézus ezzel a keresztséggel megtérésre, vele azonos mintázatú életre ösztönöz. Fontos a keresztség mint

vízválasztó, de csak az Atya ígérete szerinti Lélek világít rá a Jézusban túlcserélő szeretet irányára.

Jézus a tanítványainak az írástudókét messze felülmúló igazságról tesz említést a vasárnap evangéliumi szakaszában (Mt 5,20). E beszédében a törvény igéje saját tanításával együtt hív helyes életgyakorlatra. Mindez nem megy a Lélek vezetése

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - PEXELS / PIXABAY.COM

nélkül. A Szentlélek nélkül sosem tudnánk túllendülni azon, hogy saját megtérésünk története kössön le, és mindaz, amit mi magunk vihetünk véghez.

A Lélek inspirálta kihívások között mindez átfordul másokat építő életre. Ezekben a helyzetekben fejlődhet azután tovább saját hitünk és alázatunk, valamint tanulási készségünk a közös nyelv és Lélek inspirálta igazságos tettek gyakorlására. Keresztségünk egykori vagy küszöbönálló ajándéka segít az újrakezdés bátorságában. Ahogyan Luther írja *Nagy kátéjában*: „A megtérés tehát nem más, mint visszafordulás és visszatérés a keresztséghez, azért, hogy újra tegyük és gyakoroljuk azt, amit előbb elkezdünk, de aztán abbahagytunk.”

■ ARADI GYÖRGY

Imádkozzunk! *Urunk Jézusunk, a te nevedben kezdődött minden e földön, ami a mennyel összeköt minket. Hálásan köszönjük, hogy a keresztségben mennyei Atyád a gyermekévé fogadott, egyházad tagjává, ígéreteid örökösévé tett. Add nekünk naponként Lelkedet, hogy felidézze bennünk a kezdetet, életre váltsa bennünk tanítást, és így mindenkor gyarapodjunk a hit és a benned kapott közösség ajándékaiban. Urunk, elevenítsd meg bennünk a keresztség áldásait! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 19.) *Micsoda a halandó – mondom –, hogy törödsz velem, és az emberfia, hogy gondod van rólam?* Zsolt 8,5 (Ef 2,10; Mt 28,16–20; Róm 6,3–8[9–11]; Zsolt 89,20–53) Egy dán filozófus-teológustól származik az a híres gondolat, hogy akkor a legnagyobb az ember, amikor térdel. Ezt élhetjük át az úrvacsoravételkor, amikor – a felekezetek között egyedülálló módon – odatérdelünk az Úr oltárához. Szinte nem is tudnánk mást tenni Isten előtt, hiszen a legnagyobb találkozik velünk, a kicsinyekkel. És bennünket az Istennel való találkozás nagygyá tesz. Nem magunkból fakadóan, hanem Isten kegyelméből adódóan. Minden találkozáskor ennek a csodának vagyunk részesei: a hatalmas Isten mellett és őáltala mi *valakik* lehetünk.

Hétfő (július 20.) *Hallgassatok rám, ti konok szívűek, akik messze vagytok az igazságtól! Közel van igazságom, nincs már messze.* Ézs 46,12–13a (Tit 2,11–12; 2Móz 14,15–22; Mik 1,1–16) Fizikai világunkban nagyon furcsa lenne, hogy ugyanaz a távolság az egyik oldalról nézve kevesebb lenne, mint a túloldalról számolva. Isten világában pedig ez történik: a mi oldalunkról nézve messze vagyunk az igazságtól, Isten oldaláról nézve közel. Semmi félreértés nincs ebben, hanem ez Isten logikája: ő közelebb akar magához bennünket látni, mint amennyire mi vagyunk tőle. A bűneink elválasztanak tőle emberi oldalról, de az ő irgalmasága Jézusban ezt a távolságot képes áthidalni. Krisztusban összeér Isten felől az ember és az ő világa.

Kedd (július 21.) *Mindenért hálát adjatok, mert ez Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra.* 1Thessz 5,18 (Zsolt 9,2; ApCsel 2,32–40; Mik 2,1–13) A hála ma hiánycikk. Minden bizonnyal azért, mert egyrészt annyi mindent természetesnek veszünk, hogy elfelejtünk megköszönni bármit is. Másrészt pedig azért, mert az az elképzelésünk, hogy csak a már megtörtént ajándékokért lehet hálát adni. Ha meg tudnánk tanulni megköszönni ajándékokat, akkor hamar észrevennénk, hogy egy egész nap is rövid lenne annak elsorolásához, amit Isten adott nekünk. A boldog élet titka a hálaadás. Aki tud köszönetet mondani, az minden hiánya ellenére is gazdag és boldog ember lesz.

Szerda (július 22.) *Úgy van az Isten országa, mint amikor az ember magot vet a földbe, azután alszik és felkel, éjjel és nappal: a mag sarjad és nő, az ember pedig nem tudja, hogyan. Magától terem a föld...* Mk 4,26b–28 (Jób 9,10; ApCsel 16,23–34; Mik 3,1–12) Azt gondolom, hálásak lehetünk azért, hogy Isten a világ folyamatainak jelentős részében magának tartja fenn a teremtés hatalmát. Olyan jó, hogy a legalapvetőbb dolgok Isten

kezében vannak, és onnan senki nem tudja kivenni őket! Mert nem siettethetjük a magok növekedését, és a szél irányát sem határozhatjuk meg. Ugyanígy a hittel: nem siettethetjük senkinek az Istennel való kapcsolatát. Segíthetjük, de végső soron Isten dönti el annak ritmusát. Ezt tiszteletben kell tartanunk, hiszen ez titok.

Csütörtök (július 23.) *Menjete el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek!* Mk 16,15b (Ézs 43,10a; Mt 18,1–6; Mik 4,1–8) A feltámadott Jézus így szólt a tanítványaihoz és a tanítványokon keresztül hozzánk is. Már nem a bizonytalanság idejében voltak akkor a tanítványok. Látták a feltámadott Mestert, összeállt a kép, megértették Jézus szavait, legalábbis a többségüket. A feltámadott szavának engedelmeskedni a kereszténységünk legnemesebb küldetése. Egész életre szóló feladat. Hiszen aki megtapasztalja a Krisztusban lévő szabadságot, az még Jézus kérése nélkül sem fogja tudni magában tartani az ebből fakadó örömet. Ennek továbbadása a legszebb – és sok kreativitást igénylő – küldetésünk!

Péntek (július 24.) *Bárcsak szétszakítanád az eget, és leszállnál...!* Ézs 63,19b (Mt 6,13; 1Kor 12,12–18; Mik 4,9–5,4a) Ézsaiás kortársai nem is sejtették, hogy bizony lesz idő, amikor Isten szétszakítja az eget, és leszáll. Igaz, hogy egy kis csecsemő formájában, emberi alakban – ahogyan talán nem várták. Ézsaiás kérése már beteljesült, ugyanakkor nem múlt el annak igénye, hogy Istent magunk mellett érezzük a mindennapjainkban. Sokszor mondjuk, hogy „bárcsak Isten itt lenne mellettem”, sokan talán látni is szeretnék őt. De hiszen Isten itt van mellettünk, akkor is, ha éppen nem látjuk! Lesz idő, amikor Jézus újra testben jön el. Újra szétszakítja az eget, és magával visz bennünket.

Szombat (július 25.) *Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtetnek.* Mt 5,6 (Péld 11,19; Jel 3,1–6; Mik 5,4b–14) Mindannyian keresők vagyunk. Keressük Istent, keressük az igazságot, a jót, önmagunkat. Egyszóval magát az életet keressük. Boldog ember nemcsak abból lesz, aki megtalálja, hanem már azt is boldognak mondja Jézus, aki tudja, hogy hol keresse, még ha nem találta is meg teljes egészében. Annak ismerete, hogy Istennél van az életünk forrása, és hogy ő az Alfa és az Ómega, súlytalanná tesz minden más kérdést. Nem lényegtelenné teszi, hanem a fontossági sorrendet állítja fel: aki Istent megtalálja, mindent megtalál. Aki Istené, azé minden, amit Isten ad.

■ HAJDUCH-SZMOLA PATRIK

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Magaslati együttlét

Erdei istentisztelet Pécssett

A nyár első valódi kánikulai vasárnapján, június 28-án a pécsi evangélikus gyülekezet erdei úrvacsorás istentiszteletet tartott a Kis-Tubesen. A rántörő forrásban maroknyi csapat vállalta a rövid sétát a közeli parkolótól a csodálatos panorámát nyújtó kilátóig. Igehirdetéssel Hajdуч-Szmola Patrik, gitárkíséréssel Ócsai Zoltán szolgált.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Többen leírták már, hogy a koronavírus-járvány hozta helyzetben lelkészek és gyülekezetek milyen kreatív megoldásokat hoztak létre az evangélium továbbítására és a sokoldalú kapcsolattartásra. Úgy tűnik, ez a kreativitás nem tűnt el a szigorítások enyhülésével, hiszen a pécsi gyülekezet tanévzáró biciklis istentiszteletet tartott a Malomvölgyi-tó partján, majd rendhagyó erdei istentiszteletet hirdettek meg.

„A különlegességét nem a liturgia, hanem a környezet adja: Isten legszebben megalkotott katedrálisában gyűlünk

össze a szabad ég alatt. A fűben ülve és a kilátásban gyönyörködve tapasztalhatjuk meg kicsit, hogy milyen lehetett azoknak a tanítványoknak, akiket Jézus külön felvitt egy magas hegyre, és ott voltak együtt a Mesterral” – írta Hajdуч-Szmola Patrik lelkész a gyülekezet levelezőlistáján.

Bizonyára többen imádkoztak az eseményes időjárásért, de ekkora forrásra senki nem számított. Árnyat ígérő felhők csak a messzi horizonton mutatkoztak, és a bő kéttucatnyi elszánt vállalkozó a kilátóhoz érve talált annyi árnyékot, hogy

kényelmesen elhelyezkedjen a hozott takarókon. Egy szűk árnyéknyi hely az igehirdetőnek is jutott, aki a közös éneklés után Mt 15,29–38 alapján kezdett beszélni.

„A hegy fontos hivatkozási alap az egész Bibliában, de az evangéliumokban is. Jézusról tudjuk, számtalanszor választotta a hegyet az egyedüllétre, a töltekezésre, és nem kell különösebben megmagyarázni, hogy miért: mert ez a legszebb oltárkép, ami csak lehetséges – mutatott körbe a lelkész. – Itt minden a helyén van, és többek leszünk ettől. Aki pedig feltöltődik, az más emberré lehet, és van mit továbbadnia. De Jézus nem sokáig maradt egyedül a hegyen, mert a vele való találkozás lehetőségének vonzereje van. Mi azt gondoljuk, hogy mi indultunk fel a hegyre, de a Jézussal való találkozás már elő van készítve számunkra, ő vár bennünket. Azért, hogy adjon – akár a lelki táplálékon is túl. Itt a megvendégelés elmarad a kínálózó tűzrakóhely ellenére – sajnálkozott a lelkész –, de a vele való találkozás adott most is az úrvacsorában, ami hamarosan kiosztásra kerül, a járványügyi szabályok betartásával.”

A gyerekek áldást kaptak. Az istentisztelet végeztével a jelenlévők annak adtak hangot, hogy ebből az alkalomból hagyományt kellene teremteni – és már sorolták is a lehetséges helyszíneket. A találkozás kötetlen beszélgetéssel, az elemzési szövegek kibontásával folytatódott, majd a még mindig tartó forrásban indultak vissza a parkoló, a város felé.

■ DR. SRAMÓ ANDRÁS

Újra személyesen tanácskozhattak az országos presbitérium tagjai

Február 6. óta először ülésezett a megszokott, rendes körülmények között az országos presbitérium, hiszen a koronavírus-járvány miatt márciustól kezdve csak virtuális tanácskozásra volt lehetőség. A június 25-i ülésen elhangzottakat az Evangélikus.hu a levezető elnök, Fabiny Tamás elnök-püspök tájékoztatása alapján foglalta össze.

Miután elhangzott Kondor Péter püspök nyitóahátára, Fabiny Tamás elnök-püspök ismertette a mögöttünk levő hónapok tapasztalatait. Egyebek mellett kiemelte, hogy mind a gyülekezetek és az intézmények, mind a különböző testületek gyorsan és hatékonyan reagáltak az új helyzetre, így az országos presbitérium és a püspöki tanács is meghozta a szükséges döntéseket például a költségvetési átcsoportosításról és vésztartalék képzéséről.

Több olyan pályázatot is kiírtak, amelyekkel a nehéz helyzetbe került gyülekezeteket támogatták. Az iskolákban bevezetett távoktatás kapcsán pedig az derült ki, milyen jókor történt az előző évben az evangélikus oktatási intézmények informatikai fejlesztése. A döntéshozók folyamatosan nyomon követték a diakóniai intézmények helyzetét, és a nehéz körülmények között is igyekeztek megadni a szükséges támogatást.

Fabiny püspök kiemelte, hogy mind a lelkészek, mind az oktatási és diakóniai munkában dolgozók példamutatóan helytálltak. Köszönetet mondott az országos

iroda munkatársainak is, végül pedig hangsúlyozta, hogy az elmúlt hónapok tanulságait nemcsak gyakorlati vonatkozásokban, hanem komoly teológiai reflexiókkal is le kell vonni. Hogy tudniillik az egyház a maga igehirdetői, vigasztaló és egyéb szolgálataival miként tud az emberek között jelen lenni a veszélyhelyzetekben.

A napirendi pontok között hangsúlyosan szerepelt a kormánnyal március 17-én megkötött megállapodás végrehajtása, elsősorban a parókia- és közösségiter-, valamint az óvodafejlesztés terén. Az egyházkezületek ezekben a hetekben állítják össze a felújítandó épületek listáját, illetve határozzák meg, hogy hol szeretnének régi óvodát felújítani és bővíteni vagy újat indítani.

Az országos presbitérium megvizsgálja annak lehetőségét, hogy az állami támogatásból miként lehetne egy-egy országos jelentőségű projektet támogatni. Lehetőségként a gyenesdiási Kapernaum és a piliscsabai Béthel missziói otthon fejlesztését, illetve Szarvason a Tessedik Sámuel szellemiségét folytató munkaágot vizsgálják meg.

Foglalkozott az országos presbitérium három, már folyamatban levő beruházással is: a lágymányosi új evangélikus kollégium építésének közeli megkezdésével és a kormány-megállapodással összefüggő két nagy fejlesztéssel, vagyis a Budapestre tervezett evangélikus kórház, valamint az evangélikus gyűjtemények új elhelyezésének ügyével.

Döntésével az országos presbitérium egy szintre tudta hozni a hit- és erkölcs-tan, illetőleg a fakultatív hittan tárgyakat tanítók illetményét. (Az óradíjak egységes kétezer-ötszáz forintra emelésének fedezetét ugyancsak a magyar állammal kötött szerződés biztosítja.)

Az oktatással kapcsolatos ügyek is terítékre kerültek: az országos presbitérium új intézményvezetőket választott meg, a tagok döntöttek továbbá az intézményvezetők ösztönzési keretkiegészítésének bevezetéséről, illetve lezárták az igazgatói értékeléseket.

A testület hosszasan vizsgálta annak lehetőségét, hogy miként lehetne a járvány idején gyakran erőn felül teljesítő diakóniai munkatársakat egységesen megjutalmazni. Megfogalmazták reménységüket, hogy a kormány megtalálja annak módját, hogy az egészségügyiekhez hasonlóan a szociális ágazatban dolgozókat is honorálja, egyúttal azonban határozott egy olyan felmérés elvégzéséről, amely megvizsgálja az egyes intézmények anyagi erejét. Ezzel összefüggésben a grémium felkérte a diakóniai bizottság elnökét és az osztály vezetőjét egy jutalmazással kapcsolatos anyag előkészítésére.

Az országos presbitérium örömmel fogadta Koltai Zsuzsanna referensnek és Gáncs Tamás lelkésznek, az Ararát munkacsoport vezetőjének a tájékoztatását a gyülekezeti teremtésvédelmi programról.

Az országos presbitérium elhatározta, hogy szeptemberben – a rendes ülés mellett – rendkívüli tanácskozás keretében foglalkozik a kormánnyal kötött megállapodás végrehajtásainak részleteivel, illetve értékeli a járvány idején tapasztaltakat, különös tekintettel annak jövőre vonatkozó gyakorlati és ekkleziológiai vonatkozásaira.

Forrás: Evangélikus.hu

Egyre népszerűbbek az egyházi iskolák

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint az elmúlt húsz évben jelentősen csökkent az állami általános iskolákba járó diákok száma. A 2001–2002-es tanévben 944 ezer, tíz évvel később 751 ezer, az elmúlt tanévben pedig 720 ezer diák tanult állami intézményben. Ezzel szemben a vallási iskolába járó tanulók száma rohamosan emelkedett. Húsz éve még csak 36 ezer, idén azonban már háromszor annyi, összesen 111 ezer diák ült be valamelyik egyházi iskola padjába.

Forrás: Sonline.hu

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

KaranTamás-mise

A Szentháromság ünnepe utáni harmadik vasárnap immáron a harmadik online karanTamás-misére került sor. Az évad utolsó virtuális Tamás-miséje félig már élő, félig még virtuális volt, a távolabb lévők szolgálatával színesítve.

FOTÓGRAFIKA: TAMÁS-MISE

„Kiszabadultunk. Összegyülekeztünk. Valóságosan és virtuálisan is, különböző helyekről, útról-útfélről bejelentkezve. Az évadzáró Tamás-misé, pünkösöd után, a világjárvány első hullámverésének enyhültével, az év legvilágosabb napjaiban arra kerestük a választ, milyen legyen az a közösség, amilyennek Jézus látni szeretne minket.

Legyen befogadó és alacsony küszöbű! Legyen érthető és vonzó! Legyen megtartó erejű! A járvány jelenléte az életünkben megtanított néhány fontos dologra. Most múlik. Nincs sok időnk: ezt a közösséget most kell elkezdni építeni. Rajtunk múlik. Nincs helye a kifogásoknak: ezt a közösséget mi tudjuk alakítani. Ezen nem múlik.

Nincs helye a finnyázásnak: hűs- véré emberekhez kell szólunk, nem idealizált, kényelmes vagy hajdanvolt konstellációknak megfelelni. A kereszténység társasutazás, annak minden nyűgjével és szépségével együtt” – írták a Tamás-mise Facebook-oldalán.

Az alkalmat a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházának – amely az Evangélikus Egyetemi Gyülekezetnek is helyet ad – belső udvarán tartották. Az evangélikus lelkész közreműködők voltak: Bence Áron házigazda, László Virgil igehirdető és Szántó Enikő liturgus. Zenei közreműködésre ezúttal is a Lift! zenekar és zenész barátaik vállalkoztak.

Forrás: Evangélikus.hu

Új esperes az Alföldön

Miután Lupták György nyugalomba vonulása miatt megüresedett a Bács-Kiskun Egyházmegye esperesi tisztsége, az egyházmegyei jelölő- és szavazatszedő bizottság lefolytatta a választási eljárást. A járvány miatt elhúzódó folyamat során a voksolást június 21-én tartották meg az egyházmegye presbitériumai.

Hét evangélikus egyházközség Stermeczki Andrásra, öt egyházközségi presbitérium pedig

Homoki Pálra szavazott. Mivel azonban vannak több szavazattal rendelkező egyházközségek is, az összesített eredmény Homoki Pál soltvadkerti lelkészt sorolta az első helyre nyolc szavazattal.

A Bács-Kiskun Egyházmegye megválasztott esperese tehát a 2020–2024 közötti időszakra Homoki Pál soltvadkerti lelkész lett. Az új esperes beiktatásának időpontjáról később születik döntés.

■ SELMECZI GÉZA TAMÁS

Lelkészválasztás Szombathelyen

Lelkészválasztó közgyűlést tartottak július 5-én Szombathelyen. A Vasi Egyházmegye esperese, Rostáné Piri Magda végezte az igehirdetés szolgálatát az istentiszteleten, ezután került sor a választásra. Nyolcvanhárom igen, egyetlen nem szavazattal gyakorlatilag egyhangú döntés született, így Gregersen-Labossa Györgynek, a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség eddigi parókus lelkészének munkáját szeptember 1-jétől Menyes Gyula folytathatja. Felesége, Menyesné Uram Zsuzsanna diakóniai lelkészként tevékenykedik majd, és a gyülekezet lelki életének erősítéséből is kiveszi a részét.

Menyes Gyula az elmúlt években Komáromban helyettes lelkészi feladatokat látott el, míg Menyesné Uram Zsuzsanna a Győrsági Evangélikus Egyházközség lelkésze volt. A lelkész házaspár korábban már szolgált Vas megyében: Ittész János püspöksége idején Menyes Gyula püspöki titkárként dolgozott, felesége pedig diakóniai lelkészként szerzett tapasztalatokat. Titkári megbízatásának lejártával Menyes Gyula a Dunántúl több gyülekezetében szolgált helyettes lelkészként.

Forrás: Credo Rádió

Hartai lelkészválasztás

Halasi László hartai lelkész hirtelen halála egész egyházunkban óriási döbbenetet keltett, a gyülekezet máig nem ocsúdott fel teljesen. Bár a helyettesítés idején rendben megkezdődött a lelkészválasztási folyamat, a kialakult járványhelyzet meghosszabbította az eljárást.

Az egyházközség ambiciózus vezetése a parókiafelújítási munkálatok közepette is végig szívügyének tekintette a lelkészi hivatal betöltésének kérdését. Hamarosan meg is találták a megfelelő jelöltet Farkas Sándor kiskőrösi iskolalelkész személyében, akivel az első pillanatoktól kezdve bensőséges, őszinte kapcsolat alakult ki.

Végül június 14-én a meghirdetett lelkészválasztó közgyűlésen a Hartai Evangélikus Egyházközség egyhangúlag megválasztotta lelkészének Farkas Sándort. A megválasztott lelképásztor július 1-jén vette át az egyházközség lelkészi hivatalát Nagy Veronika espereshelyettes és Selmeczi Géza hivatalt átadó helyettes lelkész, valamint Lehoczki Imre gondnok és Róth Gábor pénztáros jelenlétében.

A gyülekezet előtt azonban további feladat is áll, hiszen a nemrég elhunyt felügyelő, Simon Péter utódját is meg kell választania, így a teljes elnökség megújul, ami reménység szerint az egész egyházközség életére pezsdítően fog hatni.

■ S. G. T.

Jézus az út!

Gurultak egyet az evangélikus motorosok

Karintiába terveztek közös gurulást augusztusban az evangélikus motorosok. A koronavírus-járvány miatt erről ugyan le kellett mondaniuk, de a „karantén” feloldásával egy szezonnyitó közös motorozás azért belefért programjukba: június 26-án majd negyven tagjuk indult Piliscsabára egy hétvégi beszélgetésre. A motorosok mintegy kétszáz kilométeres „tisztelkört” is tettek Piliscsaba-Esztergom-Felvidék-Balassagyarmat-Drégelypalánk-Vác-Tahitótfalu-Piliscsaba érintésével.

A pénteki érkezés után mindenki megmutatolta a másik járgányát, majd vacsora következett. Kezdőhátat tartott Tuska Tibor kondorosi lelkész, ezután pedig bemutatkoztak az új evangélikus motorosok.

Bár a külföldi túra 2021-re halasztódott, ám egy esetleges kisebb együttlétet ebben a szezonban is kivitelezhetőnek tartanak.

Szombaton reggel került sor a motorosok megáldására, aztán a „vasak” a közös

reggeli után fel is bögtek. Nagyszerű érzés volt ennyi motorral a közös gurulás. Sokak számára ez volt az idei első nagyobb etap, így a drégelypalánki Várkapitány étteremben már jólesett kicsit megpihenni, feltölteni.

Különleges meglepetés volt még a nap folyamán a Szügyi Evangélikus Egyházközség meglátogatása. A motorosok Endreffy Géza budaörsi evangélikus lelkész és Tucsek Gábor szügyi származású budaörsi presbiter vezetésével robtak be a községbe, és megpihentek az Isten házában. A gyülekezet izgalommal, kíváncsisággal és szeretetvendégséggel, azaz süteményhegyekkel fogadta őket, majd Torzsa Tamás helyi lelkész az igei köszöntés után („Mily drágák nekem szándékaid, Istenem, mily hatalmas azoknak száma!” – Zsolt 139,17) megismertette velük a gyülekezet történetét. A motorosok megtekintették a Magyar Falu program keretében felújított gyülekezeti házat, de még a harangot is. Örömmel volt a közös éneklés, az együtt eltöltött idő.

A csapat kitartóbb tagjai még szombaton is maradtak beszélgetni, és csak vasárnap indultak hazafelé, meglepve Endreffy Géza budaörsi lelkészt a vasárnapi szolgálataiban.

Mivel mindenki az ország más-más pontján lakik – többek között Sopronból, Győrből, Kondorosról, Dombóvárról, Balatonszárszóról, Budapestről, Fótról, Szekszárdról és Budaörsről is jöttek motorosok –, volt, aki hétszázötven kilométer megtételével zárta a hétvégét.

Mindannyian úgy köszöntek el egymástól: JAÚ! Azaz: Jézus az út!

■ HORVÁTH GÁBOR – TORZSA TAMÁS

Gyóni Géza- emléknap Dabason

A Dabas-Gyóni Evangélikus Egyházközség, a városvezetés és a helyi oktatási intézmények – számos vendéggel együtt – június 21-én emlékeztek meg Gyóni Géza születésének 136. és halálának 103. évfordulójáról. A település hűen ápolja az 1884. június 25-én Gyónon Áchim Géza néven született evangélikus költő-újságíró (egykori teológushallgató) emlékét.

■ B. E.

FOTÓ: KARLIK PHOTO

Izgultak, hálát adtak, célba értek

A Hévízgyörki Evangélikus Egyházközség június 20-án tartotta meg a konfirmációt, amelyet eredetileg őszre halasztottak volna a járvány kitörése miatt. A presbitérium közös döntése alapján végül a hétvégén mind a kilenc konfirmandus örömteli mosollyal tért haza az ünnepi eseményről.

Az április 22-én kiadott püspöki körlevél azt javasolta az egyházközségeknek, hogy a konfirmációkat ősszel vagy jövő tavasszal tartsák meg. Lindákné János Zsuzsanna hévízgyörki lelkész azonban a presbitériummal közösen úgy határozott, hogy mégis megtartják még a nyár elején: „Úgy döntöttünk, hogy ha a korlátozások engedik, akkor megpróbáljuk megszervezni a konfirmációt még a nyár folyamán. Ebben a konfirmandusok szülei is erősítették bennünket.”

Mivel a kormányzat enyhítette a korlátozásokat, de nem törölte el, a gyülekezetben fokozottan odafigyeltek a távolság betartására és a maszk használatára: „A kötelező óvintézkedéseket betartottuk, kértem, hogy üljünk egymástól távolabb, a konfirmandusokat is szétültettük. Az úrvasorán is külön vettek részt a lányok, külön a fiúk, továbbá én is végig maszkban voltam, és kézfertőtlenítőt használtam. Most külön kértük a gyülekezetet, hogy a konfirmáción csak a konfirmandusok családjai és rokonai vegyenek részt.”

A hirtelen jött változás azonban nem okozott problémát a konfirmandusoknak. A lelkész elmondása szerint a fiatalok már kifejezetten várták ezt a jeles alkalmat: „Minden órát azzal kezdtünk, hogy mikor lesz meg a dátum, de amíg nem

volt konkrét tájékoztatás az enyhítésekről, addig nem tudtunk tervezni. Végül a szülőkkel közösen egyeztettünk. Egészséges izgalom volt a fiatalok részéről a vizsga előtt, hiszen ki kell állni, és meg kell szólalni mindenki előtt. De az a gondolat fogalmazódott meg bennünk, hogy hálát adunk azért, mert sikerült idáig eljutnunk – tette hozzá még Lindákné János Zsuzsanna. – A konfirmáció már nem megvalósíthatatlan, elérhetetlen célként lebegett előttünk, hanem úgy éreztük, hogy végre megérkeztünk, végre itt van. Ez nagy erőforrás volt a gyerekeknek is, megélhették ezt az alkalmat, nem kell már várni rá. Lehet, hogy hosszabb lett az út, de mégis célba értünk.”

■ TORDA ESZTER

FOTÓ: LUKÁS JÁNOS

Megjelent a Magyar evangélikus bibliográfia 2019

Nyolcadik éve jelenik meg a Magyar evangélikus bibliográfia (MEB), amely az evangélikus szellemi teljesítményeket évente könyvészeti formában foglalja össze. Az adatbázis része az Evangélikus Országos Gyűjtemény online megjelenésének, amely nemcsak egyházunk tagjai, hanem mindenki számára közvetíti az evangélikus értékeket.

A koronavírus-járvány egyházunk minden területét arra készítette, hogy a virtuális világban is fokozottan jelen legyen. Az Evangélikus Országos Gyűjtemény, amely a munkája során már régóta jelen van a virtuális térben, tovább erősítette online jelenlétét. Munkatársaink töltik fel a levéltári és a könyvtári adatbázisainkat. Múzeumunk az elsők között rendezett virtuális kiállítást. Honlapjaink újabb tartalmakkal telítődtek. A

múzeumi és a levéltár-pedagógiai online jelenlét elkezdődött. Pályázatokat írtunk ki. Minden korosztályt megszólítottunk a Facebookon keresztül. Eközben folytatódott a tudományos munka és a kutatók tájékoztatása. Új színekkel gazdagodott, mélyült a munkatársak közötti kapcsolat.

Mi hiányzott, hiányzik? Egymás inspiráló jelenléte, amelynek során hamar megoldunk egy-egy problémát; a termé-

keny viták, olvasóinkkal, kutatóinkkal és rendezvényeink látogatóival való találkozások – és a gyűjtemény! Amikor elengedhetetlen egy-egy irat, könyv vagy tárgy kézbevétele. Egy idő után fájó ennek a hiánya. Talán a járvány enyhülésével fokozatosan visszatérhetünk a szokott működéshez.

Addig is kövessék az Evangélikus Országos Gyűjtemény honlapjait és a Facebookot (#ezenanapon, #targyakkaranténban), tanulmányozzák, és ha kell, egészítsék ki új tételekkel a MEB 2019-et: Medit.lutheran.hu/site/allomany/11896.

■ H. HUBERT GABRIELLA,
az Evangélikus Országos Gyűjtemény
igazgatója

Johannita krízisközpont Mórahalmon

Adományraktárként és a szervezet kirendeltségeként is működő krízisközpontot alakított ki a Johannita Segítő Szolgálat a Csongrád-Csanád megyei Mórahalmon. A létesítményt június 24-én adták át.

A krízisközpont annak a pályázatnak a segítségével valósulhatott meg, amelynek keretében a Karitatív Tanács hat nagyobb szervezete hatszázötven-hatszázötvenmillió forintot, míg három kisebb tagja kétszáz-kétszázmillió forintot fordíthatott fejlesztésekre – közölte a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, a Nemzeti Humanitárius Koordinációs Tanács elnöke az eseményen.

Soltész Miklós hangsúlyozta: a pályázatnak és a segítségnyújtásnak köszönhetően nyolc nagy logisztikai központ és huszonnégy kisebb bázis készült el az ország területén, amelyek révén sokkal hatékonyabban elérhetők a jövőben a magyarországi és határon túli, támogatásra szoruló közösségek.

A Johannita Segítő Szolgálat kétszázmillió forint vissza nem térítendő támogatást nyert el az Emberi Erőforrás-fejlesztési

operatív program keretében. Soltész Miklós kiemelte: a johanniták jelmondata, „a hit védelme és a rászorulókat támogatása” mindennél fontosabb, „a hit, a nemzet és az ország védelme pedig mindannyiunk feladata”. A hitet azonban most két oldalról is támadják. Kifejtette: az ifjúságot is romboló „liberális katyvasz”, illetve a muszlim hit terjedése és folyamatos térnyerése mellett öt éve „a migrációs válság negatív következményét is meg tapasztalhatjuk”. Éppen ezért a központ a rászoruló emberek, családok segítése mellett a határvédelemben részt vevő szervezetek tagjainak is támaszt nyújthat majd – fűzte hozzá.

Vitályos Eszter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkára elmondta: a kormány azzal tudja leginkább meghálálni a segítségnyújtó szervezetek áldozatos munkáját, ha támogatja, segíti tevékenységüket. Emlékeztetett: a kétszázmillió forint

európai uniós támogatásból Mórahalmon, egy önkormányzati telken krízisközpontot, adományraktárt és a Johannita Segítő Szolgálat kirendeltségeként is működő épületet építettek fel, a Nógrád megyei Terényben pedig a szervezet ifjúsági és gyermektáborát újjáélesztették és korszerűsítették. Az államtitkár szerint a koronavírus-járvány is megmutatta, hogy mekkora szerepük lehet ilyen jellegű központoknak, illetve fejlesztéseknek, hiszen szükség esetén akár a határvédelemben kirendelt katonák, illetve a mező- vagy polgárőrség étkeztetésében és pihentetésében is szerepet játszhatnak.

Porcsalmy László, a Johannita Segítő Szolgálat elnöke elmondta: a krízisközpont megépítését több cél is vezérelte. A pályázat részeként az oktatóteremmel, raktárral, valamint orvosi rendelővé alakítható helyiséggel is rendelkező krízisközpont kialakítása mellett katasztrófa- és vészhelyzeti mentéshez szükséges eszközöket, egészségügyi ellátáshoz és az elsősegélynyújtás oktatásához szükséges eszközöket, valamint szállítóeszközöket szereztek be. A mórahalmi építkezésre és eszközbeszerzésre több mint százhuszmillió forintot fordítottak – közölte a segítségnyújtó szervezet elnöke.

Gregersen-Labossa György evangélikus lelkész, a Johannita Segítő Szolgálat magyar tagozatának káplánja a beszédében kitért arra, hogy a Johannita Rend több mint kilencszáz éve áll „Krisztus szolgálatában, a hit védelmében és a gyengék gyámolításában”. Tevékenységük révén ispotályok hálózata adott menedéket az úton lévő zarándokoknak, a harcban sérült katonáknak, a betegeknek és a bajbajutottaknak – tette hozzá.

Forrás: MTI

FOTÓ: ROSTA TIBOR / MTI / MTVA

„János-lovagok” ünnepe

A keresztény egyházak egységesen számontartják június 24-ét, Keresztelő János ünnepét. Személye fontos helyet foglal el az üdvösségtörténetben: ő az utolsó próféta. Szép skandináv szokás, hogy június 24-én késő délután a gyülekezet tagjai kerti partin együtt étkeznek, beszélgetnek, majd éjfélkor az erdőben vagy a tengerpar-

ton máglyát gyújtanak, körbeállják, egyházi énekeket énekelnek, és imádkoznak.

Ez a nap hagyományosan a „János-lovagok” ünnepe is, ezért a mai utódok – a Máltai és a Johannita Lovagrend tagjai – istentiszteletekkel és lovagi napokkal ünnepelnek szerte a világban. A Szombathelyi Evangélikus Egyházközséget két

johannita lovag vezeti: Gregersen-Labossa György parókus lelkész és Bánfi Péter, az egyházközség felügyelője.

A szombathelyi evangélikus templomban Keresztelő János ünnepén istentiszteletet tartottak. A templomi alkalom után a cserkészek, az ifjúsági csoport és a Ten Sing Savariae tagjai, konfirmandusok összegyűltek közös vacsorára, majd elsétáltak a parkerdőbe, ahol tüzet gyújtottak, beszélgettek, közösen imádkoztak és énekeltek.

Forrás: Credo Rádió

A szociális és gyermekvédelmi területen hangsúlyos szerepet kapnak az egyházak

A kormánynek 2010 óta stratégiai partnerei az egyházak, amelyek jelentős szerepet töltenek be a szociális ellátórendszerben – mondta az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért felelős államtitkára július 3-án a Magyarországi Evangélikus Egyház Dunakeszi Életfa Rehabilitációs Intézetében tartott sajtótájékoztatón. Fülöp Attila emlékeztetett: a szociális bentlakásos intézmények huszonöt százaléka, a szociális alapszolgáltatások negyvennégy százaléka egyházi fenntartású, a gyermekvédelmi intézményrendszerben pedig az idén eléri a hatvan százalékot az egyházi fenntartók aránya.

Magyarországon a szociális és gyermekvédelmi területen hangsúlyos szerepet kapnak az egyházak – fogalmazott az államtitkár, hangsúlyozva: a szociális törődésnek fontos része a lélek gondozása, és fontos, hogy egy szociális intézményben töltött idő ne csak túlélendő napokat jelentsen, az egyházak pedig bármilyen más fenntartónál többet tudnak a lelkek gyógyításáról.

Fülöp Attila felidézte: néhány hete fogadta el az Országgyűlés az egyházak szociális és gyermekvédelmi ellátások terén betöltött szerepének megerősítéséről szóló törvényt. Ennek értelmében az állam az egyház tulajdonába adja azokat az ingatlanokat, amelyekben az intézmények állami feladatokat vállaltak át. Hozzátette: a törvény a jövőbeni átadások lehetőségét is megteremtette, így a szociális feladat ellátásához szükséges állami ingatlan az egyház tulajdonába kerülhet. Kiemelte: abban az esetben, ha a tulajdonba kapott ingatlanban a szociális feladatellátás megszűnik, az ingatlan visszaszáll az államra. Fülöp Attila beszámolt arról is, hogy hamarosan

elkezdődik a Dunakeszi Életfa Rehabilitációs Intézet épületének részleges korszerűsítése, és ehhez az állam ötvenmillió forint támogatást ad.

Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke elmondta, hogy 2017 óta négy, korábban állami fenntartású szociális intézmény került a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásába, hangsúlyozottan olyan területeken, ahol az egyház erős gyülekezeti háttérrel rendelkezik. Ezek közé tartozik a dunakeszi

intézmény, amely az ötszáz embert gondozó Sztehlo Gábor Evangélikus Szereztársaság részese. Az egyház huszonkét országos egyházi és tizenkét gyülekezeti fenntartású intézményének ezernyolcszáz munkatársa van, saját otthonaikban ötezer embert, bentlakásos intézményekben pedig kétezer-hétszáz lakót látnak el.

A diakóniáért is felelős püspök köszönetét fejezte Fülöp Attilának és szakmai stábjának, valamint Orbán Viktor miniszterelnöknek azért a figyelemért és elismerésért, amellyel észrevették és értékelték

az egyházak társadalmi szerepvállalását, kiemelten a szociális ellátórendszerben.

Kondor Péter hangsúlyozta: a döntéssel a tulajdonosi szemlélet pozitív hatása érvényesülhet, az egyházak jó gazdaként dolgozhatnak, az egyértelmű nyertesek pedig a lakók lesznek.

Forrás: Kormany.hu

Keresztény üldözöttekkel nem foglalkoznak

A Human Rights Watch nevű civil jogvédő szervezet nem foglalkozik azzal, hogy jelenleg a keresztény a legüldözöttebb vallás a világon – mondta a Miniszterelnökség üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps program megvalósításáért felelős államtitkára múlt hétfőn az M1 aktuális csatornán.

Azbej Tristan arra reagált így, hogy Kenneth Roth, a Human Rights Watch ügyvezető igazgatója egy nemrégiben a EUobserver.com internetes portálon megjelent levélben bírálta Magyarországot.

Az államtitkár elmondta, a Soros Györgyhöz köthető szervezet és a hozzá hasonlók „igencsak szelektívek, személyválogatók” abban, hogy kiknek

nyújtanak segítséget; például „migráns háttérű” terroráldozatok áldozatai mellett sosem szóltak fel, ugyanakkor arról sem ejtenek egy szót sem, hogy jelenleg több mint kétszázmillió keresztény ember szenved a világon az üldöztetéstől. Hozzátette: az atrocitások, amelyeket keresztények ellen követnek el, a diszkriminációtól a népirtásig terjednek, s csak

tavaly több mint háromezer olyan esetről tudnak, amikor keresztényeket gyilkoltak meg a hitük miatt.

„Mégis minden mással foglalkoznak ezek a szervezetek, de például amikor mi egy nemzetközi emberjogi fórumon megpróbáljuk erre felhívni a figyelmet, felkérni más kormányokat, szervezeteket, hogy ők is álljanak ki az üldözött keresztények mellett, akkor nemhogy nem támogatják ezeket a kezdeményezéseket, hanem kétségbe is vonják azokat, eltagadják ártatlan emberek millióinak a szenvedését” – fogalmazott Azbej Tristan.

■ MTI

Szent Adalbert-díjjal tüntették ki Müller Cecíliát

FOTÓ: KÉSZ

Müller Cecília országos tiszti főorvosnak adományozta Szent Adalbert-díját a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége. A kitüntetést Maklár Ákos, a szövetség elnöke adta át június 25-én zártkörű ünnepség keretében. A névadó szentet ábrázoló emlékérem évente talál gazdára, hogy elismerje olyan tudósoknak, művészeknek és egyházi vagy közéleti személyeknek a munkáját, akik a kereszténység és a magyarság érdekében kimagaslóan értékes művet alkottak vagy tevékenységet végeztek.

Az 1992-ben alapított Szent Adalbert-díjat korábban átvehette – többek között – Jáki Szaniszló, Lezsák Sándor, Tempfli József püspök, Járóka Livia, Nádasi Alfonz és Velkey György is.

Idén rendhagyó módon ítélték oda és adták át az elismerést. A Keresztény Értelmiségiek Szövetségének (KÉSZ) elnöksége ezúttal szakított hagyományával, és a szokásosnál korábban (a díjátadás rendszerint a KÉSZ őszi küldöttgyűlésén történik) döntött a rangos díj sorsáról. 2020-ban váratlan feladatok és megpróbáltatások elé állította az egész világot a koronavírus-járvány. Hazánkban kiemelkedő szerepe volt a járványhelyzet kezelésében a koronavírus-járvány elleni védekezésért felelős operatív törzsnek, amelynek tagjaként az emberek mindennapi életének részévé vált Müller Cecília országos tiszti főorvos. A veszélyhelyzet visszavonásával a törzs munkája nem ért véget, de lezárult egy jelentős időszak.

A KÉSZ vezetősége a Szent Adalbert-díjjal Müller Cecíliának azt a nap mint nap fáradhatatlanul, magas szakmai színvona-

lon végzett áldozatos munkáját kívánta elismerni, amelyet keresztény szellemben, nagy empátiával és felebaráti szeretettel tanúsítva folytatott a magyar emberek egészségének megóvása érdekében.

A szűk körben megtartott díjátadón részt vett az egyesület társelnöke, Galgóczy Gábor, elnökhelyettese, Keresztes Dénes, Pálmai Tamás elnökségi tag és a kitüntetett orvos férje, Zseli József is.

Maklár Ákos a méltatásában kiemelte Müller Cecília evangelizációs tevékenységét, amelyet az elhivatottsággal és alázattal folytatott munkájával ért el. Köszönetet mondott azért, hogy tanúságot tett Krisztusról: „A Szent Adalbert-díjjal szeretnénk elismerni és megköszönni az elnökség, a KÉSZ tagsága, a keresztény ember és a társadalom nevében mindenekelőtt az emberségét, azt, hogy hitelesen és emberi hangon szól hozzánk. Szeretnénk elismerni és megköszönni azt, hogy ilyen alázattal végzi a munkáját. Alázat nélkül nem lehet nagy dolgokat véghez vinni. Krisztustól tanulták ezt az apostolok, amit mi, keresztények is szeretnénk felmutatni. Szeret-

nénk elismerni és megköszönni továbbá azt, hogy mindenki számára kimondva-kimondatlanul szólt a hitről és a családról. Minden eligazításban, tanácsban, ismeretében, amit hallottunk, a sorok között mindig ott volt a család, az emberi kapcsolatok és a hit fontosságának a szerepe.

Ugyanúgy szeretnénk megköszönni és elismerni a keresztet is. Azt a keresztet, amely most is ott van főorvos asszony nyakában, és teljesen eggyé vált a személyiségével. Sok embert megerősített, másokat pedig elgondolkodtatott a pusztán látványa. Végül szeretnénk megköszönni és elismerni ezzel a díjjal a magas színvonalon végzett szakmai munkáját.”

A KÉSZ elnöke a beszédében rámutatott arra, hogy Müller Cecília nem tett mást, mint „aprópénzre váltotta” az evangéliumot. Jó keresztényként láthatóvá tette mindenki számára, hogy mit jelent kovásznak lenni vagy mécsesként világítani. Biztosította a főorvos asszonyt a KÉSZ tagságának támogató imádságáról, amely elkíséri, és erőt ad az előtte álló feladatok és kihívások elvégzéséhez; erre nagy szükség van a járvány elleni további küzdelemben.

Müller Cecília köszönetét fejezte ki az elismerésért, amely fontos megerősítést jelent hivatásának és keresztény küldetésének gyakorlásához. Kiemelte, hogy munkája során megtapasztalta: ha az emberek megértik, hogy mi történik velük, könnyebben viselik a következményeit. Ezért is tartotta fontosnak a nyilvánosság részletes tájékoztatását a veszélyhelyzet idején. Ez nagymértékben megkönnyítette a hatékony fellépést a vírus terjedésével szemben.

Az ünnepség megható pillanata volt, amikor a főorvos asszony hálás szívvel gondolt vissza szüeleire, édesapja sziklaszilárd hitére, amely a mai napig meghatározó számára.

A Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöksége és tagsága jó egészséget és sok kegyelmet kíván Müller Cecíliának a tiszti szolgálata folytatásához, és bízik abban, hogy a főorvos asszony eleget tud tenni az őszi küldöttgyűlésre szóló meghívásnak.

Forrás: KÉSZ / MagyarKurir.hu

Sport, rádió, hit

Bemutatták a Novotny Zoltánnal készült interjúkötetet

Még a kijárási korlátozások időszakában egy nevezetes születésnap apropóján jelent meg a Luther Kiadó gondozásában a Sport, rádió, hit című interjúkötet, amelyből az eddig kevésbé ismert oldalairól is megismerheti az olvasó Novotny Zoltánt, a köztisztviselőnek örvendő – és korántsem mellesleg: evangélikus – sportriportert. A könyv bemutatójának június 30-án a Deák téri evangélikus templom adott helyet. Novotny Zoltánnal és Boda Zsuzsával, a kötet szerzőjével Gáncs Péter nyugalmazott püspök beszélgetett.

A Deák téri evangélikus gyülekezet nevében Gerőfiné Brebovszky Éva lelkesen köszöntötte a megjelenteket. Gáncs Péter nyugalmazott püspök a bevezető köszöntésében utalt arra, hogy aktív püspöki szolgálatának másfél évtizede alatt, 2003–2018 között a Deák téri evangélikus templomban rendszeresen együtt szolgálhattak Novotny Zoltánnal a vasárnapi istentiszteleteken. A sportriporter, aki egyben presbiter is, az olvasópultnál olvasta fel a kijelölt bibliai szakaszokat, a püspök pedig a szószékről prédikált. Mindig jó érzés volt számára, ha „Zoltánnal” együtt szolgálhatott – mondta –, ezért arra kérte, hogy a sportriporter ezúttal is olvassa fel az *Útmutatóból* az aznapra kijelölt igeszakaszt.

Ezután Boda Zsuzsa, az interjúkötet szerzője ajánlotta a könyvet a megjelentek figyelmébe, szólva az egyes fejezetekről (*Az első lépések, Évtizedek mikrofonközelben, A műfajok kavalkádjában, A hit dolgairól*).

A beszélgetés a könyv címének megfelelően három fő „csapás”, a sport, a rádió és a hit irányában folyt. Arra a kérdésre ezúttal sem kaptunk választ, hogy melyik magyar csapatnak drukkol Novotny Zoltán, ám kiderült, hogy általában a szerényebb képességű csapatoknak szokott

szorítani. Maga is sokféle sportágban kipróbálta magát: focizott, kosarazott, teniszezett, úszott, és máig azt tartja, hogy a rendszeres testmozgás igen fontos.

FOTÓ: KOVÁCS TAMÁS / MTI / MTVA

A rádiózással kapcsolatban szó esett arról is, hogy a rádió olyan médium, amelyet autózás, munka, kórházban fekvés vagy akár éppen sportolás közben is hallgathat az ember; a beszélgetésnek ebben a szakaszában kerültek elő a nagy ívű pályarészletei, emlékei.

Közben a disputa rákanyarodott a hit dolgaira; az egybegyűltek megtudták, hogy Novotny Zoltán a lelkesítő pályagondolatával is eljátszott. Véleménye szerint a hitért meg kell küzdeni, ő maga pedig a hit dolgait a „belső szobájában” szereti megélni. „Személyes hit nélkül nem lehet sem alkotni, sem pedig élni” – tette hozzá az ünnepelelriporter.

Mint Gáncs Péter utolsó kérdésére elmondta, nyolcvan év hosszú idő, ebben a korban már a napok ajándékának is örülni

kell, ő azonban reméli, hogy még egy darabig folytatni tudja útját, amelyről tudja, hogy célja van.

Az viszont biztos, hogy rejtett kincseinek megmutatásához Novotny Zoltán az első lépést megtette ezzel a könyvvel.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Megáldották a Rádió Szarvas új stúdióját

Új helyre költözött a Rádió Szarvas stúdiója, a SZÁT-irodaház harmadik emeletére, a Körrös Televízió stúdiója mellé. Ez alkalmából Sipos Zoltán és Lázár Zsolt tulajdonosok köszöntőt mondtak, majd Horváth Z. Olivér és Zahorecz Pál szarvasi evangélikus lelkészek áldották meg az épületet. Ezután a megjelenteknek bemutatták a munkatársakat és az új stúdiót is. Az új helyen az első interjú Babák Mihály polgármester adta, tájékoz-

tatva a helyi lakosságot az aktuális városi ügyekről a 105,4 MHz-es frekvencián.

Mint ismeretes, a Rádió Szarvas az egyik olyan rádió Magyarországon, amely – a szombathelyi Credo Rádióval és a Magyar Evangélikus Rádiómisszióval együtt – az evangélikus *Útmutató* napi igéi alapján készít áhítatokat „meghallgatható formában”. A felvételek közlésében a Sola Rádió is részt vesz. A 2020. évi *Útmutató*-

ból származó igék, valamint a hozzájuk írt igemagyarázatok és imádságok a *Napi ige – Lelki útravaló az év minden napjára* című kötetben (szerkesztette Galambos Ádám, Luther Kiadó, 2019) is olvashatók.

(A szombathelyi Credo Rádió frekvenciája: FM 98,8 MHz; Rádió Szarvas: FM 105,4 MHz; Sola Rádió, Budapest: FM 101,6 MHz.)

Forrás: *Evangélikus.hu*

Bibliai olimpia

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus
Egyházkerület

Ezekben a napokban rendezték volna meg a XXXII. nyári olimpiát, amelyet azonban a koronavírus-járvány miatt egy évvel el kellett halasztani. Hogy mégse maradjunk olimpia nélkül, az alábbiakban igyekszem áttekinteni, hogy magában a Bibliában hol van szó sportról.

Futás. „...állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő pályát.” (Zsid 12,1) Ebben a szakaszban a szerző úgy ábrázolja a futókat, hogy ők egy nagy stadionban versenyeznek, ahol a lelátón a korábbi hitvallók ülnek. Ők „a bizonyágtevők fellege”. Pál apostol 1Kor 9,24-26-ban ír így: „Nem tudjátok-e, hogy akik versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de csak egy nyeri el a versenydíjat? [...] Én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél...” Róm 9,16-ban pedig így mutat rá arra, hogy a legnagyobb emberi teljesítmény sem mérhető Isten kegyelméhez: „...nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könnyörülő Istené.”

Öklövés. „...úgy öklözök, mint aki nem a levegőbe vág, hanem megsanyargatom és engedelmessé teszem a testemet, hogy amíg másoknak prédikálok, magam ne legyek alkalmatlanná a küzdelemre.” (1Kor 9,26-27) Pál apostol ezzel természetesen nemcsak a sportszerű, hanem a Krisztus-szerű életmódra is figyelmeztet.

Kardvívás. A már idézett Zsidókhoz írt levél az ugyancsak ősi sportnak számító vívásból vett képpel szemlélteti Isten igéjének erejét, amely szerinte „élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál” (Zsid 4,12). A Biblia utolsó könyvében pedig a megdicsőült Krisztus mutatkozik be vívóként, ugyancsak az ige hatalmára utalva: „...harcolok ellenük számnak a kardjával.” (Jel 2,16) Péterhez, Jézus tanítványához azonban korántsem jelképesen tartozik a kard, hiszen a Mester elfogása körüli zűrzavarban ezzel vágja le egy szolgálót (Mt 26,51).

Úzás. Ugyanez a forrófejű tanítvány a feltámadott Jézussal találkozva képtelen kivárni, hogy hajójukkal a partra jussanak, ezért beleveti magát a tengerbe, hogy úszva minél hamarabb Jézushoz érjen (Jn 21,7).

Horgászat. Ez ugyan nem olimpiai szám, de tudvalevő, hogy Jézus tanítványainak az életében milyen fontos szerepet játszik a halfogás. Mint sok más sportoló, ők is megismerik a kudarc ízét. Edzőjük ezért sportágváltásra készíti őket: „Jöjjetek utánam, és én emberhalászokká teszlek titeket.” (Mt 4,19)

Vitorlázás. A Genezáreti-tavon a tanítványoknak alkalmuk van egy népszerű olimpiai sportág űzésére is. Pál apostol zordabb körülményeket él át: vitorlás hajójukkal nem képesek a széllel szemben haladni, és csak sodortatnak a nyílt tengeren (ApCsel 27,15-19).

Gyaloglás. Ez a sportág is szerepel a Bibliában! Az emmausi tanítványokról még azt is följegyezi az evangélista, hogy ők milyen távot tesznek meg. A Lk 24,13-ban feltüntetett hatvan sztadion tizenegy kilométernek felel meg.

Lovaglás. A versenyeken mindig kínos, ha a ló ledobja a lovasát. Véltetően ez történt Pál apostollal is a damaszki úton, ezúttal azonban nem a ló vagy a lovas hibájából, hanem a feltámadott Jézus akaratából. Az ApCsel 9,4-ben ugyan csak azt olvassuk, hogy Pál „a földre esett”, számos képzőművészeti ábrázoláson azonban a ló is ott áll mellette.

Céllövészet. Némi rugalmassággal idesorolhatjuk Dávid hősiességét, amint parittyájával eltalálja és megöli Góliátot (1Sám 17,49-51). Mindez arra is példa, hogy az esélytelennek tartott versenyző is győzhet, még akkor is, ha ellenfelével nincs egy súlycsoportban.

Gerelyhajítás. Ugyanez a Dávid egy másik sportág részese is lehet, ami majdnem végzetes eredménnyel jár számára: a rá féltékeny Saul király elhajított dárdával akarja őt falhoz szegezni (1Sám 18,11).

Birkózás. Erre az ugyancsak népszerű antik sportra Jákób és az angyal küzdelmében láthatunk példát (1Móz 32,23-26). A küzdelem hevében Jákób csípőjének forgócsontja kifícamodik, így őt sérülés miatt le kellene léptetni. Megtörténik azonban az a csoda, amelynek mindmáig tanulsága van, az angyal e szavak kíséretében mégis őt hirdeti ki győztesnek: „...küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél.” (1Móz 32,29)

Labdarúgás. Lázár Ervin *Foci* című kedves novellájában egy olyan Istent ismerünk meg, aki kész együtt játszani a gyerekekkel. „Fociznak a srácok a téren, egy rosszul eltalált labda nagy ívben repülne az autók közé, de ott jön egy elegánsan öltözött úr, diplomatatáskával, hopp, egy fantasztikus légstoppal leveszi a lasztit, a jobb lábáról átteszi a balra, dekázik egy kicsit, bámulatos a technikája, az égbe rúgott labda pontosan a vállára esik, vállal veszi le, egy kicsit egyensúlyozza, »fölvállazza« a fejére, pörgeti a homlokán, aztán le a térdére, pattogatja, dekázik. Nincs mese, ez egy labdaművész. [...] A srácok szájtátva állnak, illet még nem láttak. Az idegen meg már nincsen sehol. »Mi volt rajta olyan furcsa?« – kérdezi az egyik fiú. »Nem láttad, fénylett az arca!«”

Ha készek vagyunk a fenti sportokra, talán mégsem marad el az ideai olimpia. ■

Keresni a kortárs üzenetet

Hegedűs Klára gimnáziumi tanár a napi meglepetésekről

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Hegedűs Klárával, a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium magyar-francia szakos gimnáziumi tanárával kreativitásról, irodalomról és önismeretről, valamint a diákok inspirálásáról is beszélgettünk.

– Mit jelent az ön számára a tanári hivatás?

– A tanítás élmény és életforma. Úgy érzem, hogy gyermekekkel lenni, napról napra megújulni frissességet ad, és folyamatos odafigyelésre, kreativitásra ösztönöz. A tanításban azt szeretem a legjobban, hogy nincsenek kiszámítható helyzetek. Bár igyekszem pontosan tervezni, mégis, szinte mindennap ér valami meglepetés. Ez lehet egy-egy probléma, amit meg kell oldani; meglepetésként élhetnek meg nagyszerű pillanatokat is a tanórán vagy a kollégák között a tanári szobában, olyanokat, amelyekre aztán évtizedekig visszaemlékezünk. Tanári hivatásomban a kulcsszavak az együttműködés, a nyitottság és az elfogadás. A magyar nyelv és főleg az irodalom a legjobb terep arra, hogy a diákokkal közösen gondolkodjunk. Minden irodalmi műben – legyen az bármilyen régi szöveg – a kortárs üzenetet keressük, közösen „bányásszuk ki”, hogy egy-egy alkotás mire tanít bennünket. Nagyon szeretek csoportmunkában is tanítani. Vannak olyan gyermekek, akik nagy plénum előtt nem szívesen szólnak meg, számukra a kiscsoportos munka sokkal ideálisabb. Olyannyira, hogy egy-egy csoportmunka bemutatásakor rendszeresen jegyzetek, mert a felfedező tanulás által a diákok olyan kérdésekre jönnek rá maguktól, amelyek nem voltak leírva, és valóban értékes megállapítások.

– Mennyiben állja meg a helyét ma az a régi megállapítás, hogy egész életben tanul az, aki tanít?

– Minden változik körülöttünk, és nekünk állandóan alkalmazkodnunk kell ezekhez a változásokhoz. Úgy fejeztem be az egyetemi képzésemet, hogy egyetlen informatikaórámm sem volt. Ma én tanítom, miként lehet biztonságosan használni az internetet. Tanárként nemcsak a digitális eszközök használatát ta-

nuljuk, hanem azt is, hogy a mai gyermekek szokásai, hobbijai, érdeklődési köre különbözik a tíz évvel idősebbektől. Ahhoz, hogy felkeltsük a diákok figyelmét, nekünk, tanároknak is alkalmazkodnunk kell. Ezt a részét is nagyon szeretem a munkámnak. Egy tanár nemcsak a szakmájához kapcsolódó új ismeretekkel kell, hogy bővítse a tudását – például magyartanárként a kortárs irodalom új műveinek ismeretével –, hanem a gyermekekről és gyermekektől is tanulunk.

– A magyar bizonyosan olyan tantárgy, amely érzékenyíthet, segíthet megnyitni a világot a gimnazista korosztály számára.

– Az irodalom valóban alkalmas arra, hogy számos érzékeny, lélekformáló kérdéssel foglalkozzunk. Iskolánk azonban más formákban is törekszik a lelki nevelésre, így a hittanórák, áhítatok és a csendesnapok is sokat segítenek a gyermekek formálódásában. Ezek nem egy esetben kimondottan az érzékenyítést szolgálják.

– A mai fiatalokról egyrészt mondják, hogy kevesebbet olvasnak, másrészt azt hallhatjuk, hogy esetükben nem az olvasás mennyisége, hanem a formája változott meg. Mit tehet a magyartanár, hogy a könyvolvasás se álljon távol tőlük?

– A mostani diákoknak egy telefonos üzenet vagy internetes hír elolvasása is ugyanolyan olvasásnak számít, mint egy könyv elolvasása. Ezt tanárként fel kell ismernem, és foglalkoznom kell vele. Úgy próbálok irodalmat tanítani, hogy egyrészt a régi szövegekhez kortárs megfelelőket is mutatok, másrészt arra keresem a választ a diákokkal, hogy egy-egy műnek a saját életünkre nézve milyen üzenete van. Ezért egy több száz éves mű olvasásakor kulcsszavakat keresünk a diákokkal, olyanokat, amelyek kapcsolatban vannak az ő életükkel. Ez-

FOTO: MAGYARI MÁRTON

zel a módszerrel a cselekvés és a mások melletti kiállás kérdései mentén Zrínyi Miklós Szigeti *veszedelmében* is megtaláljuk a kapcsolódási pontokat, így izgalmasan tudunk elmerülni a műben. Ugyanígy például Ibsen *Nórája* esetében a felelősségvállalásnak vagy a nők helyzetének a kérdése is gondolkodunk.

– Miben határozná meg a tanár-diák együttműködés alapját?

– Egy új osztályban mindig lefektetjük a szabályokat. Nálam a középpontban egymás tisztelete áll. Ez nemcsak a tanár-diák viszonyra értendő, hanem a gyermekek egymás közötti kapcsolatára is.

– Római katolikusként tanít evangélikus iskolában. Mik a tapasztalatai?

– Iskolánk nyitott, római katolikusokat, reformátusokat és felekezeten kívülieket is oktatunk-nevelünk. Amikor ismeretlenként beléptem a Sztehlóba, akkor a tantestület egyből befogadott. Ez meghatározó és megható pillanat volt számomra. Jó volt megtapasztalni azt a nyitottságot, amit ez az evangélikus intézmény és az egyház képvisel. Római katolikusként megtaláltam itt a helyemet.

■ G. Á.

JÁRVÁNY UTÁN

A megújulás kegyelme

Mit ne tegyünk a járvány után? Amikor ezeket a sorokat írom (2020 májusának végén), lecsengőben van már a koronavírus-járvány. Kezdődik az élet megint.

Mi az, amit el kellene kerülni ezen a nyáron? Elsőként a hurrá-optimizmust. „Tulajdonképpen eddig sem volt járvány, médiahecc az egész, politikai játszma. Végre tehetjük megint azt, amit akarunk. Csapjunk bele!” El kell kerülnünk ezt a szélsőséget: változtalanul vigyáznunk kell. Itt van a vírus közöttünk, nem fejlődött ki a többség immunvédeltségével járó „nyájjimmunitás” szinte sehol. Azaz igen könnyen kialakulhatnak még ebben a járványban második (és majd ősszel/télen harmadik) fertőzési csúcsok.

Ahogy az ókori bölcsék tanították, el kell kerülnünk azonban a másik szélsőséget is, a rettegést. „Nem megyek ki az utcára. Nem engedem el a gyerekeket sem sehova. Ezek itt mind elmebetegek. Csak a gazdaság összeomlásától való félelmükben eresztek újra szabadjára a népet. Majd meglátják, mi lesz. De én okosabb vagyok.”

Nem, nem vagyunk okosabbak senkinél. Be kell, hogy lássuk azt, hogy egy olyan bonyolult rendszert (hálózatot) sikerült a világméretű kapcsolatrendszerünkkel kiépítenünk, amelyet már nem látunk át. A gépeink sem látják át. Nem is fogják. Mert a rendszer bonyolultsága gyorsabban nő, mint a rendszert átlátni képes részeknek a bonyolultsága. Meg kell tehát békülnünk a tartós bizonytalansággal. Nincs kipárnázott, veszélymentes élet. Eddig sem volt soha – de sikerült néhány évtizedig abban az illúzióban ringatnunk magunkat, hogy van. Ennek vége lett.

Mit tegyünk a járvány után? Mi a járvány egyik legfontosabb tanulsága? Az eddigiek egyik fontos tanulsága az, hogy el kell kerülni a szélsőségeket. Nem lehet felpörögni, de nem lehet bezárkózni sem. Ugyanakkor viszont felkészültebbeknek is kell lennünk a szélsőségekre.

Sok magyarázat látott napvilágot azzal kapcsolatban, hogy Délkelet-Európa államai miért „jöttek ki jobban” a bajból, mint a nyugati államok. „Kicsit később érte el őket a baj, volt olyan megoldás, amit másolni lehetett. Szkeptikusabbak voltak a saját ellenálló képességükkel (például egészségügyi, szociális rendszereikkel) kapcsolatban, mint a nyugatiak. Stb.” Mindegyik magyarázat igaz. Ha valami, akkor ez a vírus nagyon hálózatos jelenség, amit ezer társadalmi és egyéni tényező befolyásol együttesen. (Ezért olyan nehéz előre látni vele kapcsolatban bármit is.)

Mi lehetett a mi előnyünk ebben az átláthatatlanságban? Igen fontos részok lehetett az a történelmi léptékben „friss” helyi tapasztalat, hogy kell tudni változtatni az életünkön – nagyot. (A rendszerváltás, illetve a 2008-as válság rászoktatott erre minket, illetve a görögöket.) Mire tanított meg minket ez a járvány? Leginkább a viselkedésbeli rugalmasságra. Arra, hogy edzeni kell magunkat a változásra, azaz arra, hogy a helyzetnek megfelelően „bekapcsoljuk”, avagy „kikapcsoljuk” (illetve: átkapcsoljuk) az életünket.

Nagyon nagy szükség lesz még erre a tudásra a 21. század eljövendő évtizedeinek várható, nagy felfordulásaiban. Az a kö-

zösség, amelyik jobban begyakorolja a viselkedésváltás képességét most, az enyhe főpróba idején, túlélőbb lesz majd később, ha az igazi gondok (éghajlatváltozás, vízhiány, élelemhiány stb.) beütnek.

Mi az igazi megoldás? A megújulás kegyelme. „Tudok szűkölködni is, és tudok bővölködni is [...]. Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,12a–13)

A bevezetőben írtam arról, hogy a 20. század végétől egy olyan új világhelyzet alakult ki, amely a növekvő komplexitásából fakadóan egyre fokozottabban „kigondolhatatlanná” teszi a helyzetre adható legokosabb választ. Amikor a hálózatok összekapcsoltsága meghalad egy bizonyos sűrűséget, akkor a váratlan szituációk sorozatával járó instabilitás időszaka kezdődik el. Ebbe ért bele a világ az elmúlt évtizedekben.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - SPENCER WING / PIXABAY.COM

Az egyszerű választ a stabilizációra meghoztuk az elmúlt hónapokban. Szétkapcsoltuk a világot, és ezzel visszaindultunk a stabil szakasz felé. Azonban a világ hamarosan visszakapcsol, és kezdődik majd minden újra – csak éppen máshogy. Az igazi választ azonban *nem* kívül, hanem *belül* kell keresni. Hogyan kell *nekem* megváltoznom? Erre rá kell tudni érezni, rá kell tudni csodálkozni. Az igazi válasz a benső megújulásunk, megtisztulásunk kegyelme – amelyet odafentről kérhetünk el. Az igazi választ kereső ember megnyílik, kitarulkozik, és teret enged magában Isten jelenlétének. *Ez* repíti őt bele abba az életbe, amely a *saját maga* teljességében lesz az igazi válasz – bármilyen külső változás közepette. Csak ez a benső megújulás hoz igazi ellenálló képességet és túlélést – bárhol és bárhogyan.

Térjünk meg! Más út nincs. Ezt a megújulást kívánom minden kedves Olvasónak a nyár folyamán.

Forrás: Csermely Péter blogja 2.0
– Csermelyblog.hu/megujulas, 2020. június 11.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A püspöki szolgálat örömei és veszélyei

Az 1990-es rendszerváltást követő első püspökiktatásra az év március 17. napján került sor. Ünnepi volt az alkalom, megannyi külföldi egyházi méltóság – köztük az LVSZ [*Lutheránus Világszövetség – a szerk.*] akkori főttkára [*a norvég Gunnar Stålsett – a szerk.*] és a szomszédos egyházak püspökei –, régi és új közéleti személyiségek jelenlétében zajlott az esemény, zendült az ének egy új, nagy reményekkel várt korszak küszöbén. Bennem élt a feszültség, meg tudok-e felelni az elvárásoknak egy ismeretlen korszak hajnalán, amikor a társadalmi és egyházi változások előrevetíttek a lehetőségek csillagzaporát.

A tizenhat éves időszak eseményei közül néhányat felidézek emlékeimből. Megemlítendő, hogy a püspöki szolgálatom tíz esztendeje a mai Nyugati (Du-

nántúli) Egyházkerület öt egyházmegyéjére is kiterjedt. Újonnan épült templomok, imaházak létrejöttére és egykorvolt evangélikus gimnáziumok újraindítására kerülhetett sor (Sopron, Kőszeg, Győr).

Éppen Béres Tamás frissen végzett teológus lelkészre szentelésére indultunk a diósgyőri gyülekezetbe, délután pedig a nyíregyháza-vargabokori új imaház felszentelését kérte a nyíregyházi gyülekezet, amikor Mezőkövesdnél gépkocsink bal hátsó kerekének gumija defektet kapott. Az autó megpördült, és az árokban kötött ki. Amikor kikászálódunk a gépkocsiból, két mentőautó várt ránk, amelyeket gondos szemtanúk már megrendeltek. Ők csodálkoztak a legjobban, hogy apróbb horzsolásoktól eltekintve épen és sérülés nélkül úsztuk meg a balesetet, igaz, a gépkocsi romhalmazzá változott. Egy is-

meretlen Mercedes-tulajdonos Miskolcra vitt bennünket minden ellenszolgáltatás nélkül. A két szolgálatot elvégezhetjük dr. Cserháti Sándor professzorral. Isten csodája volt megmenekülésünk.

Nem sokkal kisebb izgalmat éltünk át azon az augusztus 20-i reggelen, amikor a Mátyás-templomba betörtök, és értékes tárgyakat tulajdonítottak el a szentélyből. A rendőrség az összes Budapestről kivezető utat lezárta, minket pedig három lelkészjelölt szentelésére vártak Győrbe. Bár időben elindultunk, de a fővárost csak egéruatokon sikerült elhagyni, többszöri próbálkozás után, nagy kerülökkel, ami jelentős idővesztéssel járt. Közel Tatabányához jutottunk ki az M1-es autópályára, s fél tízre járt az idő, az istentisztelet tíz órakor kezdődött. Az autópályán senki nem volt, tíz

órákor pontosan megérkeztünk, megkönnyebbülésünkre. A zsúfolt templom öröme feledtette az esetleges késés adta feszültség kellemetlenségét. Azóta már a felszenteltek közül Varga Gyöngyiből teológiánk [Evangélikus Hittudományi Egyetem, Ószövetségi Teológia Tanszék – a szerk.] tanszékvezető docense lett, s megbecsült női teológus.

Sopronnémeti leánygyülekezete nem közlekedési vészhelyzet miatt írta be nevét az egyháztörténetbe. Amikor elhatározták, hogy templomot építenek, akkor minden anyagi, lelki és szellemi erejüket számba vették. Az országos egyház segítségére mellett is szükség volt erre. Ami sajátos volt ebben a történetben, az azért említésre méltó, mert a gyülekezet gondnokának munkahelyi társai – látva a gyülekezet előtt álló feladatok nagyságát – felajánlották neki, hogy ők helyette elvégzik a munkájával járó feladatokat, ő pedig kizárólag a templomépités tényleges teendőire koncentrálhat, legyen az szervezési feladat vagy kétkezi munka. A felettes munkavezető is elfogadta megállapodásukat. Így vállaltak részt a más felekezeti testvérek is az evangélikus templom mielőbbi felépítésében. Példaértékű volt ez a segítőkészség. Huszonegy új templomot szentelhettem fel tizenhat évi püspöki szolgálatom idején, ilyen ökumenikus összefogásra – tudomásom szerint – másutt nem volt példa.

Amennyire örömteli eseményként köszöntött ránk egykori evangélikus gimnáziumaink visszavétele és újra megnyitása, annyira váratlan történések is meglepetéssel szolgáltak mindnyájunknak. Két gimnáziumunkban is búcsút kellett vennünk két tanártól, akik a Hit Gyülekezete sokak által vitatott közösségébe hívogatták a tanulókat, s erről a tevékenységükről nem is akartak lemondani. Alig akartam hinni, hogy ennyire fanatikus pedagógusokként nem akarták megérteni, hogy magatartásuk nem a szabadság kategóriájába tartozik, hanem a fenntartó egyház jó rendjét és célkitűzéseit sérti.

Püspökként egyházunk szolgálatára és lelkeszeink prédikálásának jó rendjére és biblikus tisztaságára is vigyáznom kellett. Máig fülemben cseng az egyik dérék vidéki felügyelő testvérünk panasza: lelkeszük nem lutheri szellemben tanít a keresztségről. Mi a teendő? A kolléga önként távozott a gyülekezetből s átmenetileg a szolgálatból is. Később jobb belátásra jutva külföldön szolgált.

Nagy öröm volt középiskoláink újraindítása. Sok meglepetés közül talán az az üzenet volt a legmelegebb, amikor Nyíregyházáról közvetítették az országos tanévnyitó istentiszteletet, amelyen a közoktatási miniszter, dr. Andrásfalvy Bertalan is részt vett, s hivatalosan megnyitotta a tanévet. Jómagam prédikáltam a szószéken, amikor egy fiatalember a televízió munkatársai közül átnyújtott egy üzenetet egy kis papíron: legyen szíves még tíz percig prédikálni, mert a miniszter úr közlekedési akadály miatt késik. Már éppen a prédikáció befejező részénél tartottam, s alig tehettem mást, mint újra összefoglaltam az igehirdetés mondanivalóját – kicsit hosszabban s más szavakkal.

Fájdalmas volt dr. Lampérth Gyula soproni igazgatótól búcsút venni, aki elkötelezett evangélikusként sokat tett a gimnázium [az 1991 óta újra egyházi fenntartásban működő Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium – a szerk.] keresztény szellemiségének létrejöttéért, s ötvenkét évesen hazahívta az élet és halál Ura.

Talán különösnek mondható, hogy öt püspök beiktatásán szolgálhattam: Ittész János, Gáncs Péter, Adorjáni Dezső Zoltán (Erdély), Lackner Pál (tábori püspök) s utódom, dr. Fabiny Tamás. Közülük már csak ketten vannak püspöki szolgálatban.

Nem volt szokásos jelenség, amikor Hatvanban a nyolcvanéves templomban a jubileumi istentisztelet utáni közgyűlésen egy váratlan pillanatban az első padok egyikéből egy öt éves kislány kiszaladt – szép piros szoknyában – az oltár előtt ülő elnökség soraiba, és váratlanul a püspök ölébe ült. (Az egyik presbiter unokája volt, aki aztán az ünnepség végéig ott is maradt. Fényképen is megörökítették.) A közel nyolcszáz gyülekezetlátogatás egyik emlékezetes eseményeként vésődött emlékezetembe ez a különös epizód.

Sok örömteli esemény, olykor feszültséggel teli tárgyalások sorozata, ünnepélyes istentiszteletek sokasága széppé és ma is hálára kötelezetté tették püspöki szolgálatomat lelkileg-szellemileg újraépítkező evangélikus egyházunkban. Más fundamentumot senki sem vethet a meglévőön kívül, aki Jézus Krisztus (1Kor 3,11).

■ D. SZEBIK IMRE nyugalmazott püspök

Forrás: Dunántúli Harangszó – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja, 2020/2. szám, nyár

Gondevő?

Ez a kis plüss ma megragadta a figyelmemet. Mit is mondjak... Vajon melyik gyerek mondaná el ennek a kis szörnyecskének a gondjait? Ma pont olcsóbban... „Kis gyerek, kis gond...” – talán a mérete miatt kicsi gyerekekre gondoltak a gyártók. Zsebes, szóval jól tele tudja beszélni a gyerek a hasát. Aztán behúzza... És aztán? Egyedül marad, megoldás nélkül. De ha szerencséje van, kitalál valamit. Vagy nem, mert nem tud, mert még kicsi.

Ilyen Gondevőt biztosan felnőtt talál ki egy olyan gyerekeknek, aki egyedül van, aki körül nincs senki, akinek elmondhatná a problémáit. A téma nyilván az, mit kezdjen a gyerek a gondjaival, bánatával, pláne, ha sokat van egyedül. Hát, egye meg a gondjait a Gondevő!

Ez a fajta kibeszélés, monológ vajon elég a kisgyerek gondjaira? Elég, ha egyedül társalog egy kis szörnyvel? Most már tényleg ott tartunk, hogy ilyen Gondevő plüssökre van szükség?

Anyák, apák, nagyszülők, gyerekekkel foglalkozók, soha ne dobjunk oda Gondevőt a gyerekeknek! Legyen idő mindennap a gyerekeinkre. Ha legalább ilyen szörnyen nézünk is ki, még akkor is. A gyerek feltétlenül kötődni vágyik, és nem azt nézi, hogy „frissen mázolvá” vagyunk-e, hanem szeretetre, elfogadásra, bizalomra vágyódik. Ha ezt érzi, őszinte lesz hozzánk, és el fogja mondani a gondjait. Ha így tud felnőni, könnyebben eljut oda is – valamikor, valahol, a Lélek által –, hogy ezt is megérti: „Minden gondodat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok.” (1Pt 5,7)

Forrás: Balog Eszter lelkész Facebook-oldala

Mélység és magasság

Illésné Pál Etelka és Suba Róbert egybecsengései

A távolságot találkozássra cserélik az Evangélikus Pedagógiai Intézet honlapján is követhető, Egybecsengés című sorozatban. Az evangélikus nevelés sokszínűségét és értékgazdagságát hetenként egy páros portrén keresztül mutatják be. Mindig két olyan ember szólal meg, akik valamilyen módon kapcsolódnak az evangélikus oktatáshoz. Ezúttal azonban nem pedagógusokat, hanem más területen dolgozó munkatársakat kérdezték – de most is azokat a pontokat keresték közöttük, amelyek egybecsengésről árulkodnak.

Illésné Pál Etelka (1969. április 8.) a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola titkárságvezetője, a majosi evangélikus gyülekezet tagja. Egy fia és két unokája van. Mottója: „Isten mindig előttünk jár, csak hagynunk kell, hogy vezessen minket.”

Suba Róbert (1980. július 17.) a kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Szakgimnázium portása. Paralimpiai ezüstérmes, világ- és Európa-bajnok sportoló. József Attilával vallja: „Légy egy fűszálon a pici él / S nagyobb leszel a világ tengelyénél.” (Nem én kiáltok)

Mindketten éltek meg veszteségeket, de kaptak új esélyt a boldogságra is. Nem feltétlenül ugyanúgy érzik igazán elemükben magukat, de az közös bennük, hogy a természetnek fontos szerepe van az életükben. A pozitív hozzáállás és a kitartás elengedhetetlen voltáról pedig egyformán gondolkodnak.

A várakozás lázában élnek, gondolataik már egy új élet ígérete körül forognak: Etelkának előreláthatólag novemberben születik meg a harmadik unokája, és Róbert párja is túl van várandóssága első felén. Más tekintetben is egy új fejezet kezdődött számukra a közelmúltban, illetve veszi kezdetét a napokban: Etelka négy éve elvesztette a férjét, de nemrégiben újra társra lett, „aki hatalmas ajándék az égiektől”, Róbertnek és menyasszonyának pedig június 27-én volt az esküvője.

Fürge ujjak

Most, hogy a legaktuálisabb egybecsengésről rögtön a páros portré elején lerántottuk a leplet, álljunk meg egy pillanatra ennél a szónál: esküvő. Ha ugyanis Etelkának egyszer sok pénze lenne, és vállalkozást indítana, esküvőszervezéssel foglalkozna: „Szeretem mások szemében az örömet, a csodálatot, a meglepetést, az elégedettséget látni. Ez is olyan nyüzsgő, szervezős, koordinációs, sokszínű feladat lenne, mint iskolatitkárként tevékenykedni.”

Etelka annak idején, a pályaválasztáskor a varró- és az írógép közül némi szülői ráhatásra választotta utóbbit, de ezt azóta sem bánja. Azért alkalomadtán a jó öreg Singer pedálját is

FOTÓ: LOSONCZ RÓBERT

megjártja a vadonatúj elektromos varrógépe mellett. Ilyenkor mindig eszébe jut, kislánként hogyan csodálta nagymamáját, amíg a székely szedékes ingeket és terítőket varrta.

A vakon gépelés tudományát egyébként egy iskolai titkárnőtől „irigyelte el”. A közgazdasági iskola elvégzése után, tizenhét évesen került be a bonyhádi gimnázium gárdájába, 1987 szeptembere óta az intézmény munkatársa, ez az első munkahelye.

Mozgásban maradni

Róbert és a kiskőrösi gimnázium kapcsolata sem új keletű. Ő maga is itt koptatta az iskolapadot, és sportolói ambíciói is jórészt az intézményben születtek meg. Atletizált, majd profi szinten kézilabdázott – de aztán tizenkilenc évesen egy ejtőernyős ugrás során lezuhant, és eltört a gerince...

Talpra tudott állni, még ha nem is szó szerinti értelemben. Deréktól lefelé ugyanis lebénuult, így kerekesszékebe kényszerült. Ez azonban nem akadályozta meg abban, hogy „mozgásban maradjon”, mint mondja: „A balesetem után kellett egy életcél, ami motivál. Nem is volt kérdés számomra, hogy mi lehet az, mivel a rengeteg általánosan pozitív hatáson túl a sport egyben a nagy lehetőség is az akadályok leküzdésére és a kapcsolatok teremtésére. Sok esetben ez az egyetlen kiugrási lehetőség, ami hatványozottan igaz a fogyatékos társadalom számára.” Előbb párbajtőrözőként indult versenyeken, majd miután a kajak-kenu is bekerült a paralimpiai sportágak közé, visszaült a hajóba. (Merthogy korábban még az iskolával gyakran járt vízi túrákra is.)

A sportolás mellett gazdasági főiskolát végzett, s bár több munkahelye is volt, végül mégis inkább portás lett egykori középiskolájában. „Mikor ezt az állást felajánlották, szívesen jöttem vissza, mert tudtam, hogy itt elfogadó és szeretetteljes közösség tagja lehetek. Hálás vagyok, hogy megváltozott munkaképességként lehetőséget kaptam dolgozni, és szerencsésnek érzem magam, hogy támogatják a sportolói ambícióimat is. Az iskola igazgatónöje nagyon toleráns és segítőkész, ha arról van szó, hogy távol vagyok, és utaznom kell egy verseny vagy edzőtábor miatt. Más munkahelyen nem számíthatnék ilyen rugalmasságra” – sorolja Róbert a köszönet szavait, felidézve azt is, hogy az iskola dolgozói és tanulói egy emberként szurkoltak neki, amikor négy éve a riói paralimpián szállt vízre.

Csak együtt lehessünk

Versenyszézonban és felkészüléskor szinte csak a sport foglalja le Róbert összes idejét és energiáját. Amikor vége van egy-egy ilyen időszaknak, igyekszik a lehető legtöbbet a családjával, illetve a barátaival lenni. Ha pedig van egy kis szabadideje, azt főként kirándulással tölti.

A természetjárás, kerékpározás nagyon fontos Etelkának is. „A Dunántúlon, a Mecsek közelében lakni hatalmas ajándék. Az erdőben csak a madarak, a fák, a szél, a patak hangját hallani, ezt nagyon szeretem. Régebben sokkal több időt fordítottam a háztartásra, zavart, ha nincsen minden a »pontos helyén«. Mára átértékelődött bennem a fontossági sorrend, inkább az a lényeg, hogy több idő maradjon a hobbijaimra” – magyarázza a bonyhádi iskolatitkár.

„Milyen jó lenne legalább egyetlen idegen nyelvet biztos tudással elsajátítani” – vallják mindketten. Róbertet különösen a nemzetközi megmérettetések és az azokon megismert külföldi versenytársak motiválják erre, ezért is igyekszik képezni magát ezen a területen, de emellett a tudományos ismeretek – a csillagászat és az asztrofizika –, valamint a filozófia érdekli még nagyon.

Etelka időnként dorgálja saját magát: ha tanulásra fordítaná szabadidejének egy részét, akkor neki is jól menne a német. „Nem mondtam még le arról sem – teszi hozzá –, hogy megtanuljak görkorigizni is. Ez gyerekkoromban ugyan kimaradt, de az unokákkal még szeretnék versenyezni. Ugyan nem én lennék a befutó, de nem baj, csak együtt lehessünk, és együtt nevehessünk.”

Kitartás és akarat

És ha már tanulás, Etelka fia hébe-hóba tréfásan megjegyzi: „Anyu, te már ötven éve iskolába jársz, és még mindig tanulsz!” Ez valóban így is van, hiszen „munkahelyi ártalom”, hogy próbálja megjegyezni az összes diák nevét. Amikor a pályáját kezdte, tudta kívülről az összes osztálynévsort, sőt sok tanulónak még a lakcímét is fejből fújta. Igaz, akkoriban csak háromszáznyolcvan tanulója volt az iskolának, most pedig már hétszáz diákjuk van.

„Miközben segíték nekik abban, ami miatt hozzám fordulnak, próbálok megismerni és tiszteletre, tanulásra, kitartásra sarkalni őket, mert csak így tudják megállni a helyüket az életben” – mondja a bonyhádi iskolatitkár. Ő az, aki kiemelten odafigyel azokra a gyerekekre, akik csonka családból, nevelőotthonból vagy nevelőszülőktől érkeznek. Hivatásos nevelőszülőktől került hozzájuk az a fekete hajú, „göndör nevetésű” leányzó is, aki később az »ajándék lánya« lett, így az iskola utolsó két évét már Etelka »családtagjaként« töltötte.

Jó kapcsolatot ápol a diákokkal Róbert is: „Úgy érzem, bizalommal fordulnak hozzám, és teljes értékű emberként kezelnek, mivel az állapotom ritkán kerül szóba a beszélgetések alkalmával. A balesetem óta eltelt húsz évben az emberek már megismerték a történetemet, ugyanakkor igyekszem nyitott lenni a társadalom kíváncsiságát illetően. Talán nem véletlen, hogy sok felkérést kapok iskoláktól, óvodáktól is, hogy tartsak érzékenyítő foglalkozásokat. Ez hálás feladat, mivel a gyermekek a legérzékenyebbek.”

De azért küzdj!

Mindkettőjük szavaiból hasonló nézetek köszönnek vissza: „Fontos a pozitív hozzáállás mindenhez, az, hogy figyeljünk magunkra, másokra és a feladatokra is – sorolja Etelka. – Tegyük azt, amit a legjobbnak tartunk, de közben se felejtjük el, hogy honnan indultunk és hová tartunk! Egy filmben hallottam, és nagyon meg-

FOTÓ: KISKOROS.HU

maradt bennem: Nincs tökéletes ember a Földön, csak tökéletes szándék. Így ha már a szándék megvan bennünk a jóra, akkor biztosan a jó úton haladunk.”

Róbert életének egyik legmeghatározóbb személye a nagymamája volt, aki rengeteg megpróbáltatáson, nehézségen ment keresztül, optimizmusát és jókedvét mégsem veszítette el egyetlen pillanatra sem. „Rengeteget tanultam tőle, elsősorban a munka iránti kitartást és az alázatot. Ezt a szemléletet és életfilozófiát, úgy gondolom, sikerült örökölnöm, így az eddigi eredményeimet is ennek köszönhetem. Minden napra van célom, aminek a megvalósításához megteszem a maximumot – fogalmaz bajnokhoz méltóan. – Azt szoktam mondani: Ha már egyvalamiben jó vagy, az is bőven elég! De azért küzdj, hogy te lehess mindenben a legjobb!”

■ VITÁLIS JUDIT

Az interjúhoz kapcsolódó videó megtekinthető az Evangélikus nevelés Facebook-oldalon.

Mindenkinek saját Bibliát!

Ha nyár, akkor könyvek. Bizonyára hozzám hasonlóan sokan vannak így ezzel. Ilyenkor végre van anynyi felszabaduló időm, hogy egymás után olvassam a vágyott irodalmi műveket. Emlékszem arra a nyárra, amikor a *Száz év magány* című világhíres alkotást olvastam. Mély benyomást tett rám. Valóban faltam. Ezt követte a *Zorbász, a görög*, majd pedig a *Tizenhárom almafa*.

Tudom, hogy most sokan felidéznek, mikor kerültek újtjukba ezek a könyvek, és milyen hatást gyakoroltak rájuk Gabriel García Márquez, Kazantzakis vagy Wass Albert sorai. Mindenkinek kézbe

Miért osztom meg ezeket emlékeket a kedves olvasókkal? A könyvek könyve, a Biblia miatt. Számtalan történetet őrzök különféle korú emberekről, arról, ahogyan ők Isten szavát olvasták, ajánlották, másoknak beszéltek egy-egy életváltoztató ígéről vagy arról, amikor először találkoztak a Szentírással. Minden ilyen alkalommal tudom, mit éreznek, milyen csodás, katartikus pillanatok részesei.

Egyszer kisdíákjaimnak vittem be az osztályterembe egy nagy doboznyi Bibliát. Ragyogott az arcuk, amikor kézbe vehették. Félve és tisztelettel ismerkedtek

van? Mindent felírtak a füzetükbe, mert otthon meg kell kérdezni, szabad-e nekik is venniük Bibliát.

A folytatás lehetne szokványos is, mint minden más termék esetében. A megrendelést követi a teljesítés és – remélhetőleg – a vevő elégedettsége. De ez nem szokványos történet. Nem tudom szavakba foglalni azt az örömet és áhítatot, amikor a gyerekek kezükbe vették a saját Bibliájukat. Csillogott a szemük a boldogságtól, az enyém pedig könnyes lett...

A minap egy másik kis tanítványom édesanyjával beszélgettem, aki arról mesélt, nyolcéves gyermeke hogyan keresi ki a Bibliából a hittanórán tanult történeteket. Az ágyán ülve mindennap egy órát foglalatoskodik az igével, és megosztja a családjával az olvasottakat. Gyülekezetünk legidősebbjei között él még a szokás, hogy ha valaki vendégként érkezik, először Isten igéjével kínálják meg – a doboz nem bondbont, hanem bibliái mondatokat tartalmaz. Gyermekek és öregek egyaránt megéri, hogy az ige mindennapi kenyér és életet újító hatalom. Nagy szükségünk van rá, mert bölcsésé tesz, és megtart. Luther is erre gondolhatott, amikor úgy fogalmazott, hogy nem sok könyv olvasása tesz bölcsésé, hanem egy könyvnek a sokszori olvasása.

Sajnos sokaknak nincs Bibliájuk, nem is olvasták sohasem. Pedig alapmű. Online is elérhető, ott lehet nálunk a mobiltelefonunkon. Mi ráadásul nagyon jó helyzetben vagyunk, hiszen magyar nyelven sokféle fordítást olvashatunk, egybevetethetünk. A Wycliffe Bibliafordítók Egyesületének elnökségi tagjaként azonban számtalan történetet tudnék megosztani arról, mennyire nem természetes ez más népek számára. Ezért végzik nyelvész miszionáriusok a bibliafordítás fáradságos szolgálatát. Magyarok is dolgoznak a világ megannyi pontján azért, hogy ne legyen olyan ember a földön, aki ne tudná az anyanyelvén olvasni Isten szavát. Hiszen aki rendszeresen olvassa, az tudja mit jelent ez: „...igéd vidámságot szerzett nekem és szívbeli örömet...” (Jer 15,16)

Bárcsak ezen a nyáron sokan rátalálnának!

■ LÁZÁRNÉ SKORKA KATALIN *lelkész*
(Mezőberény)

kellene vennie őket, hiszen értékeket közvetítenek, plasztikusan mutatnak be kultúrákat és népeket, jellemrajzaik pártatlanok. Alapművek, mondhatnánk.

Gyermekkorom meghatározó emléke, amikor édesapám egy nagy doboz könyvvel tért haza. Ámultam, amikor egymás után vehettük ki a szebbnél szebb kivitelű, új könyveket. Volt közöttük iskolai kötelező olvasmány, ismeretterjesztő irodalom, sok szép természettudományos képeskönyv. Boldog voltam, hogy a doboz tartalma nem könyvtári, hanem mind a mienk.

a Könyvvel. Beleszagoltak, csodálkoztak a sérülékeny lapokon. Majd kérdezősködni kezdtek, mit hol találnak a Szentírásban. Az óra végén versenyeztek azért, ki szedheti össze a Bibliákat, és a következő órán ki lehet majd a felelős értük. Harmadik osztályosok voltak, de akkorra már olyan nagyon szerették az Igét, hogy tényleg kincsnek látták. A következő alkalommal elmondtam nekik, hogy saját Bibliát is vehetnek. Ámultak. Egymás után jelentkeztek a kérdéseikkel: Mennyibe kerül? Hogy néz ki? Ugyanilyen kicsi? Színes is

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - JOSH APPLEGATE / UNSPLASH.COM

Baptisati, copulati, sepulti

Anyakönyvi érdekességek

Mára alapvető történeti forrásnak számít az anyakönyv – matrikula –, ám e dokumentumtípus megléte sem volt mindig magától értetődő. Napjainkra már a gyülekezetek identitását hordozó, legfontosabb iratok közé tartoznak a matrikulák, családtörténet-kutatók forgatják őket naponta, kutatják digitálisan az interneten is. Ha valaki sok időt tölt tanulmányozásukkal, hamarosan tapasztalja, hogy sokszínű, szinte kimeríthetetlen információforrások.

Az anyakönyvek az úgynevezett általános források közé tartoznak, vagyis az adott közösség valamennyi tagjára tartalmaznak adatot, ezért is van nagy jelentőségük a kutatók számára. Az anyakönyvezésre vonatkozó szabályozások Európában és hazánkban is a reformáció megindulása után jelentek meg.

Sokszínű dokumentumok

Három alapvető fajtája a matrikuláknak a keresztelési (születési), a házassági és a halotti (a használatos latin szavakkal *baptisati, copulati, sepulti* – megkeresztelték, házasultak, elhaltak anyakönyve). Ezekon kívül az evangélikus egyházban vezettek még konfirmációs anyakönyvet, létezik a kitérők (régie elnevezéssel hűtlenek), illetve a betérők anyakönyve, s vannak az oktatási intézményekben felvett iskolai anyakönyvek is. A korai időszakban gyakoriak voltak a vegyes tartalmú kötetek, amelyek mindhárom fő életeseményt egy könyvben rögzítették, de az idő előrehaladtával és a közösségek népesebbé válásával párhuzamosan az egyes bejegyzéstípusok már inkább külön köteteket alkottak.

Az anyakönyvezés korai szakaszában nem létezett egységes szerkezet, a felvett adatok sorrendje sem volt kötött. A legkorábbi anyakönyvek gyakran még rovatokat sem tartalmaztak, egymás alá írt sorokban vagy éppen egymás mellett két oszlopban, kis téglalap alakú, vonalakkal határolt „dobozokba” jegyezték fel a neveket, évszámokat és egyéb információkat. Sok múlt természetesen az anyakönyvet vezető lelkész gondosságán, aki többé vagy kevésbé áttekinthetően vette fel az adatokat. Hamarosan megjelentek a kézzel készített rovatokat tartalmazó anyakönyvek, még később az – egy- vagy többnyelvű rovatokat használó – előre nyomtatott ívek.

Az anyakönyvek alakja nagyon változatos. Különösen a korai időszakban gyakori a kis alakú, négyzetes vagy éppen a hosszúkás, keskeny kötetecske. ▶

Ágfalvi keresztelési anyakönyv (1783–1841) belső címlapja

Ez feltehetőleg nem volt véletlen, mert így a gyakran menekülésre kényszerült közösségek könnyen magukkal tudták vinni a fontos dokumentumot. Más köteteknél jól látható, hogy különálló, nagy alakú ívkekre írták a feljegyzéseket, amelyeket össze is hajtottak, s csak később kötötték be őket.

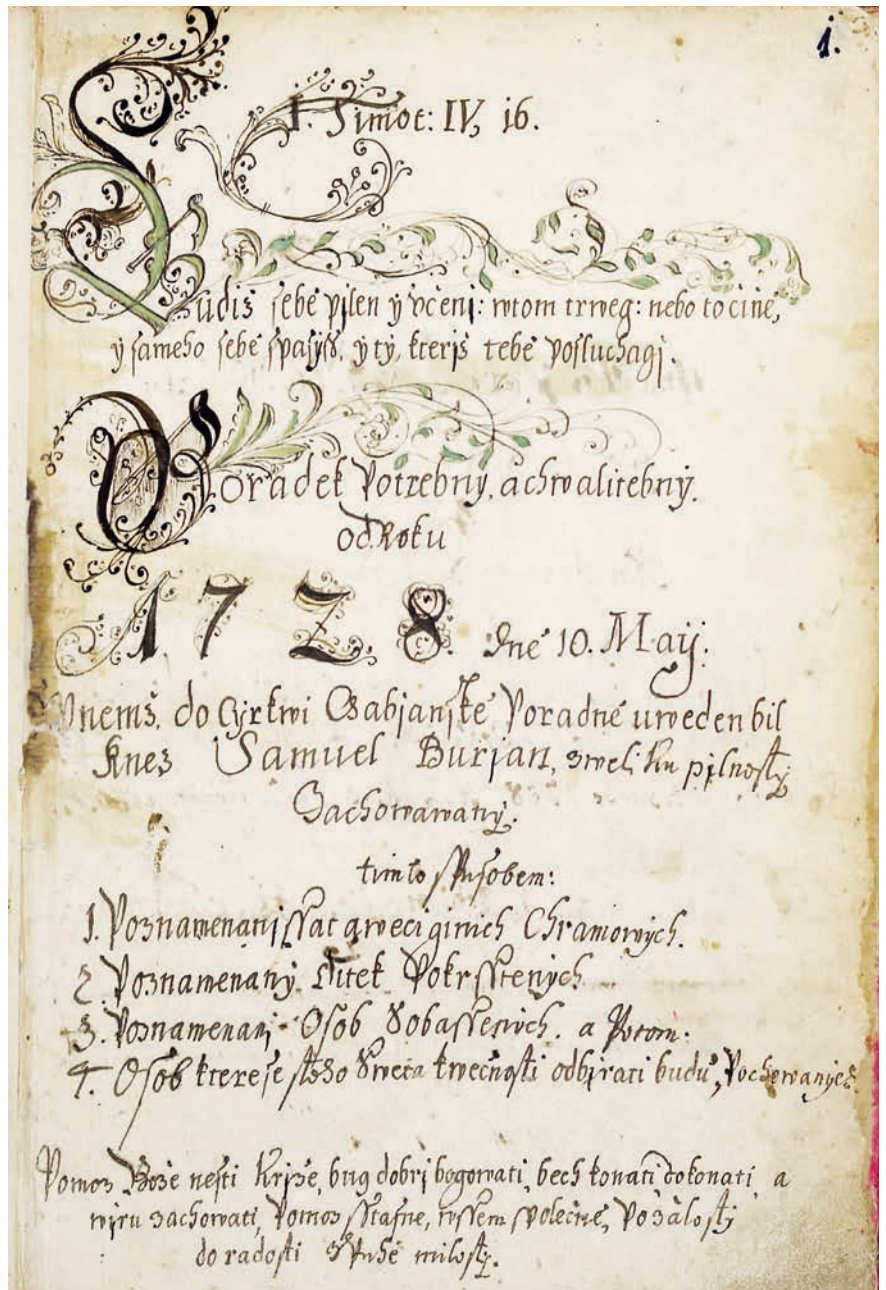
Az első oldalakon többnyire címszerű feliratokat találunk, amelyek tartalmazzák a gyülekezet nevét, a kötet tartalmára és évkörére vonatkozó adatokat. Előfordul, hogy e belső címlapként funkcionáló oldal díszítést is tartalmaz. Határainkon belül a legrégebbi anyakönyvek 17. századiak. A legkorábbi evangélikus anyakönyv az 1624-es kezdőévű, soproni keresztelési bejegyzéseket tartalmazó kötet. Régi kötetekkel bír Kajárpéc (1692-től), a győr-öregtemplomi egyházközség (1695-től), Celldömölk (1699-től), Nemescsó (1701-től), hogy csak néhány példát említsünk a régebbi forrásokat őrző gyülekezetek sorából.

A kötetek rovatai és maga az adatfelvétel is változó nyelven készült, a koraiak között sok a latin és a német nyelvű, de találunk szlovák bejegyzéseket és magyar nyelven vezetett matrikulákat is.

Egy-egy anyakönyvező hely kötetei más települések (filiák, szórványok) adatait is tartalmazzák. Az is előfordul, hogy nem lévén a közelben evangélikus anyagyülekezet, az anyakönyvi bejegyzések a helybéli református anyakönyvbe kerültek. (Például az evangélikus Kossuth család esetében: Kossuth Lajos testvéreinek születését a sátoraljaújhegyi református anyakönyvekbe jegyezték be.)

Árulkodó nevek

A különböző típusú matrikulák a család- és gyülekeztörténet megismerésén túl több egyéb téma kutatására is lehetőséget adnak. A születési anyakönyvek például egy-egy korszak névadási szokásairól árulkodnak. A névválasztást sok tényező befolyásolta: voltak a felekezetekre jellemző gyakori nevek, evangélikus családok esetében a német névadási szokások is tovább éltek (kettős keresztnevek gyakorisága), de a családon belül öröklődő, az elsőszülöttek által viselt vagy valamely családtag emlékére adott keresztnevek is jellemzőek voltak, s megfigyelhető volt a keresztszülő nevének követése is. Mindezek mellett minden korszaknak megvoltak a népszerű nevei, amelyek több forrásból eredtek. A műveltebb körökben bi-

Békéscsaba vegyes anyakönyve (1728-1744)

zonyos olvasmányok is befolyásolhatták a névadást, de történelmi személyek nevét is kaphatták az újszülöttek; például 1848 emlékét őrizve jó ideig kultusza volt a Lajos névnek.

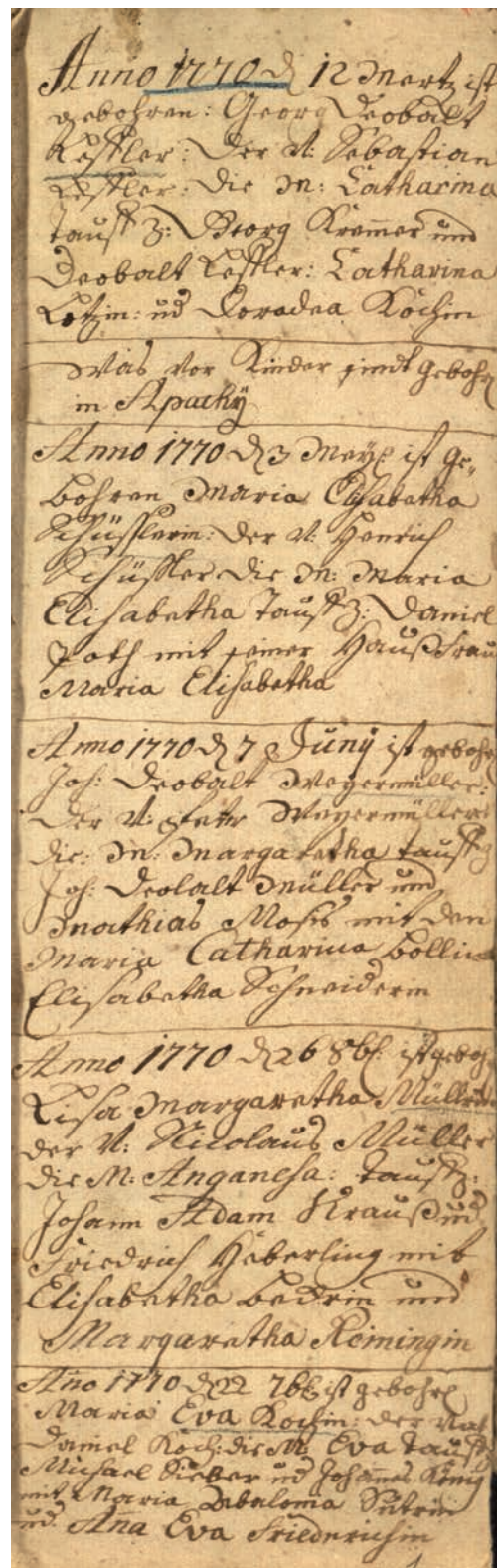
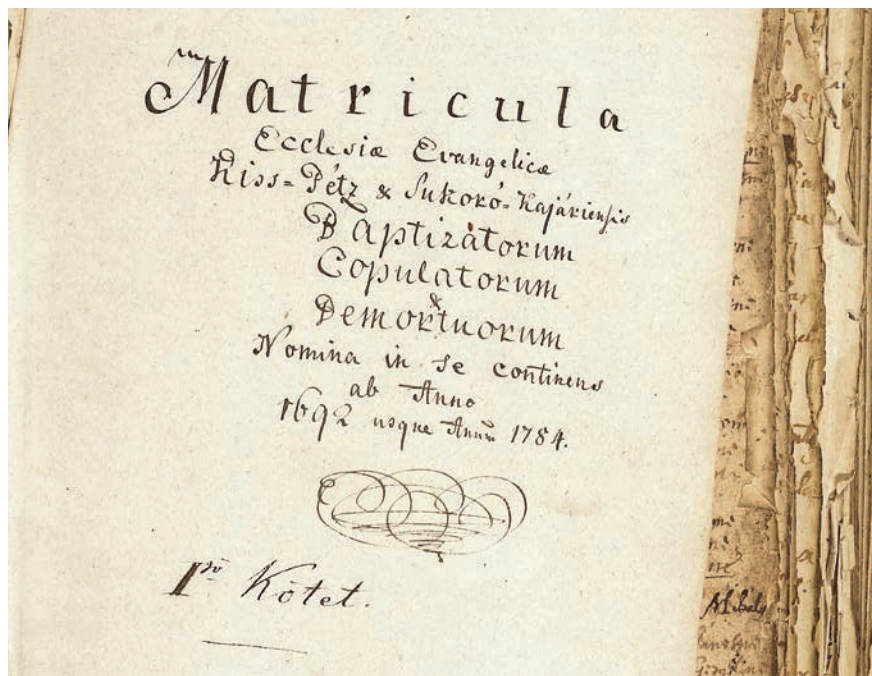
Az anyakönyvek magyar nyelvűvé válásáig a keresztnevek latin vagy német alakját tüntették fel (például János helyett Joannes, Johann, György helyett Georgius, Georg). A keresztelési anyakönyvekben több helyütt megtalálhatjuk a bábák nevét is, akik bár nem egyházi tisztségviselők voltak, de fontos szerepet tölthettek be a közösségben, s ha szükség volt rá – beteg vagy gyenge gyermek születésekor –, keresztelhettek is. Nevüket később külön rovatanban is megőrizték az anyakönyvek. És nem csupán kereszteltek, de – szükség esetén – temethettek is a bábák. Utóbbira a halotti anyakönyvek bejegyzései is

utalnak, amelyekből kibontakozhat egy-egy közösség „életkora”, megismerhetők a leggyakoribb halálokok, betegségek, járványok hatásai.

Halálokok és rendkívüli események

Mára már számos betegségnevét régi elnevezése nincs a köztudatban, vagy más jelentésben használatos. Sok esetben a halál okaként csak egy-egy tünetet, tünetegyüttest nevez meg az anyakönyv, s ez nem mindig azonosítható ma ismert névvel, illetve tájegységenként is mást jelenthetett. A halotti anyakönyvek rovatait olvasva gyakori halálokként találkozunk a következőkkel: tüdőlob (tüdőgyulladás); vízkórás (ödéma, szív- és vesebetegségek kísérelője); szárazkórás, száraz betegség

A korai kajárpéci anyakönyvek egyike: vegyes matrikula az 1692–1784 közötti évekből

(tüdőbaj); süly (skorbut); hagymáz (lázás, fertőző betegség).

Talán a legérdekesebbek azok a nem is anyakönyvi feljegyzések, amelyek azonban bármelyik anyakönyvtípusba bekerülhetnek, hogy megőrződjenek az utókor számára. Ezek a lelkészek és/vagy a közösség számára fontos eseményeket rögzítették, például a rendkívüli időjárást, járványt, háborút, templomépítést, a gyülekezeten belüli egyenetlenséget vagy éppen a lelkész véleményét egy számára nagy horderejű kérdésről.

A lelkipásztor mint „hivatalnok”

A lelkipásztori feladatok mellé hivatalnoki, adminisztratív kötelezettségek is járultak. Az anyakönyvekből szükség esetén a lelkésznek kellett kiállítania a különböző tartalmú kivonatokat, amelyekért az „ügyfelek” illetéket fizettek.

Mivel az anyakönyvek nyilvántartás-szerű dokumentumok voltak, fontosságukra az állam is felfigyelt. A 18. században Mária Terézia, majd II. József rendelkezései több szempontból is szabályozták az anyakönyvi tevékenységet. A nagy jelentőségű 1827. évi XXIII. törvénycikk pedig anyakönyvi másodpéldányok készítésére kötelezte a lelkészeket.

1868-tól kezdve újabb rendeletek egészítették ki a lelkészeknek mint az anyakönyvek vezetőinek az állami célokot szolgáló adatszolgáltatási kötelezettségeit. Az evangélikus egyház anyakönyveit – mivel az úgynevezett bevett felekezetek közé tartozott – az állami jogszabályok

közhitelességgel ruházták fel. A lelkész feladatai is kibővültek, s a törvény az anyakönyvvezetői minőségükben mint állami hivatalnokoknak megállapította büntetőjogi felelősségüket is.

Az anyakönyvezés történetében jelentős változást hozott az állami anyakönyvezésről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk. Ez mondta ki, hogy a születések, házasságkötések és halálesetek közhitelű nyilvánartására és tanúsítására kizárólag az állami anyakönyvek szolgálnak, illetve hogy a belügyminiszternek e célból anyakönyvi kerületeket kell kialakítania, és minden anyakönyvi kerületben anyakönyvvezető alkalmazandó. Ez utóbbi „a hatáskörébe tartozó teendőkre nézve közhivatalnoknak tekintetik” – írja a törvény.

Másodpéldány a vármegyének

A gyülekezetek levéltári anyagára, azon belül pedig az anyakönyvekre mindig nagy figyelmet fordítottak a püspökök – vagy megbízottaik – által végzett egyházlátogatások (*canonica visitatio*) során. Nemcsak a kötetek meglétére, de állapotukra is ügyelni kellett, s a sérülés vagy éppen az állam megóvás tényét is feljegyezték a vizsgálatok során, ahogy erről a Veszprémi Egyházmegye 1844. évi, Lajoskomáromban felvett egyházlátogatási jegyzőkönyve is vall: „...az első [anyakönyv] megszakadva lévén, ezzel bé köttetése megrendeltetett.” A feljegyzések az anyakönyvekkel kapcsolatos hivatali kötelezettségekre is kitértek; az állam elvárta, hogy a másodpéldányokat a lelkészek leadják a várme-

1770. évi bejegyzések a bátaapáti keresztelési anyakönyvből (1770–1780)

gye levéltárába, ezzel is növelve fennmaradásuk esélyét.

(Az illusztrációk a Magyarországi Evangélikus Egyház Őskereső anyakönyvi adatbázisának digitális másolataiból valók.)

■ KOVÁCS ELEONÓRA

A szerző egyházunk gyűjteményi tanácsának elnöke, a Magyar Nemzeti Levéltár főlevéltárosa

Se köpönyeg, se forgatás

(Mt 7,15–21)

Óriási bátorság leugrani a toronyból, bele a Duna kellős közepébe. Márpedig a 2017-es budapesti FINA vizes világbajnokságon, amelyre mi is kilátogattunk Máté fiammal megnézni Hosszú Katinkát, az egyik legkülönlegesebb látvány kétségtelenül az óriás toronyugrás volt, amelyet a szervezők a Duna-partra álmodtak meg, gondolva Budapest szépségeire és persze a világhálón azóta is milliósámmra keringő fotókra.

A toronyugrás a sziklaugrásból fejlődött ki, pontosabban a FINA, a Nemzetközi Úszósövetség integrálta a programjába a világ egyik legnépszerűbb extrém sportját. A sziklát felváltották az ugráshoz szükséges – a nőknél húsz, a férfiaknál huszonhét méter magas – épített tornyok. Döbbenet. Aki látta

amit tesz. Hogy mást tesz, mint amit mond. Vagyis: hiteltelen. Nem véletlen, hogy Jézusnak a legnagyobb feszültségei a farizeusokkal voltak. Mert hogy valaki azt mondja, „Uram, Uram”, az még nem jelenti azt, hogy azt is éli meg. Azt üzeni az Örökkévaló Jézus által és Jézusban: a bárány az bárány, a farkas az farkas.

Isten szeme mindent lát, azt is, hogy a kettő nem ugyanaz.

„Tüskebokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról fügét?” – hangzik a költői kérdés Jézustól ott a hegyen, és persze egy emberként üvöltjük a választ: nem! Érezzük a dilemma súlyát: vagy önazonosak vagyunk, vagy becsapjuk magunkat. Ahogyan Emmanuel Levinas [litván származású francia filozófus, talmudista – a szerk.] írja: „Az örökkévalóság nem hely, hanem állapot. Független tértől és időtől. A jó ember nem a mennybe jut, hanem mennyé válik, amennyiben Isten akarata szerint él.”

Ebben az értelemben lefordítható úgy is a jézusi útmutatás: válj mennyé, azaz élj Isten akarata szerint, azaz légy az, aki vagy, sőt aki lehetsz, mégpedig a jézusi út, a krisztusi etika által. Jézus által, aki önazonos volt, sőt Isten-azonos, ő, aki megmutatta, hogy óriási különbség van farkas és bárány, élet és halál, élni érdemes élet és halni sem érdemes halál között. Mert nem ugyanaz: szeretetre hangolva létezni vagy minden pillanatban csak azt nézni, mi éri meg, és mi nem.

A szó köznapi értelmében a mennyország nem éri meg. Nem befektetés, bár sokan igyekeznek úgy eladni a keresz-

tény üzenetet, mintha egy áru lenne a sok közül. Blaszfémia! Sőt egyáltalán nem arról szól, megéri-e vagy sem. Hanem arról, hogy Isten akarata szerint képes-e az ember élni, vagy sem. „Tüskebokorról szednek-e szőlőt, vagy bogáncskóróról fügét?” – kérdezi Jézus, téled és tőlem is, a nyár kellős közepén. Jézus így tanít: „Amelyik fa nem terem jó gyümölcsöt, azt kivágják, és tűzre vetik.” Vagyis a látszatkereszténység értéke, ahogy Gáncs nagypapám fogalmazott, a nullával egyenlő.

Hiteles keresztényekre van szükség, de „nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát”. Mert a mennyországban nem kell se köpönyeg, se forgatás. Többről van itt szó. Az életről. Az örök életről. A nagy ugrásról és az érkezésről. Magáról Istenről, aki magához szorít, felfrissít igéjével. Arra hív, hogy az ő akarata szerint élj. Mennyei állapotban. A menny állapotában.

Kiráz a hideg, még ebben a kánikulában is.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - AVA SOL / UNSPLASH.COM

anno élöben, tévén vagy hírportálokon keresztül, az emlékezhet rá: magasról a mélybe ugrani óriási bátorság, nagyon nem mindegy az érzés mikéntje, bele a sűrűjébe.

A *Hegy beszédnek* ezen részlete óriási ugrás a krisztusi etika kellős közepébe. Bátorsággal, de azzal a reménnyel, hogy az érzés is üdvös lesz. „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem” – hangzik e látszólag roppant egyszerű üzenet, valójában azonban nincs nehezebb annál, mint különbséget tenni jó és rossz között, igazi és hamis között, őszinte és őszintétlen között. Jézus sokasághoz szól, sokszínű tömeghez, olyanokhoz, akik pontosan értik, tudják, miről beszél, milyen utalást miért használ, ha használ, és mire céloz, ha céloz. Pontosán tudják, hogy a báránybőrbe bújít farkasok képét Jézus Ezékiel próféta közismert könyvéből veszi.

Az utalás egyértelmű, a jelenség nem új keletű. Jézus nem félreérthető, nem beszél rébuszokban, tudatosan tanítványai lelkére köti: ahogy Ezékiel korában, úgy most is az egyik legnagyobb vétek a képmutatás bűne. Hogy mást mond valaki, mint

Isten helyére tesz minden mozaikdarabkát

„Gyűjtögetés” a balatonboglári egyházközségben

Világítótornyot idéző, hengeres épület a helyi evangélikusok – Nagy Tamás építész tervezte – lelki otthona a balatonboglári Várdomb oldalában. A húsz éve épített templom fa- és terméskő anyagával szerves részévé lett a tájnak. Oldalában teraszos elrendezésű, virágkompozíciókkal teli kert. Szerte gyermekjátékok, apróságok zsvajva. Kőszeghné Raczkó Zsuzsanna esperes a verandáról a parókia hűvösébe hív, hogy a kreatív lelkészcsalád szolgálatáról beszéljünk. Gyülekezeteket bemutató riportsorozatunk júliusi állomásán a Balaton déli partjára invitáljuk olvasóinkat.

A rendhagyó turistaszezon csúcán érkezünk Boglárra. A nyári hónapokat „pörgés”, míg a telet csendesebb, lassúbb ritmus jellemzi a parton. Az itt szolgáló lelkészeknek találékonysággal kell alkalmazkodniuk a sajátosságukhoz, de vendéglátóink számára ez nem probléma.

„Augusztus 1-jén lesz öt éve, hogy idekerültünk a harmincöt kilométerre lévő Ecsenyből. Akkor már harmadszor hívtak Boglárra. De azt mondtuk: ha mozdulunk, nem a szomszédos egyházközségbe megyünk. Isten útja mégis ide hozott: iskolás gyermekeinknél éppen váltás következett; jó volt az időzítés” – kezdi történetüket Kőszeghné Raczkó

Zsuzsanna esperes, a Balatonboglári-Hács-Somogyvámosi Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze.

Férjével, a gyülekezeti munkatársi funkciót betöltő Kőszeghy Miklóssal sokrétű szolgálatban állnak: Zsuzsa nyáron hét gyülekezetben tart istentiszteletet, Miklós – főállású hitoktatóként – szintén nagy régióért felel. Újonnan Kötcsén és Balatonszárszón helyettes lelkész. Teológiai tanulmányokat is folytat. „A katekéta-lelképásztor után a hittan-nevelőtanár szakon van még fél évem” – mondja.

A házaspárnak négy gyermeke van: Levente, Boróka (ő elsős fasori diák és a gyülekezet kántora), András és Hannaróza.

Iktatás után újabb gyermekáldás

„2000-ben kerültünk Ecsenybe. Ahogy ott, úgy 2015-ben itt, Bogláron is gyülekezetépítéssel kezdtünk. Helyi sajátosság, hogy nagy katolikus tengerben vagyunk. Az ötezer-háromszáz lakosú Bogláron sajnos hiányzik az összetartozás érzése, a hagyományokhoz való ragaszkodás. Nem beszélhetünk népegyházi keretről, itt a templomba járásnak nem indítéka az, hogy »itt születtünk, nagyszüleink ide jártak templomba«. Elkezdtek hát gyűjtögetni az embereket. Míg öt évvel ezelőtt tizenöt volt, addig ma már átlagosan harmincöt egy-egy vasárnapon a templomba jövők létszáma, de nyaranta – a turistákkal együtt – hatvan fő is lehet. Két éve karácsonykor közel kétszázan voltunk; ma sem értjük, hogyan” – sorolja a lelkész a déli parti közösség jellemzőit. – Az emberek itt mobilak, hajlandók távolabbra is elutazni egy-egy ígéhirdetés kedvéért. ►

Ez előny, de hátrány is: itt a változás az állandó. Rugalmasnak, nyitottnak kell lenni: sokszor nem evangélikusok érkeznek hozzánk. Így is gyarapszik a közösség. A seho-va nem tartozók pedig missziói lehetőséget rejtenek. Időnként kérnek a tóparton esketést, keresztelést, az evangélikusság ily módon is vonzóvá válik.”

A türelem az az erény, amit kér az Úristentől – árulja el az esperes. „A gyülekezet volt felügyelője, Mátrai Zoltán – immár egyházmegyei felügyelő – egyszer így fogalmazott: »Nem gyorsvonat ez, hanem gyülekezet. Hagyd szépen, amíg beérik!« Ő mondta azt is, amit nem tudtam elképzelni: legalább öt év kell ahhoz, hogy a városban elfogadjanak. A női lelkészség és a protestantizmus itt még nem általános. Kivárom hát türelemmel, bár néha ez nem könnyű.”

Kőszeghnyé Rackzó Zsuzsanna fiatal nőként kapott vezető megbízatást. Történetében van egy kis csavar: „Soha nem akartam vidéki lelkészből esperes lenni. Smidéliusz Zoltán nyugdíjba menetele előtt azonban már jelezte egy gyülekezet, hogy engem fognak jelölni. Miklóssal mindig háromgyerekes családként képzeltük el magunkat. Amint Andris, a legkisebb fiunk óvodás lett, gondoltuk, lezártuk az életünk »kisgyermekes« fejezetét, így elfogadtam a jelölést” – meséli.

Ám Isten picit módosított a terveken: „Az esperesi jelölés zárónapján derült ki, hogy várandós vagyok Hannarózával, negyedik gyermekünkkel. S hogy tizen-nyolcból tizenhat gyülekezet engem je-

lölt. Miklós támogatásának tudatában mondtam el a tényét a gyülekezeteknek: »ha így is kellek«, akkor vállalom a megbízatást. 2014. november 30-án iktattak be – másnap reggel fél hétkor indultunk a kórházba. Három nappal később megszületett Hannaróza, nyolc hónap múlva költöztünk Boglárra.”

Összetételben és mentalitásban is heterogének a tóparti gyülekezetek. Változatosak, akár a Balaton színvilága. „Madarász István lelkész ismerte fel, hogy a kistelepülések fogynak el, nem a gyülekezetek. Az emberek a Balaton felé költöznek, erre kell tekintettel lenni. Így épült itt – a város által ingyen adott tel-

ken – templom. Korábban Hácson összeszedtem a néniket, s vittem őket istentiszteletre. Ma ez már nem lehetséges. A körzet központja régen Somogyvámos volt, és reményt ad, hogy ott most épp fiatalodásnak lehetünk tanúi. Akad, hogy a hittanosok többen vannak egy vasárnap, mint a felnőttek! Balatonfenyvesen csak nyáron, havonta kétszer van vasárnap este istentiszteleti alkalom, 18 órától. A strandolás után sokszor a környéken pihenő evangélikus lelkészekkel telik meg a templom. De akkor sem vagyok csalódott, ha mindössze két néni van jelen. A falvakban még erős a hagyomány, ragaszkodnak a liturgiához. Engem feltölt, hogy várják az igét, a szolgálatot. Fonyódon »örökölttem« egy evangélikusból mára ökumenikussá vált kulturális estet. Értékközvetítő előadókat hívunk, mint a Levente Péter, Döbrentei Ildikó házaspár, akik nemcsak hívőket szólítanak meg, ám hitűkről is vallást tesznek” – avat be a részletekbe az esperes.

A bibliaórákat errefelé házaknál tartják. „Pogácsa, üdítő mellett jó beszélgetés, oldott hangulat alakul ki. Nagypén-teken a most kilencvenhat éves Kató nénihez, korábbi gondnokunkhoz mentünk. Fonyódon délután négytől akár estig elbeszélgetünk.”

Miklós is ezt a gyakorlatot követi Kötcsén: „Olyanokat is el tudunk érni, akik istentiszteletre nem jönnének, de így a szomszédokat is áthívják. Jobban megismerjük egymást” – összegzi a tapasztalataikat. Kisebb létszámmal dolgozó közösségnél ez a jövő útja, ez működik: oda kell

menni, ahol az emberek vannak. Zsuzsa hozzáfűzi: legtöbbször a segítő beszélgetések terepe is a családok otthona.

Szülősgyőrökön 2016-ban került gyülekezeti fenntartásba a hivatalos nevén ma már Dél-balatoni Gárdonyi Géza Evangélikus Általános Iskola. A színterületi településen missziói céljuk nem titok: „Már több, az iskolához köthető keresztlő volt, egy hetedikes diákunké és szüleié például.” A gyermek- és ifjúsági munka nehéz terep. „A gyerekek nagyon leterheltek, a programdömping miatt szinte lehetetlen az időegyeztetés. Sikerélmény a nyári tábor: az első évben tizenkét, tavaly már majdnem negyven gyermek jött velünk” – meséli az esperes.

Napi ige- és ünnepi tortafalatok

Négy gyermek nevelése, egy nagy terület esperesi felügyelete, adminisztrálása, a hívek pásztrolása, a hitoktatás mellett vajon mire jut ideje a házaspárnak? Meglepetések sorába avatnak be. Zsuzsa gospelkórusban, Miklós a Balaton Voxban, a városi kórusban énekel. Hente egy nap délutánját próbálják fenntartani maguknak.

A járványhelyzet kikényszerítette „karantén” ideje tartalmas együttléteket adott a hatfős családnak. Zsuzsa ez idő alatt kezdte írni *Napi falatok* címmel a gyülekezet honlapján ma már egyben olvasható, több mint félszáz igei meditatiót. „Nem vagyunk vlogoló lelkészek: hiányoztak az arcok, a tekintetek. Napi kapcsolatot szerettem volna a gyülekezettel. Máig kapok visszajelzéseket...”

Három éve – a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel kooperálva – élelmiszermentést végeznek, a térség rászorulóit segítik. A templom oldalában adománypont: ide ruhákat, könyveket várnak. Élő, működő, csendes szolgálat ez a „ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb” jegyében.

„Augusztus 31-ig a karanténra túlhalmozott tartós élelmiszereket gyűjtjük össze. A kapcsolati háló óriási előny, kialakult a heti egyeztetés a családsegítővel” – fejt ki Zsuzsa, majd cukrászdai szépségű és finomságú tortát tesz az asztalra. Közösségi oldalán megcsodálhatjuk műalkotásnak beillő tortakölteményeit. Kérésünkre megmutatja a nem esperesi vizitációkon használatos munkaeszközét: a gyönyörű, S/S feliratú sodrófát.

Hobbija igazi pihenés a számára: „Születésnapokra sohasem rendelünk tortát, mindig én készítem. Először Boróka kívánságára készült könyv alakú torta egy pünkösdi éjszakán – merthogy nappal egy lelkész nem tud cukrászkodni. Azóta – tizennégy éves koráig – minden gyermekünk kérhet különleges tortát. Lehet az traktor vagy éppen tank.” A recepteket Zsuzsa variálja, a torták tetején a fondantvirágok is keze munkái. „Volt, hogy megálmodtam egy tortát, és mondtam Miklósnak, hogy ezt most meg kell

hely Ecsenyben lelkész házaspár részére. Akkor még egyikünk sem végzett... Azt sem tudtunk, hol van a falu, meg kellett néznünk a térképen” – vall Isten gondviseléséről.

Zsuzsa hozzáteszi: „Az Úristen olyan jól helyére illeszti a darabkákat. Csak sokszor utólag, évtizedek távlatából látjuk meg, hogy amit mi elrontunk, ő azt is képes helyrehozni. Tudjuk, hogy az Úristennek célja van ezzel az evangélikus kézbe került szülősgyőröki iskolával is. Sorolhatnám, hány lehetetlen-váratlan

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

sütnöm. Szeretem a kihívást. A tortasütés teljes kikapcsolódás és kreatív örömforrás.” Cícjuk neve mi más lehetne ezek után, mint Süti.

Zsuzsa energiáiból futja a kertdísztetésre, hímzésre és – adventkor – mézeskalács szívek „nagyüzemi” készítésére is. Miklós is egyetért: legjobban az alkotótevékenység tölti fel az embert.

Viszed az üzenetet

Életük során mindvégig megtapasztalták: az Úristen áldása velük van. „A házasságunkban is, vagy abban is, ahogyan idekerültünk Somogyba – mondja Miklós. – Hogy egy példát mondjak: idősek otthonában dolgoztam, vártuk a babát, berendeztük azt az egy szobánkat, amink volt, úgy négy négyzetmétert. Megszünt az ápolói munkám, három éjszakán át nem aludtam. Mi lesz velünk? No, másnap felhív Szemerei János: megürült egy

helyzet oldódott meg, simult el Isten segítségével.”

Van-e ige, amely az életük során vissza-visszatér? – érdeklődünk búcsúzáskor, már a kapuban. Zsuzsa kezdi: „Minden lelkészavatáson, -iktatáson idézem a *Példabeszédek* könyvét: »Bízzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj! Minden utadon gondoldj rá, és ő egyetlen fogja ösvényeidet.« [Péld 3,5–6] Ez kedves ígém, hiszen ez mindig is így volt.”

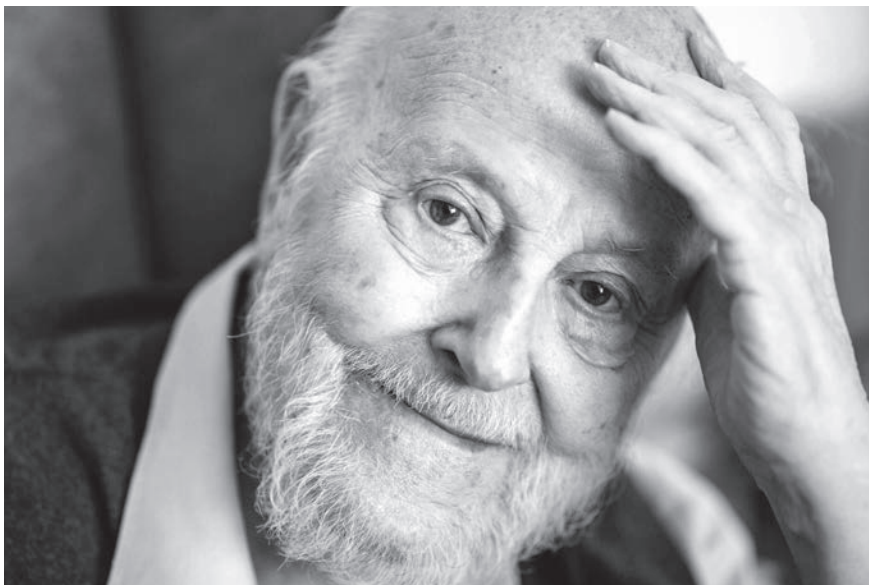
Miklós azokat a verseket szereti a zsolnárokból, amelyek az ember alázatos voltáról szólnak. „Embernek kell maradni, a lelkészek nem különleges lények! A feladatunk olyan, mint a postásé. Viszed az üzenetet, tudod is a tartalmát, ám nem rajtad múlik, hogy a címzett mit tesz vele. Ugyanakkor szükség van rád, az üzenetvivőre: nélküled nem megy el a levél. Egyszerre független, és függ is tőlünk, ez a hivatásunk szépsége.”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Egy írásmagyarázó teológus halálára

In memoriam Nemeshegyi Péter SJ

Kilencvenhét éves korában, június 13-án elhunyt Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes. 1923. január 27-én született Budapesten, 1944-ben lépett be a Jézus Társaságába. 1949-ben el kellett hagynia hazáját; Rómában, a Pápai Gergely Egyetemen szerzett teológiai doktorátust 1956-ban. Ugyanebben az évben Japánba utazott; egyetemen tanított teológiát egészen 1993-ig, Magyarországra való visszatéréséig. Réthelyi Miklós írása egy olyan ökumenikus alkalmat idéz fel, amelynek a tudós teológus is a részese volt.

2007 tavaszán az ökumenikus imahét folytatásaként P. Vértesaljai László jezsuita szerzetes levele zsidó és keresztény teológusok közös ószövetségi Szentírás-értelmezésére hívogatott. (A meghívás az *Evangelikus Életben* is olvasható volt.) Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi, id. Hafenscher Károly evangélikus lelkész, teológiai tanár és Nemeshegyi Péter jezsuita szerzetes, katolikus teológiai tanár négy alkalommal előre megbeszélt válogatás mentén tanított a zsidó és keresztény közösségek közös imádságáról, a zsolnárokról a budapesti Horánszky utcai Párbeszéd Házában. Egy-egy hétfői napon – februártól májusig – három-három, illetve egy alkalommal két zsolnárt magyarázatával lettünk gazdagabbak.

Schweitzer József főrabbi kezdte a beszélgetést. Elmondta a zsolnárok történeti

hátterét, majd imádságos, lelki tartalmát. Hafenscher Károly és Nemeshegyi Péter, akik régóta ismerték egymást, hiszen mindketten a farsori evangélikus gimnázium diákjai voltak, a kiválasztott zsolnárok evangélikus, illetve a katolikus értelmezésével gazdagították a képet. A kiadott oldalakon párhuzamosan olvashattuk a zsolnárok szövegét a Magyar Bibliatársulat új fordítású Bibliájából és a Szent István Társulat által kiadott fordításból. A biblia-magyarázatokat hozzászólások követték. A beszélgetés mentén a viták természetesen elkerülhetetlenek voltak, de a közös gondolkodás célja az egyetértés megtalálása volt. Az alkalmakat vezető házigazdának, Vértesaljai Lászlónak a legnehezebb dolga abban volt, hogy a beszélgetésnek, a kérdéseknek és a válaszoknak egyszer csak véget tudjon vetni.

A március 26-i alkalom után, amikor is a 22., az 51. és a 73. zsolnártban írtakról folyt a tanítás, a következő megjegyzést találtam a naplómban: „Délután [...] mentem a zsolnártklubba a jezsuitákhoz. Ma jól sikerült, mind a hárman jó formában voltak. Sok szó esett az áldozatról, főleg a zsidók köréből. Megkérdeztem, hogy a katolikus és az evangélikus liturgiában hol van az áldozat. Nemeshegyi szerint Krisztus kereszthalála az egyetlen áldozat az *Újszövetségben*, a szentmise nem megisméltése, hanem megújítása, arra való emlékezés. Ezt Hafenscher Károly is elfogadta. Az evangélikus templomok oltárképe az áldozatra emlékeztet – tette hozzá.”

A záróalkalmon a 130. zsolnárt volt az egyik kiválasztott: „Várom az Urat, várja a lelkem, és bízom ígéretében. Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt, mint az örök a reggelt. Bizzál, Izráel, az Úrban, mert az Úrnál van a kegyelem, és gazdag ő, meg tud váltani. Meg is váltja Izráelt minden bűnéből.” (5–8. v.) Feljegyzéseimből idézem: „Nehéz megbékülni, ha a saját lelkiismeretem vádol. Istennél van a bocsánat. Szeretett bűnösök vagyunk. Isten irgalmas, megbocsátó. [...] Szent Ágoston szerint pedig: Isten mindenható, mert megbocsátja bűneinket.”

A felekezeti zsolnárolvasás maradó, nagy élménye vezetett a Tihanyban évente megrendezett, korunk legégetőbb kérdéseivel foglalkozó vallásközi és teremtésvédelmi konferenciák (2014–2019) összehívásához és megszervezéséhez.

2007-ben, az említett zsolnárolvasáskor Schweitzer József nyolcvanöt, Nemeshegyi Péter nyolcvannégy, id. Hafenscher Károly nyolcvanegy éves volt. Schweitzer József 2015-ben, id. Hafenscher Károly 2018-ban tért meg Teremtőjéhez. Július 2-án búcsúztunk Nemeshegyi atyától, s ezzel az írásmagyarázó teológusok nagy hármasa együtt van mindannyiunk menyeyi Atyjánál.

Mindhárman példátlanul gazdag örökséget hagytak utódaikra, amelyben a közös zsolnártmagyarázat egy különlegesen csillogó gyöngyszem. Előhírnöke az ökumenikus imahét nyolcadik napi zárókönyörgésének: ilyenkor a keresztény egyházak vezetői a budapesti terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplom oltáránál már évek óta a zsidó főrabbiával vagy képviselőjével együtt imádkoznak.

■ RÉTHELYI MIKLÓS *professor emeritus*

Részigazságok helyett őszinteség

Találkozás Chikán Katalin dunakeszi lelkésszel

Keresőkre nyitott közösség és testvéri légkör – néhány szó, amely a dunakeszi, gödi és szödligeti evangélikus gyülekezet mindennapjait jellemzi. A fiatal és elszánt lelkésznő, Chikán Katalin szolgáló közösséget maga köré építve látja el a Dunakeszi Evangélikus Egyházközség lelkési szolgáltatását, hajsza hízán tíz éve.

– Mennyire határozza meg a gyülekezetet, hogy Budapest agglomerációjában található?

– Nagyon sokszínű a gyülekezet, ez valóban összefügghet azzal, hogy a főváros agglomerációjában élünk. Dunakeszin sokaknak van vidéki gyökerük – magam is Nógrád megyei vagyok –, de Budapesten vagy annak környékén tudnak érvényesülni, ezért ideköltöztek. Örömteli, hogy a fiatalok és a fiatal családok közül töb-

ben bekerülnek a gyülekezet életébe is. Ugyanakkor épp a munkából kifolyólag nemcsak a településnek, hanem a gyülekezetnek is nagy a fluktuációja. Vannak, akik ideköltöznek, és jönnek hozzánk, és vannak, akik más településeken próbálnak szerencsét, ezért elmennek a városból, így gyülekezetünkben is. Erre próbálunk jól reagálni; elengedhetetlen ehhez, hogy a gyülekezetnek legyen egy bázisa, azok a gyülekezeti tagok, szolgálattelvők, akik

hosszú ideje állandó és meghatározó tagjai közösségünknek.

– Örömmel hallani, hogy a gyülekezet nyitott és elfogadó az új érkezők irányában.

– Valóban, próbáljuk elfogadni, hogy ha valaki hozzánk újonnan bejön, az nem feltétlenül jelenti azt, hogy onnantól kezdve minden vasárnap velünk lesz. Természetesen van, aki egyből itt marad, de a többség kereső, érdeklődő, vagy valami konkrét kéréssel – kereszttelővel vagy esküvővel – kapcsolatban fordul hozzánk. Ezeket az élethelyzeteket igyekszünk a legkomolyabban venni és invitálóan, ugyanakkor nem tolatkodóan fordulni az érdeklődők felé. ▶

– A gyülekezeti élet szerves részei a baba-mama körök és a családi istentiszteletek. Miként lehet ezekkel a programokkal nemcsak a gyermekeket, hanem a szülőket is a közösségbe integrálni?

– Először Alsógödön tartottunk családi istentiszteletet, majd a dunakeszi templomban is rendszeressé váltak ezek az alkalmak. A teológiáról kikerülve, friss lelkésként vettem bele magam az ifjúsági munkába. Természetesen volt segítségem, de kicsit azt éreztem, hogy bár tudok gépjárművet vezetni, egy teherautóval mégsem sikerül minden kanyart egyből bevenni. Szerencsére volt segítségem, és a kezdeti lelkesedés lassan csapatmunkává alakult. Mára van zenekar, technikuscsapat, sőt a gyermekek és a szülők nemcsak résztvevői, hanem különböző módon szolgálói is az alkalmaknak. Nálunk attól családi az istentisztelet, hogy hozzánk valóban az egész család jön, azaz unokától a nagymamáig jelen vannak a résztvevők. A családi istentiszteleten mindent kivetítünk, így aki esetleg korábban nem volt templomba járó, annak sem ismeretlen, hogy mi történik. Örömteli megtapasztalni, hogy nemcsak gyermekek és szülei, hanem a nagyszülői generációból is többen így kapcsolódtak be a gyülekezet életébe.

– Úgy tudom, hogy a családi alkalmak „csúcspontja” a napközis tábor istentisztelete...

– A napközis táborunkban a kisbaktól a nagyobb kamaszokig és természetesen a szülőkhöz több korosztály van együtt. Az a vasárnap mindig a gyülekezet közös ünnepe is, ötven-hatvan gyermek, valamint az ő szülei, nagyszülei is jelen vannak. Minden évben előfordul, hogy egy vagy több fiatal ilyenkor ke-

resztelünk meg. Már-már óskeresztényi közösségre emlékeztet ez az együttlét. Áldás megélni!

– A sokrétű szolgálathoz segítőkre van szükség. Mennyire aktív a gyülekezet?

– Kezdetektől fogva sok az aktív gyülekezeti tagunk, és időről időre jönnek újabbak, akik szeretnének szolgálatot vállalni a gyülekezet életében. Öröm, hogy két főállású hitoktatóval és valóban

nagszámú önkéntes gyülekezeti taggal együtt szolgálunk a közösségünkben.

– **Az internetes közösségi oldalukon bábos istentiszteleteket is láthatunk.**

– Bevallom, sokáig ódzkodtam a bábozástól. Le kellett küzdenem a belső akadályt. Meg kellett találnom azt a hangot, ami által a bábozás közvetlenségében el tudom helyezni a teljes tanítást, elfogadva azt, hogy az nem „magas teológia” lesz, hanem a legkisebb gyermekek számára is érthető és megélhető üzenet. Így indult az óvodás korosztály számára tartott hittanórákon a bábozás. Később a baba-mama körünknek is vendége lett a báb. Aztán a gyermek-istentiszteletekre is bábozással készültem, ezekről a koronavírus-járvány idején videó is készült. A gyermekek, de a felnőttek is szeretik ezt a bábos formát. Érdekes, valaki megemlítette: milyen jó, hogy a bábozás által egy lelkész játékos énjét is láthatja! Az is fontos volt a számára, hogy a játék közben felfedezi Isten üzenetét.

– **Gyülekezeti szolgálata mellett a Sztéhló Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat Életfa Rehabilitációs Intézetének diakóniai lelkészi feladatait is ellátja. Mit jelent az ön számára ez a fajta szolgálat?**

– A rehabilitációs intézmény és az idősek otthona két évvel ezelőtt még állami fenntartású volt. Egy átvett intézménynek mindig formálódó a helyzete. Bár elsősorban gyülekezeti lelkésznek tartom magam, nagyon megszerettem az intézményi szolgálatot is. Azokat a módszereket, amiket a lelkigondozásban vagy a tanításban korábban is alkalmaztam, ott

is gyakorolni tudom. Az ott élők számára a személyes jelenlét nagyon sokat jelent. A bábozás a fogyatékkal élők közötti szolgálatban is nagyon jó és építő módszer. Erre oda tudnak figyelni, megértik, hogy miről szól.

– **Dunakeszin kívül Gödön és Sződligeten is vannak istentiszteletek. Kérem, idézze fel a templomok múltját.**

– Dunakeszin a templomunk 1939-ben olyan telken épült, ami akkor még a város szélén helyezkedett el. Mára negyvenezer fő fölé duzzadt a településünk lélekszáma, és a templomunk lényegében a település központjában áll. Gödön két imaházunk is van. A Sándy Gyula tervei

alapján épült alsógödi imaházát 1929-től használja a gyülekezet, míg a Felsőgödön található kicsiny imaházunk az akkor itt szolgálatot végző Bolla Árpád lelkész idején épült az 1970-es években. Ennek az épületnek az az érdekessége, hogy mivel az akkori egyházpolitika nem engedte templom vagy imaház építését, hivatalosan úgy lett bejegyezve, mint „lelkészi üdülő”. A telekkönyvben ma is „nyaraló” besorolás szerepel. Csak a kis torony, az ormán a Luther-rózsa és az oda járó hívek mutatják, hogy nem nyaraló, hanem imaház áll ott. Sződligeten szintén Sándy Gyula által tervezett templom áll, amelyet Ordass Lajos püspök szentelt fel.

– **Mit nevezne meg a gyülekezeti szolgálaton túl a lelkészi munka sarokkövének?**

– Az őszinteséget! A gyülekezeti közösségben és az érdeklődők felé is a legnagyobb őszinteséggel próbálok lenni, és ezt is várom el viszonzásként. Tudom, hogy ez az, amire mindenkinek szüksége van, ami által nem árulunk zsákba-macskát. A kölcsönös őszinteség sokkal több megértést ad, mint a részgizságok. Ezenkívül az elfogadást emelném még ki. A keresők számára meghatározó, hogy elsősre nem a megtérésük hiányára mutat rá, hanem azt érzik, hogy az embert szeretném bennük látni. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy Isten ígéje szorul háttérbe, hanem éppen a másik ember felfedezése által nyitok kaput az evangéliumra.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Isten gitárosa és az alkohol

Egy jezsuita pap szabadulása

Lucien Aimé Duval személyét Sillye Jenő ajánlotta figyelmembe még felső tagozatos koromban. El is olvastam alig tizenhárom évesen a *Miért oly hosszú az éj?* című könyvét, és... Nos, nem értettem belőle egy szót sem. Az ember annyi idősen még fekete-fehérben látja a világot. Valaki vagy jó, vagy rossz. Vagy keresztény, vagy cigarettázik. Ilyen egyszerű. Duval bonyolultabb volt.

Aztán lettek emberek az életemben, akiknek komoly gondot jelentett az alkohol. Egészen közeliek is, akik fontosak voltak számomra. Megrémített, hogy szelidségük és kedvességük hogyan hullik darabokra egészen váratlanul. Félelemmel és elbizonytalanodva figyeltem ezeket a drága lelkeket. Imádkoztam értük, velük, és sírtam, hogy kevés vagyok ahhoz, hogy segítsék nekik. Gyászoltam azt, aki elment, és magamat is, aki elveszített egy tiszta lelkű barátot. Feldolgozhatatlan volt.

Amikor férjhez mentem, egy kis gyülekezet papnéja lettem. A férjemmel elhatároztuk, hogy sok missziói tevékenységet fogunk végezni. Az egyik terület, ahova meghívást kaptunk, az iszákosmentés lett. Nagyon tudatlanul kezdtük el. Hívtuk azokat, akik szerintünk alkoholisták, és megrökönyödve tapasztaltuk, hogy ha rajtuk kívül már mindenki tudja is a gondjukat, ők maguk milyen magabiztosan állítják, hogy urai a helyzetnek. Többen elhajtottak bennünket, néhányan csak csodálkozva végigmértek. Volt olyan is, aki azzal vádolt meg, hogy a becsületébe gázoltunk.

A csoport, amelyhez csatlakoztunk, lassan, türelemmel tanítgatott bennünket. Az alkalmakon rengeteg bizonygató hangzott el, és senki nem akart különbnek tűnni a többiekénél. Hűségesen összegyűltek minden héten, ha esett, ha fújt, támogatták egymást, követték azoknak a sorsát is, akik távol maradtak. Így van ez a mai napig. Lassan megértettük, milyen kicsik is vagyunk mi ebben a

gyógyulási folyamatban. Nem hajtókárok, nem fogaskerekek, csak apró csavarok. És hogy gyógyulni csak az kész, aki már tudja, hogy beteg. A lehetőséget megragadni az képes, aki már mindent elveszített.

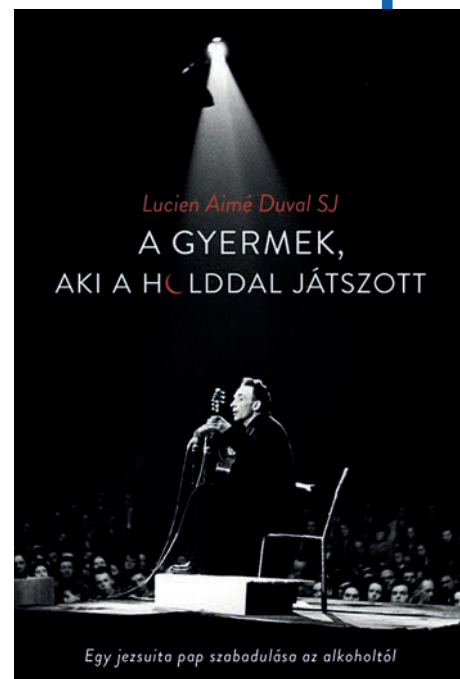
Különös, lassan mozgó, mindent felülről váró, de örökké kitért karú csoport ez. Huszonhárom éve vagyunk a tagjai. Van közöttünk, aki maga küzdött alkoholproblémákkal; van, aki családtagja gyógyulását várja közöttünk, vagy elveszített alkoholbeteg helyett szeret most olyanokat, akik még harcolnak a betegséggel. És vannak pártoló tagok, akik azért nem fogyasztanak szeszes italt, hogy ezzel is kifejezzék: ott állnak egyenrangú félként azok mellett, akiknek az életében ez komoly terhet jelent.

Duval könyve most újra a kezembe került. Új címmel, új fordításban – amely gördülékenyebb, mint az előző volt – és, hiszem, egészen új lelkülettel is olvastam el ismét.

A mély hittel és istenszeretettel élő jezsuita pap, a karizmatikus személyiségű Duval zenéje sokakra nagy hatással volt. „Isten gitárosa” kétmillió kilométert utazott, háromezer koncertet adott negyvennégy országban – e mesés karrier helyett azonban alkoholizmusáról, annak sötét és reményvesztett idejéről, valamint a gyógyulásról és az új értelmet nyert életről ír.

Már tudom, hogy nem mentegetőzés betegségnek nevezni az alkoholizmust. Egyszerűen olyan nehézségről van szó, ahonnan egyedül nemigen kerül ki ember. És nem gyávaság visszautasítani egy pohárka fröccsöt is annak, aki már tudja, hogy a szervezete erre újra csapdába esne, hanem józan és értelmes kiállás önmagáért.

Most, hogy már szinte nincs is olyan család, olyan ember, amelynek, akinek ne fájna legalább egy alkohollal küzdő barát, rokon vagy ismerős sorsa, jó volna

Lucien Aimé Duval: *A gyermek, aki a holddal játszott*. Egy jezsuita pap szabadulása az alkoholtól. Jezsuita Kiadó – Harmat Kiadó, Budapest, 2020. Ára 2800 forint.

valóban tenni értük. Duval gyógyuláshoz vezető útja bibliai értékekkel van kiköveve. A mélyre zuhanat a megtartó és elfogadó közösség oltalma képes felszínre segíteni. A sorstársközösség és benne az őszinte, szeretetelli légkör óvja meg az úton. Fontos lépések a bocsánatkérés és a megbocsátás, egy felsőbb erő (Isten) oltalma alá helyezni magunkat és csak egy-egy lépést megtenni, csak egy-egy napot kibírni mindig egyszerre – szabadon.

Szíven üt a kötet őszinte kritikája a könnyen ítélkező keresztényekről is, hiszen magam is adhattam már okot arra, hogy valaki így élje meg Krisztus egyházát. Ám Isten nem mond le rólunk, és utat mutat – akár ezen a köteten keresztül is –, hogyan szolgálhatjuk az alkohollal vagy egyéb nehézséggel küszködő embertársaink között őt magát. És ha figyelünk, ráismerhetünk Pál szeretethimnuszának (1Kor 13) szavaira: a szeretet hosszútűrő, kegyes, nem irigykedik, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt... és mindörökké megmarad.

Ma is csak ez a szeretet hozhat gyógyulást mindnyájunk számára.

■ FÜLLER TÍMEA

Egyszázalékos kampány: mi történt az idén?

Előzetes értékelés

„Lélekkel, ismerettel” – olvasóink már nem először találkozhattak a tavasi hónapokban egyházunk jelmondatával. Sőt nem csak olvasóink: számos csatornán igyekeztünk eljuttatni minél többekhez azt az üzenetet, hogy egyházunk szolgálata érdemes arra, hogy az adózók a személyi jövedelemadójuk 1 + 1 százalékának felajánlásával támogassák. Írásunkban azt tekintjük át, milyen csatornákon és hogyan hívtuk fel a figyelmet egyházunkra és szolgálatára.

Bár a koronavírus-járvány számos terv, ötlet gyakorlatba ültetését lehetetlenné tette, így is sok minden megvalósulhatott a 2020-as egyszázalékos kampányban, amelynek a Luther Kiadó volt a gazdája.

A kampány hatékonyságát tekintve az elsődleges teljesítménymérő az egyszázalékos felajánlások számának alakulása; erről a Nemzeti Adó- és Vámhivatal az adott évet követő februárban szokott tájékoztatást adni, tehát később számolunk majd be róla. Kétségteljesen ez a leglátványosabb mutató, és örömteli, ha nő a felajánlók száma, de ugyanilyen fontos cél az is – noha az eredményessége nehezebben mérhető –, hogy segítsük a gyülekezeteket, egyházi intézményeket abban, hogy a környezetükben fel tudják hívni a figyelmet a saját alapítványaikra, illetve hogy a kampány segítségével javuljon a helyi közösségek és így az egyház megítélése.

A tervezéskor az egyik fő szempont az volt, hogy minél hatékonyabban érjük el a célcsoportot, ezért igyekeztünk olyan felületeket és eszközöket használni, amelyek révén célzottan juttathatók el az üzeneteink az egyházunkat majd nagy valószínűséggel támogatókhoz. A közeledő, jövőre esedékes népszámlálás miatt továbbá fontosnak tartottuk az evangélikussághoz köthető, egységes és letisztult elemek használatát; ez az identitásépítést, az egyházunkhoz tartozás tudatosítását szolgálja.

Támaszkodtunk a tavalyi egyszázalékos kampány anyagaira is, például a kampányfilmre. Az ismétlődés ugyanis elősegíti a megértést, és hozzájárul ahhoz,

hogy az üzenetek címzettjeiben rokon-szenves kép alakuljon ki egyházunkról. A „Lélekkel, ismerettel” jelmondat kifejezi az egyház lelkeségét, családis, bensősé-

A Facebook ma Magyarországon a legnagyobb elérést lehetővé tevő közösségi oldal. A saját Facebook-oldal működtetése ingyenes, emellett a fizetett hirdetések jól célozhatók és követhetők. A kampány során igyekeztünk tehát minél nagyobb figyelmet fordítani egyházunk Facebook-oldalára, az elérés és az olvasói aktivitás növelésére. Ezt a célt szolgálták a napi igés posztok, a Luther-idézetek, illetve azok az írások is, amelyek egyházi vezetőink és egyházunkhoz

ges hangulatát, valamint szakértelmét is hangsúlyozza, ezáltal a biztonság és megértés lehetőségének érzetét kelti.

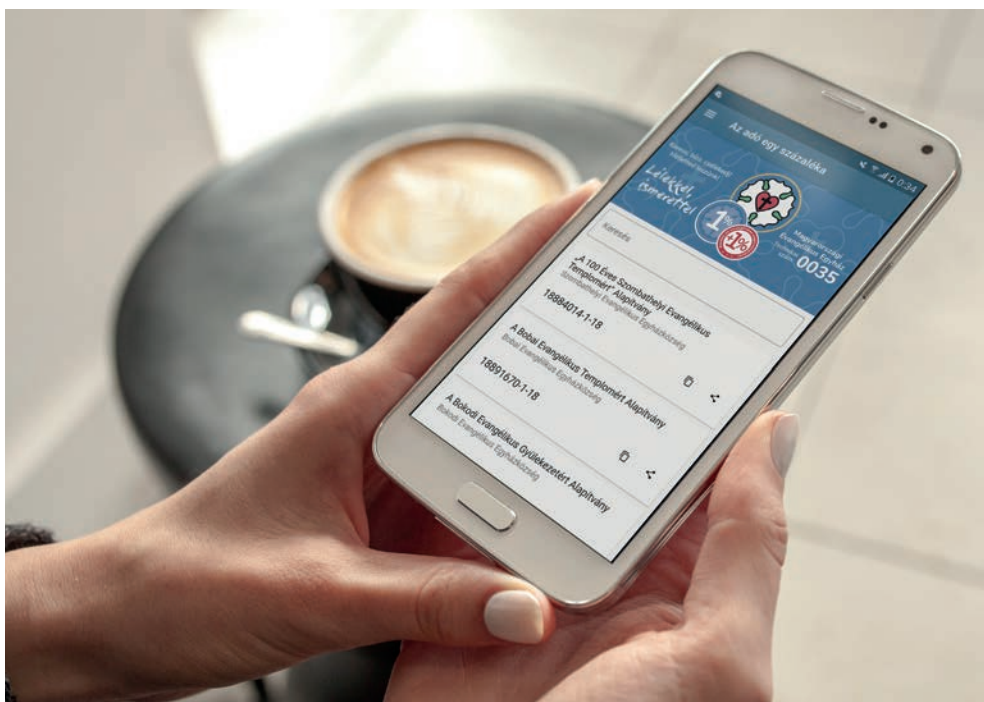
Megjelenés az interneten

Manapság leginkább a világháló segítségével lehet célzottan és hatékonyan elérni az embereket; ennek a csatornának az erőteljesebb használatát – mondhatjuk így – ki is kényszerítette a koronavírus-járvány miatt kialakult helyzet.

kötődő hírességek tollából születtek, és olvashatók a *Mi, evangélikusok* című, az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében készült ingyenes újságban.

Pályázatot is hirdettünk *Miért jó evangélikusnak lenni?* címmel. Erre szép számmal érkeztek változatos és értékes írások, közülük a legjobb tíz pályamunkát díjaztuk, illetve ezek megjelentek az *Evangélikus Életben*. A beérkezett munkákból további posztokat lehetett készíteni, erősítve ezekkel is az evangélikus identitást. ▶

A Facebook-aktivitást tovább kívántuk növelni olyan akciókkal, mint a humoros, fiktív, de figyelemfelkeltő képek vagy az online focimeccs: Gundel Takács Gábor közvetítette az evangélikus lelkészek és az Erős Vár FC mérkőzéseit egy karakterekre szabott videójáték-szimulációban. Ez utóbbi esetében fontos kiemelni, hogy további cikkek is születtek az eseményről – a *Szemlélek* blogon, a *Magyar Hang* hetilapban –, ez a tény pedig az akció jó visszhangját mutatja. (A virtuális focikupáról az *Evangélikus Élet* június 7–14-i számában is hírt adtunk *Magyar püspökök oktatták Messiéket* címmel.)

A Facebook-oldal követőszámának növelése egyúttal eszköz a hirdetések hatékonyságának későbbi növelésére, hiszen lehet kifejezetten a kedvelőkre fókuszálva hirdetni. Az oldal látogatóinak bevonása, aktivizálása, a megosztások növelése pedig elkötelezettekké tehet további embereket. A kampány alatt a Facebook-oldal elérte a tizenöt ezres követőszámot.

Elmondható az is, hogy az oldal általános előnézete, megtekintése és az aktivitás is jelentősen javult az időszakban. Hirdetésekkel is próbáltuk a felajánlások számát növelni. Kép- és videóhirdetések mellett vetítést is alkalmaztunk. Összesen több mint egymillió alkalommal jelentek meg a hirdetéseink, ezáltal 463 264 embert értek el az üzenetek, vagyis egy ember átlagosan 3,5 alkalommal találkozott velük.

A YouTube a Facebook után a második legtöbb elérést lehetővé tevő internetes közösségi felület. A 2019-ben elkészített színvonalas kampányfilm jó eszköznek bizonyult. A videók elején megjelenő, öt másodperces, átugorható hirdetési formátumot választottuk. Igyekeztünk az érdeklődési kört úgy meghatározni, hogy olyan emberek számára jelenjen meg, akik nagy valószínűséggel érdeklődnek a vallási téma, egyházunk iránt.

A megtekintési arány is alátámasztja a célzás hatékonyságát, hiszen az elért emberek több mint fele ténylegesen végig is nézte az öt másodperces hirdetést.

hirdetést, amely szoros egységet alkot az internetes oldal tartalmával, illeszkedik annak stílusába. Ez hét nap fix címlapot és öt Facebook-posztot foglalt magában. A Fabiny Tamás püspökkel készült interjú húsvét apropóján jelent meg, és tizenegyezer egyedi olvasója volt. A cikk továbbá 70 209 személyes üzenőfali megjelenést produkált, és 3488 alkalommal kattintottak rá a posztokra.

Applikáció. Egyre inkább célszerű kialakítani olyan saját felületet, amely gyorsan, egyszerűen használható, jól kezelhető. Az *Evangélikus.hu* applikációt már több mint ötszázan töltötték le, pozitívan fogadták, elégedettek vele. A felület egyesíti és könnyen elérhetővé teszi az evangélikussághoz kapcsolódó tartalmakat, így az identitásépítést is szolgálja.

Banner. A fizetett bannerek – azaz hirdetési csíkok, internetes oldalon olyan reklámok, amelyek a hirdető oldalára való átkattintásra ösztönöznek – használatát az alacsony átkattintási arány és a magas költségek miatt nem tartottuk célszerűnek, a kampány befejezése előtt azonban a *Papageno.hu* internetes kulturális magazintól ingyenes elhelyezést kaptunk.

Túl a világhálón

Nyomtatott anyagok. A digitalizáció ellenére fontos a tájékoztatás hagyományos, jól bevált módja, hiszen egyházunk tagjai között magas az idősebb generáció aránya, így nem feledkezhetünk meg az ő megszólításukról sem. Az egyszázalékos felajánlások tekintetében is elengedhetetlen ezzel a célcsoporttal számolni, hiszen a családjukra még abban az esetben is hatást gyakorolhatnak, ha nincs jövedelmük, amelyből fölajánlhatnák az egy százalékot.

Az evangélikus intézmények szintén fontos területei a felajánlásoknak, hiszen az ezekhez kötődők nagyobb valószínűséggel tartják hasznosnak egyházunk munkáját, és hajlandók támogatni is. Egyedi szórólapokat készítettünk az oktatási és a diakóniai intézmények számára.

A gyülekezetekhez szintén eljuttattunk egyedi szórólapokat, emblémázott tollakat, illetve elküldtük számukra a már említett ingyenes, tizenhat oldalas, identitásépítést is szolgáló kiadványt. Ez utóbbi – az *Evangélikus Élet* szerkesztősége által az országos iroda nevelési és oktatási osztályával együttműködésben elkészített,

Keresőhirdetés. A legtöbb ember a Google keresőjéből jut el bármilyen más oldalra, így a keresőhirdetések szintén hatékonyak a célzott elérés tekintetében. A keresőkampányt májusra időzítettük, hiszen vélhetően akkor keresnek rá az emberek leginkább a kulcsszavakra. A kulcsszavak alapján több mint tizenöt ezerszer jelent meg a hirdetés. A keresőhirdetés ezek alapján hatékonyan és jól használható, a jövőbeli alkalmazása mindenképp célszerű.

A saját felületeink mellett a népszerű, az egyház profiljával összeegyeztethető oldalakon való megjelenés is fontos az ismertség és az identitásépítés szempontjából, ezek pedig a tagok elköteleződését is megerősíthetik. Ezért ezek alkalmazása szintén célszerű.

A *Szeretlekmagyarorszag.hu* oldalon vásároltunk olyan – úgynevezett natív –

Mi, evangélikusok című lap – nyolcvanezer példányban jelent meg, ezáltal a 2019-ben egyházunk számára felajánlást tevők számánál tíz százalékkal több emberhez juthat el. Bár a koronavírus-járvány megnehezítette a lap kiosztását, a benne foglalt tartalom mindig aktuális, így később is bármikor eljuttatható a célcsoporthoz. Sok lelkész vállalta a terjesztését; a járványhelyzet idején ez a tény még inkább kifejezhette, hogy egyházunk figyel az emberekre, igyekszik odafordulni hozzájuk.

Autómatrica. Két méretben készültek el a matricák. Az első körben több mint hetven evangélikus egyházi autó kapott ilyeneket, majd a többletként rendelt matricák kiosztása után további mintegy negyven gépkocsira kerülhetnek fel.

Köztér. A köztéri hirdetéssel sok emberhez el lehet jutni, tehát igen alkalmas ez az eszköz a külső egyházi kommunikációra. Ez azért is szükséges, mert a versenytársak is aktívak ezeken a felületeken, a jelenleg harmadik legnagyobb keresztény egyházként pedig fontos, hogy az emberek – ha nem feltétlenül támogatnak, de – ismerjenek bennünket.

Ennek fényében – a népszámlálást is előkészítve – célszerűnek tartottuk, hogy a metróbalusztrádokon (a metróállomásokon a mozgólépcsők gumikapaszkodói közötti felületeken) helyezzünk el hirdetést. A köztéri hirdetések közül ezt tartottuk a legalkalmasabbnak, ugyanis sok embert lehet elérni vele viszonylag költséghatékonyan.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: SIMONFI PÉTER

séghatékonyan. A koronavírus-járvány miatt kialakult jóval alacsonyabb köztéri forgalom miatt azonban tavasszal ennek a vártnál kisebb lett volna a hatékonysága. Mivel árkedvezményt nem sikerült elérnünk, célszerűbbnek tartottuk a kampány későbbre halasztását: ez év október 1–31. között alkalmazzuk majd ezt az eszközt. A reformáció emléknapijának hónapjában – a közelgő népszámlálásra tekintettel is – hatékonyan kihasználható lesz ebben az időszakban.

Képernyőn – másként

A televízióban elhelyezett hirdetések szintén széles közönséghez juttathatók el, azonban figyelembe kell venni, hogy ezek csak akkor hatékonyak, ha az emberek kellő gyakorisággal találkoznak velük. A rendelkezésünkre álló költségkeret miatt azonban ezzel csak korlátozott mértékben élhettünk, ezért a Kárpát-medencei magyarság tagtelevízióinak adásfelületein vásároltunk kéthetes médiamegjelenést; hirdetésünket 8,4 millió néző számára sugározták.

Reméljük, hogy a bemutatott csatornákon minden evangélikushoz eljutott valamilyen formában az egyszázalékos felajánlás fontosságának üzenete.

Ezúton is hálásan köszönjük mindenkinek, aki idén rendelkezett az összevont adóalap után befizetett személyi jövedelemadójának 1 + 1 százalékról, és támogatva vele a Magyarországi Evangélikus Egyház, valamint az evangélikus háttérű alapítványok munkáját. Külön köszönet illeti mindazokat, akik valamely formában hozzájárultak a kampány kivitelezéséhez, és megosztásaikkal vagy bármilyen más formában segítettek, hogy minél több emberhez eljusson az egyszázalékos felajánlás lehetősége. Köszönjük ezt a lelkészeknek is, akiknek az együttműködése elengedhetetlen volt.

EvÉlet-infó

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓK – FOTÓGRAFIKÁK: PETE DÓRA

A farkaspóktól az ősemberig

Herman Ottó emlékezete

Természettudós, néprajzkutató, régész, nyelvújító, politikus – ezek a „cím-kék” mind ráillenek a száznyolcvanöt évvel ezelőtt született evangélikus polihisztorra, Herman Ottóra. A magyar tudományos élet máig meghatározó, gazdag és szerteágazó életutat bejárt alakjának nevét nyughelyén, Miskolcon a városi múzeum, a Bükk hegységben pedig fokozottan védett barlang viseli.

Breznóbányán (ma Brezno, Szlovákia) népes német ajkú családba, ötödik gyermekként született a kis Ottó 1835. június 26-án. Az evangélikus Hermann Károly kincstári orvosként dolgozott 1854-ben bekövetkezett haláláig. S bár anyagi jólétet nem tudott biztosítani családjának, elsőszülött fiára gazdag örökséget hagyományozott: a természetszeretet. Szenvedélyes amatőr ornitológusként maga is madárgyűjtő volt – Ottó tőle tanulta meg többek között a madártömést és a tojások szakszerű konzerválását.

A tizenéves diáknak a miskolci evangélikus főgimnáziumban töltött időszakáról Székely Sándor *Herman Ottó* című könyvében a következőket írja: „A miskolci iskolaévek kitörölhetetlen nyomot hagytak Herman Ottóban. Itt vált igazán magyarrá, itt vált hazafivá. [...] a 48-as idők forradalmi szelleme ültette lelkébe a magyar népért, a hazáért folytatandó harc eszméjét. Ez eredményezte azt, hogy a németes Hermann helyett Hermannak írta nevét. Ez eredményezte azt, hogy – holott csak hétéves korában tanult magyarul beszélni, mert a szülői háznál a német szó járta – a magyar nyelv mesterévé képezte ki magát.”

Gimnáziumi tanulmányai után lakatosinasnak állt, majd a bécsi politechnikum mérnökhallgatója lett, de tanulmányait apja halála miatt nem fejezhette be. Bécsben azonban autodidakta módon rendszeres természettudományi tanulmányokat folytatott, bejárt a bécsi Természettudományi Múzeumba.

A fiatalembert 1857 tavaszán katonának vitték, noha – egy gyermekkori betegség szövödményeként – egész

életében nagyothalló volt. Miután öt év múlva hazatért, Kőszegen harmadmagával fényképészműtermet nyitott. A városban ismerkedett meg a híres termé-

Herman Ottó

szettudóssal, Chernel Kálmánnal, akinek ajánlásával Herman az erdélyi magyar szellemi élet központjába, Kolozsvárra ment dolgozni.

Pókhálótól halászhálóig

Az Erdélyi Múzeum országos hírű polihisztor igazgatója, Brassai Sámuel mellett a fiatal munkatárs – konzervátor lett az intézményben – szárnyakat kapott. A gyűjtemény rendbetételén túl a meg-

lévő állomány gyarapítását is feladatuk kapta. Gyakori gyűjtőkörútjain „zsákmányolt” darabjaival létrehozta a múzeum állattárát. Emellett elkezdte publikálni a saját tapasztalatokon alapuló megfigyeléseit is.

A politika is egyre jobban kezdte érdekelni ekkoriban. A kiegyezés évében alapított *Magyar Polgár* című kolozsvári újságban a kezdetekben útirajzokat, illetve társadalmi vonatkozású cikkeket írt, de 1871 januárjától már mindennaposok voltak a politikai vezércikkei. Még ugyanebben az évben otthagyta műzeumi állását, hogy a lap főállású munkatársa legyen, ám három évvel később, 1872-ben a politikából kiábrándulva, huszonkét krajcárral a zsebében elhagyta Kolozsvárt.

Másfél éves házitanítósokodás után újra felkerekedett. A gyarmatvilágba indult felfedezőútra, de csak Pestig jutott, ugyanis a Természettudományi Társulat megbízásából lehetőséget kapott, hogy megírja hiánypótló művét *Magyarország pók-faunája* címmel. Ez tette a nevét országosan ismertté. A háromkötetes, több mint ötszáz oldalas munkát a szerző több száz saját kezű illusztrációja gazdagítja. Mivel abban az időben a magyar rovar-tani szaknyelvben nem volt még meg minden szükséges szakkifejezés – például a pókhálókészítés folyamatára –, Herman sokszor a takácsmesterség, szövő-fonó ipar szakszavait ültette át. E nyelvújító tehetsége élete végéig megmutatkozott.

Említett műve első kötete megjelenésének évében, 1875-ben már elismert szakemberként nevezték ki a Nemzeti Múzeum állattári osztályának őrségédjévé. Két év múlva *Természettudományi Füzetek* címmel elindította a múzeum tudományos folyóiratát, amelynek tíz éven át volt a szerkesztője.

A Nemzeti Múzeumban egyik feladata volt Petényi Salamon János tudományos hagyatékának feldolgozása. Az evangélikus lelkész és természettudós Magyarország gerinces állatainak kutatásával foglalkozott. Jegyzeteinek jelentős része halála után elkallódott, egy töredéke pedig feldolgozatlanul a Nemzeti Múzeumba került. Így vehette kézbe Herman Ottó Petényi hatvanhét magyar halfajtról szóló feljegyzésgyűjteményét, amely a halfajtrák népies elnevezéseit is tartalmazta.

A hagyaték hatására Herman maga is gyűjtőútra indult, és közben olyan alapos

szakismeretekre tett szert a szerszámok, a halfélék és a halászati módszerek terén, hogy még a halászokat is bámulatba ejtette. Ebből állította össze 1885-ben a városligeti országos kiállítás halászati anyagát, a kiállításához pedig brosúrát is írt. A munka folytatásaként jelent meg *A magyar halászat könyve* című kétkötetes munkája 1887-ben. Gyűjtőmunkájának eredménye alapozta meg a Magyar Néprajzi Múzeum halászati anyagát.

Herman Ottó kivette a részét a közéletből is: 1879-től függetlenségi-liberális politikusként országgyűlési képviselő volt. Életének fontos pillanatai közé tartozott, hogy kétszer is – 1877-ben és 1893-ban – felkereshette száműzetésében Kossuth Lajost.

A madártan tudósa

Gyermekkori „szerelme”, az ornitológia egész életét végigkísérte. Az 1880-as években madártani érdeklődése újabb lendületet vett: cikkeket írt, könyveket publikált, részt vett az ornitológusok nemzetközi szervezetének kongresszusain. 1888 nyarán újabb gyűjtőkörútra indult – ez alkalommal Észak-Norvégia madárvilágát igyekezett a saját szemével felderíteni. 1893-ban megalapította Magyar Ornitológiai Központot, a mai Madártani Intézet elődjét, egy évvel később pedig az *Aquila* című madártani folyóiratot.

Herman Ottó legkedvesebb és legismertebb madártani műve 1901-ben jelent meg *A madarak hasznáról és káráról* címmel. A kötet népszerűségét mutatja, hogy a megjelenéstől számított tíz éven belül négy kiadást ért meg, nyolcezer példányban. Német és angol nyelvre is lefordították.

A szárnyasok iránti érdeklődése egészen irodalmi magaslatokba is ragadta a köztiszteletben álló tudóst. Az *Arany, Tompa, Petőfi és a népköltés madárvilága* címet

Boglya alakú pásztoroknyó Szent Miklós-pusztán, Biharban

viselő munkája a három költő műveiből, illetve a magyar népköltészetből gyűjti össze a madarakat, és azt vizsgálja, mennyire hitelesen, pontosan ábrázolják őket költőink, illetve népköltészetünk. Kötetben 1983-ban jelent meg Schelken Pálma szerkesztésében.

Az ősember nyomában

A Szinva patak partján 1891-ben Bársony János házat akart építeni. Az alap kiásásánál három különös alakú kődarab is a felszínre került. Ezeket tüstént el is vitték Herman Ottóhoz, aki éles szemével rögtön felismerte: a jégkorszaki ember fenőkövei lehetnek. S bár korának geológus szakemberei megkérdőjelezték Herman állítását – tudniillik azt, hogy a Bükkben élhettek emberek a jégkorszak idején –, ő kitartott mellette. A vitában mellette szólt az, hogy hamarosan a miskolci temetőben is hasonló leletekre bukkantak. A hazai geológusok ekkor már nagyobb erővel megmozdultak, és a kutatásoknak köszönhetően – Her-

man Ottó útmutatása alapján – a bükk Szeleta-barlangban nagyszámú értékes leletet találtak. Így aztán véglegesen Herman javára dőlt el a sokéves geológiai vita.

Az időskorára szinte teljesen megszünt tudós nagy tervei között szerepelt a magyar ősfoglalkozásokat bemutató többkötetes könyv is. Egész kutatócsapatot szervezett maga mellé, de a teljes mű már nem készülhetett el, *A magyarok nagy ősfoglalkozása* címmel 1909-ben megjelent kötet az alcíme szerint előtanulmányokat tartalmaz (*illusztrációink ebből a kötetből valók – a szerk.*). Az ősfoglalkozásokkal kapcsolatos második, egyben utolsó műve *A magyar pásztorok nyelvkinccse* címet viseli, ez röviddel a tudós halála előtt került az olvasók kezébe.

Herman Ottó 1914. december 27-én hunyt el Budapesten. Kívánságára hamvai 1965 óta Miskolcon, a hámosi temetőben pihennek, az 1899-ben alapított – akkori nevén – Borsod-Miskolczi Múzeum pedig 1953-ban felvette a sokoldalú evangélikus tudós nevét.

■ BODA ZSUZSA

Hatkerekű, taligás, hatökrös szittyá szekér

A fotós az oltárnál feküdt

Avagy hogyan nem lesz kínos a templomi esküvőfotózás?

Mindent egy jó fotóért! – bizonyára nem kevesen vallják ezt ma is fotós-körökben. De vajon meddig mehet el a fotográfus az egyházi esküvőkön? Hogyan célszerű úgy megörökíteni a nagy eseményt egy sajátos helyszínen, a templomban, hogy itt se a képek készítője váljon főszereplővé, és az elkészült fotókat nézegetve az újdonsült párnak ne kelljen egyúttal kínos helyzeteket is felidéznie magában? Evangélikus lelkész szerzőnk a személyes tapasztalatait foglalta össze írásában.

ismét nekem dőlve. Ekkor a násznép – természetes módon – újra nevetésben tört ki. A pár közelről szemlélte mindezt. Egy idő után azonban lefagyott a mosoly az arcukról. Rájöttek, hogy a fotós minden figyelmet elvont róluk, és önmagára irányította.

Megtört pillanat

A vicces-kínos jelenet segített megértenem, hogy miért történhetett mindez az esküvőn. Mi, különböző felekezetű lelkészek és papok állunk a legjobb helyen: szemben a párral. Ez tagadhatatlan. Minden bizonnyal így gondolják azok a fényképészek is, akik az esküvőkön beállnak a pár és a köztem lévő, másfél-két méteres helyre, vagy áldás közben dugják be közeink a gépüket. Még hozzá a legfontosabb pillanatok egyikében. Mindig azon gondolkodom utána, hogy mire való a zoom a fényképezőgépen. Miért kell belépni a személyes terünkbe ahhoz, hogy közeli kép készülhessen ilyenkor?

Mindannyian, akik esketünk, akár stand-up előadást tarthatnánk arról, mi minden történt már meg velünk. Idővel arra is rájöttem, miért eshettek meg mindezek.

Egyfelől kulcskérdés, hogy mennyire profi a fotós. Ismeri-e a szakma szabályait? Tudja-e, hogy a polgári és az egyházi esküvőn teljesen más szabályok uralkodnak, mint a kötetlen esküvői fotózáson, amelyen előtte voltak? Azt hiszem, ezzel nem volt tisztában az a fényképész, aki az egyik lelkész kollégám lába mellett lefeküdt az oltár előtt. Jómagam a karzaton voltam magánemberként, innen láttam a szurreális helyzetet. A lelkész a liturgia végén szembefordult az oltárral, elkezdvén a záróimádságot. A fotós pedig szó szerint fekvé fényképezte a párt és a násznépet.

Nos, ő valóban nem tudta, hogy ami a kötetlen fotózáson rendben van, az az esküvő alatt nincsen. Ezzel ugyanis több nehézséget is okozott. Egyfelől széttorzította az éppen előtte átélt megható percek hangulatát, másfelől ő is magára irányította a figyelmet.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FREEPIC.DILLER / FREEPIC.COM

Kezdő lelkész voltam. Ökumenikus szertartáson szolgáltunk ketten egy római katolikus pappal. Mivel az ő templomukban voltunk, a liturgia java részét ő végezte. Amikor a prédikáció után megálltunk a pár előtt, és kezdetét vette a tényleges esketési rész, egyszer csak megjelent mellettem az esküvői fotós. Készített pár képet a párról és a násznépről, majd közelebb lépett hozzám. Pontosabban félig belépett eléem, és nekem dőlt a hátával. A furcsa szituációban azonban hiába vártam, hogy pár kattintással megelégszik. Ő maradt, szorosán hozzám simulva. Mindezt úgy kell elképzelni, hogy huszonhat-huszonhét éves fiatal nő voltam, a fotós pedig nagyjából korombeli férfi. Meg is indult a sokatmondó somolygás a násznép részéről...

Miközben azon gondolkodtam, hogyan lehet finoman a tudtára adni, hogy ne a lelkészt használja fotóállványnak, eljött az a pont, amikor újra én következtem a liturgiában. Engem azonban félig-meddig még mindig eltakarta a fotós. Szóltam hát neki, hogy én következem. Felém fordította az arcát – miközben még mindig testközelben voltunk –, és azt mondta: „Jó.” Majd visszafordult. Erre hangosabban és határozottabban kellett jeleznem, hogy ehhez neki mozdulnia kell. Bocsánatot kért tőlem, és oldalra lépett. A násznép addigra már félhangosan nevetett.

Mire valamennyire elkomolyodtak, elmondtam a rám eső részt, majd újra a plébános következett. Fotós „barátom” pedig, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, elfoglalta a helyét,

Ki a főszereplő?

Ebből következnek a másik ok, amiért időről időre tényleg komikus vagy szürreális helyzetekbe kerülünk. A fotós személyisége a kérdés. Máshogyan fogalmazva: ki a főszereplő egy esküvőn? Amikor ugyanis a fényképész vonja újra és újra magára a figyelmet, akkor ő a főszereplő.

Hozzá tartozóként ültem egyszer egy egyházi esküvőn, amikor a fotós úgy döntött, hogy a szószékről készít képet. Először is laposkúszásban ment fel, amivel már eleve magára vonta a figyelmet az adott helyzetben. Utána pedig nem állt fel a fényképezéshez, hanem a következőt láttuk: néha hirtelen, szinte ugorva felegyenesedett, készített egy képet, majd mint akinek öt másodperc múlva el kell tűnnie, hirtelen lebukott. Némi idő után hirtelen újra előtűnt, majd lebukott, és átment láthatatlanba. Hosszú perceként keresztül sokszor megismételte ezt a műveletet. Egy színpadon vagy filmben jól mutat az ilyen. Ezzel azonban az esküvőn ő lett a főszereplő. Bár bujkált (volna), az ellenkezőjét érte el vele. Feltűnőbb volt, mint ha megállt volna egy-két percig fényképezni.

Ki tehát a főszereplő az esküvőn? Ha a fotós nem tudja a saját személyét háttérbe szorítani, akkor ő válik azzá. Hiába készít zseniális felvételeket, mégis keserű lesz, amikor a pár majd visszanezi őket. Közben ugyanis óhatatlanul felidéződnek bennük azok a rossz érzések, amelyeket át kellett élniük, eszükbe jutnak a násznap által elmesélt történetek – vagyis mindazok a mozzanatok, amikor a képért cserébe pont a lényegre nem lehetett figyelni. Ők nem figyelhettek egymásra, a hozzátartozóik pedig nem figyelhettek a menyasszonyra és a vőlegényre.

Azt gondolom, hogy értékesebbek lesznek számukra azok a képek, amelyek bár kevésbé jó szemszögből készültek, de közben senki sem zavarta meg őket.

„Észre se vettem”

Emlékszem azonban olyan fényképészre is, aki pozitívan lepett meg. Amikor az imádsághoz értünk, láttam a szemem sarkából, hogy leengedte a nyakába a fényképezőgépet, majd összekulcsolta a kezét, és láthatóan ő is imádkozott. Amikor pedig a *Miatyánkhoz* értünk, hallhatóan mondta ő is velem együtt. Utána

KÉPÖNK ILLUSZTRÁCIÓ – ERIKA MARCIAL / PIXABAY.COM

odamentem hozzá. Elmondta: egyházi iskolába járt, és onnan hozza azt, hogy a liturgia bizonyos részei alatt nem érzi helyénvalónak felvételeket készíteni.

Egy másik emlékezetes, szívet melengető élményem pedig úgy kezdődött egy fotóssal, hogy amint megérkezett, odajött hozzám – ez már önmagában nagy dolog –, és tiszteletudóan a következő kérdést tette fel: „Mit ne csináljak?” Elnevettem magamat, és azt mondtam, hogy aki ilyet kérdez, annak bármit szabad, mert magától is érzi a határokat. Láthatóan jól értette a nevetésemet is, és jól esett neki a válaszom.

Az esküvő után odajött hozzám, hogy megkérdezze, rendben volt-e számomra az, ahogyan ő fényképezett. Úgy tette fel a kérdést, hogy abból egyértelmű volt számomra, hogy ő valószínűleg mindig megteszi ezt, mert a visszajelzésekből tud fejlődni. Elgondolkodtam, majd ezt mondtam neki: „Észre se vettem az esküvő alatt, hogy itt van.” Ő pedig valami ilyesmit mondott erre: „Ez a legnagyobb elismerés, amit eddig kaptam.” Mire megjedtem volna, hogy rosszul is hangozhatott a mondatom, már meg is nyugodtam. Ő megértette, hogy nem neki kell látszania. A képeit pedig láttam utána, zseniálisan sikerültek.

Ki tehát a főszereplő egy esküvőn? Nem a fotós, ezt tudjuk. A menyasszony és a vőlegény – mondhatnánk. Azonban ez csak részben igaz. Egy egyházi esküvőn Isten az igazi főszereplő. Ő, aki a végtelen szeretetével megáldja azt a két

embert, aki a színe előtt összeköti az életét. Mi, lelkészek és papok is csak eszközei vagyunk. Mi sem vagyunk főszereplők az esküvőn. Bár időről időre ugyanúgy elrontjuk ezt, mint egyes fényképészek.

Pál Feri atya szavai jutnak eszembe. Amikor a Semmelweis Egyetemet kezdtem, a legelső előadást ezekkel a szavakkal nyitotta: „Saját magatok személyisége a legfontosabb munkaeszközötök.” (A hit a szolgálat alapja, nem pedig az eszköze.) Majd megállt, és időt adott, hogy megértsük a mondat súlyát. Megfagyott a levegő a teremben. Körülbelül ötvenen ültünk ott, különböző felekezetű papok, lelkészek és hitoktatók. Némán valami olyasmi függött a levegőben, hogy „akkor nagy bajban vagyunk”. Azóta járom én is a rögzös utat, annak tudatában, hogy a személyiségem mi mindent befolyásol. Azt hiszem, az önök hivatásában is hasonló a helyzet, kedves fényképészek!

Köszönet mindegyiküknek, akikkel valaha együtt szolgálhattam egy-egy esküvőn, és törekedtek arra, hogy profin végezzék a munkájukat. Köszönet minden emlékezetes pillanatért, amelyből valamilyen módon tanulhattam arról, hogy mennyire látszik a személyiségünk. És köszönet mindegyiküknek, akik nem bántásnak, hanem segítő szándéknak érzik ezeket a sorokat. Áldást kívánok önöknek!

■ PETHŐ JUDIT

Az írás eredetije július 4-én jelent meg a *Kötőszó evangélikus közéleti blogon.*

FOTÓ: EMLÉKKÖNYV - AZ ASZÓDI EVANGÉLIKUS PETŐFI GIMNÁZIUM FACEBOOK-OLDALA

Fájó szívvel emlékezve Nagy Tamás építészre

Életének hatvankilencedik évében július 2-án elhunyt Nagy Tamás Ybl Miklós-díjas, Prima díjas építész, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem tanára, volt tanszékvezetője, a kortárs építészet egyik legkimagaslóbb alkotó egyénisége és gondolkodója, számos középület és templom tervezője. Benczúr László Ybl Miklós-díjas építész, az Északi Evangélikus Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője emlékezik az építészre, a barátára.

„Nagy Tamás építésze fényel telíti a tereket, hasonlóan ahhoz, ahogy Bartók poétikus művei utat találnak lelkünk mélyrétegeihez.”

(Steven Holl építész, New York)

Figyelmeztető jel, hogy kortársaim közül egyre többen fejezik be földi pályafutásukat. Nagy Tamás váratlan távozása különösen is mélyen megérintett, mivel nyolc évvel kevesebbet élt, mint én idáig.

Többrétű volt a rendszerváltás óta tartó ismeretségünk. Hosszú éveken át a Budavárhoz tartozó Szilágyi Erzsébet fasori kápolna istentiszteletein vettünk részt, ahova szüleivel és feleségével együtt érkezett. Ott szólította meg egy alkalommal Tamás édesanyja a mamámat (dr. Kada Ju-

ditot), az aszódi tanítóképzőbeli volt tanárát, aki örömmel emlékezett vissza az egyik első kedves tanítványára.

Szakmai kapcsolatunk is egyházunkhoz kötődik. A kilencvenes évek elején egyházunk építési bizottságába bekerülve először a dunaiújvárosi evangélikus templom tervpályázatának bírálatában kellett részt vennem. Bevallom, első megközelítésre egy egyszerűbb megoldás tűnt alkalmasabbnak, azonban jobban megismerve a terveket, egyértelművé vált, hogy Nagy Tamást kell megbízni a végleges tervek kidolgozásával.

Későbbi beszélgetéseink során többször utalt az itt megfogalmazott gondolatira: a ritkított lécfalakkal határolt pajta

élményére, ahova elbűvölően áramlik be a fény; a természetes anyagok tiszteletére, az égetett agyag és a vörösfenyő mesteri komponálásának fontosságára; a megformált terek közösségépítő ölelésére; a térformák és térkapcsolatok precíz szerkesztésére; a tradíció és az innováció időtálló ötvözésére; a befogadó környezet megértésére és a hozzá való igazodásra; ember és Isten, ember és ember találkozásának és kapcsolatának fontosságára.

Kezdetektől tanúja voltam a város feletti dombon, az aszódi evangélikus templom szomszédságában az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium születésének. Tizennyolc év elteltével is – mint az igazgatótanács elnöke – meghatottan lépek be az iskolába. A körudvart kétharmadában az előcsarnok és a tantermi szárnyak keretezték, majd az ovális alaprajzú kollégium próbálta átölelni, de a tornaterem tömbjének sikerült véglegesen a kört bezárni. A szerkesztési elvekben ugyanúgy felis-

merhető Nagy Tamás, mint Dunaújvárosban, az evangélikus templomban.

Az aszódi intézményben a nyers téglá, a faanyagok és az üveg jellemzik a megkomponáltan mozgalmas homlokzatokat, de a belső tereket is. Az építészeti értékeket felismeri és megbecsüli tanár és diák egyaránt. Összefirkált, megrongált falakat és bútorokat itt nem lát az ember. Ezt okozza egy jó épület. Nem irigyeltem Tamást, amikor megbízást kapott arra, hogy a már bezárult körépülethez általános iskolát tervezzen. A körön kívül rekedt új tömb mégis jól kapcsolódik a régihez, színes, vakolt falaival ugyan különbözik a téglafalás főépülettől, az építészeti elvek mégis azonosak, így az általános iskola is részévé vált az egésznek.

Legutolsó találkozásunk is Aszódhoz kötődik: a koronavírus megjelenése előtt a szülők-nevelők jótékonyági bálján találkoztunk. Ezen a bálon a feleségével, Lovas Ilona Kossuth-díjas képzőművésszel mindig megjelent, erre a tizedik alkalomra azonban csak egyedül tudott eljönni. Jó hangulatban beszélgettünk. Beszámolt

FOTÓ: TERVILAP - A DUNAÚJVÁROSI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

arról, hogy a téglá használatát az utóbbi időben felváltotta a vakolt felületű szerkezetekre, mert újabb felismerésekre jutott, és újabb összefüggéseket szeretne érvényre juttatni. Ezt az elhatározását a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen tanított diákjainak köszönheti – mondta –, akik hatással vannak rá, nem csak ő hat rájuk. Kísérletező szándékának egyik tanúja az általános iskola, de a gödöllői római katolikus Szentháromság-templom belső tere is.

Beszélt arról is, hogy a színek és a zene mennyire hatással vannak rá, ezért kívánt a kisiskolásoknak színezett falakkal otthont adni, ezért oldotta színezéssel egészen sajátos módon Ferihegyen a HungaroControl-irodaház nagy tömbjét. Gödöllőn a Szentháromság-templom apszisának íves falába színes üvegablakocskákat vágott. Az egymás után sorakozó színek különböző hangoknak felelnek meg. A színeket egy orosz zeneszerző, Alekszandr Szkrjabin zenei hangokhoz rendelte, és ezt az elvet felhasználva Tamás az íves ablakainak sorával a *Kyrie eleison* könyörgés gregorián dallamát jelenítette meg, megfogalmazva az átlényegülés terét a templom apszisában.

Büszkén említette ökumenikus gondolkodását. Ha katolikusoktól kapott megbízásra tervezett, igyekezett megérteni – és meg is értette – annak a felekezetenek a lényegét, és nagy alázattal tervezte meg a gödöllői Szentháromság-templomot vagy a Mátraverebély-Szentkúton kialakított zárandokhelyet.

Beszélgetésünk során örömmel emlékeztem vissza a 2012-ben gyermekekkel közösen rendezett kiállításunkra, ahol dr. Fabiny Tamás püspök mellett Nagy Tamást kértük fel a bevezető gondolatok elmondására. Ő, aki az építész-mesteriskolából ismerte Laci fiamat, saját élményével indította a mondandóját. Ha az édesapja, aki megbecsült kántortanító volt, arra kérte valamelyik fiát, hogy hozzon kenyeret a péktől, a fiúnak csak azt kellett mondania, hogy „Nagy Kálmán fia vagyok”, és garantáltan a legszebb kenyeret kapta. Ismerve fiam tehetségét, a köszöntője végén Nagy Tamás azt kívánta, hogy ha bemegyek Budakeszin a pékhez, ő már messziről megjegyyezze, hogy „itt jön az a vevő, akinek a fia az a nagy híru építész, az ifjú Benczúr László”.

A februári jótékonyági bálon a beszélgetésünk eddig tartott, mert a zenekar hangosítása elnyomott minden más hangot. Berekedt torokkal, reszelős hangot megállapítottuk: reménytelen, hogy tovább folytassuk. Akkor még nem tudtam, hogy ez volt az utolsó találkozásunk és beszélgetésünk.

Adjon vigasztalást a család, a barátok és pályatársak szívébe a *Jelenések könyvéből* választott ige: „*És hallottam egy hangot az égből, amely ezt mondta: Írd meg: Boldogok a halottak, akik az Úrban hálnak meg mostantól fogva. Bizony, ezt mondja a Lélek, mert megnyugszanak fáradozásaiktól, mert cselekedeteik követik őket.*” (Jel 14,13)

■ BENCZÚR LÁSZLÓ

Nagy Tamás építész búcsúztatása július 19-én (vasárnap) délután 5 órától lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. Kérjük, hogy a virágra vagy koszorúra szánt összeggel az aszódi evangélikus gimnáziumot támogassák, amelynek épületét Nagy Tamás tervezte.

FOTÓ: ROSTA JÓZSEF

A tyúkok logikája

Néhány éve vettünk egy kertes házat. Az udvar elég hosszú, az elején kialakítottunk egy kis gyerekbirodalmat: homokozó, mászóka, bunker, hintaágy, a teraszon asztal, székek egy kis pihenéshez. A második szakasz egy darabig csak olyan átmenet volt a kerthez,

amely leghátul van, aztán kitaláltuk, hogy tartunk ott állatokat. Egy darabig nyulaink voltak, aztán lett néhány csirkénk.

Mivel városban nőttem fel, nem vagyok törőlmetszett szakértő az állattartásban. Azt tudtam persze, hogy a tojás a tyúkoktól származik, de azt már nem,

hogy ezt milyen kalandos dolog megszerzeni tőlük. A tyúkólban elhelyeztünk a férjemmel két szalmával kibélelt alacsonyabb ládát, és vártuk, hogy esténként majd összeszedhessük onnan a kis fehér csodákat. De hiába. Egy darabig azért hiába, mert a csirkének kell egy kis idő, mire tojást tojnak. Aztán meg azért, mert ha tojni kezd, azt nem a jól eltervezett helyre fogja tenni, hanem oda, ahol ő jónak látja.

Késő délutánonként tehát tojásvadászatot tartunk. Ez elég vicces tud lenni. Amikor például téli gumik kerültek a kocsira, a letakart nyáriakat azonnal szimpatikus helynek ítélték meg a tyúkok, így pár napig ott mindig találtunk tojást. Aztán van hátul egy fából készült, régi szőlősputtonyunk; nincs egyáltalán fészkek alakja, valamiért mégis úgy döntöttek a mi tojóink, hogy elég kényelmes hely a tojásrakáshoz. De találtunk már tojást a garázs sarkában, ahova befújta a szél vagy öt szál szénát, és a kinti asztalon, ahol az egyik gyerek ottfelejtette a pitypangkoszorúját. Ezenkívül a padlásán, az udvar kellős közepén egy bokor alatt, néhány bontásból megmaradt régi ajtó mögött, sőt a szomszéd kutya távol tartására a kerítésnek támasztott fémlap alatt is, ami pedig végképp nem egy nyugodalmas hely szerintem.

Hogy ne ötleteljenek ennyit a tyúkjaink, nekem meg ne kelljen ennyit keresgélni utánuk, azt a ravasz dolgot találtam ki, hogy fából készült műtojásokat tettem ki a nekem könnyebben elérhető helyekre. A tyúkok kis gondolkodás után úgy döntöttek, hogy ha előttük valaki más már oda tojt, az a hely biztosan nagyszerű.

Nagy tévedések a nagyvilágból

Mindenki megmondta, hogy az ember számára lehetetlen a repülés. Hogy aki erre pazarolja az idejét, az sohasem járhat sikerrel. „Olyan gépekkel repülni, amelyek nehezebbek a levegőnél, nem elég, hogy nem praktikus, annál inkább teljességgel lehetetlen” – állította Simon Newcomb kanadai-amerikai asztrofizikus is. Aztán 1903-ban mégis a magasba emelkedett az első, a levegőnél nehezebb repülő szerkezet, amelyet két testvér, Wilbur és Orville Wright épített többévi kísérletezés tapasztalatai nyomán. Ma pedig valószínűleg minden egyes percben felszáll valahol egy repülőgép.

Mindenki megmondta, hogy a számítógép soha nem lesz elérhető az átlagember számára, mert túl nagy, túl költséges és túl bonyolult. „Senkinek nincs szüksége az otthonában számítógépekre” – jósolta meg még az egyébként zseniális Ken Olson, a Digital Equipment számítógépgyártó cég ala-

pító elnöke is. Az 1981-ben megjelent első PC-t, azaz személyi számítógépet azonban egyre kisebb és könnyebben kezelhető változatok követték. Ma pedig már alig van olyan háztartás, ahol ne lenne valamilyen számítógép: asztali, laptop vagy tablet. Hétköznapi eszköz lett az okostelefon és az okosóra is.

Mindenki megmondta, hogy a tüdőgyulladás gyógyíthatatlan betegség. Aztán egy megpenészedett kísérleti minta 1928-ban elvezette a skót Alexander Fleming bakteriológust a penicillin felfedezéséhez. Azóta sok más antibiotikum is rendelkezésünkre áll, hogy a baktériumfertőzéses megbetegedések nagyobb részét gyógyítani tudjuk.

A televízióról is megmondták, hogy „életképtelen” találmány. „A televízió nem fog fennmaradni a piacon hat hónapnál tovább. Az emberek gyorsan megunják majd, hogy egy dobozt bámuljanak minden este” – ezt Darryl Zanuck filmstúdió-vezető mondta, de lám, ő is nagyot tévedett.

rú, így ők is ott rakták le a tojásaikat. Persze néha akad egy-két kalandvágyóbb, de a többség azóta a fatojások társaságát választja. (A más utat keresők tojásaiból lesznek a csibéink, akiket mindig megdöbbenve és örömmel fogadunk.)

Nem kellett ehhez olyan nagyokosnak lennem. Nem csak a tyúkok, az emberek is gyakran csatlakoznak a tömeghez. Ha az osztályban egy-két gyerek elkezd nézni egy sorozatot, akkor követi a többi is. Ha egyfajta ruhát sokan hordanak, azt igyekeznek beszerezni a többiek is, így születik a divat. Amikor felsőben menő lesz cigarettázni, sokszor olyan is kipróbálja, akinek esze ágában sem volt egyébként. Valószínűleg nem is ízlik neki eleinte – de hát a többiek is ezt csinálják.

„Mindenki ezt csinálja!” – érveltem a szüleimnek tizenévesen.

„De hát mindenki elmehet” – győzködtek engem a gyerekeim felsősként, amikor olyan helyre akartak elmenni, ami nem volt ínyemre.

Aztán amikor nem engedtem el őket mégsem ezekre a gyanús helyekre, kiderült, hogy azért nem mindenkit engedtek el. Másnak is mondtak nemet a szülei. Más is kimaradt egy-egy veszélyes, nem igazán neki való buliból, balhéból. Legyetek nyugodtak, nem mindenki csinálja ugyanazt. És még ha sokan megtesznek is dolgokat, az nem jelenti azt, hogy nektek is muszáj.

Egyszerűen vannak olyan dolgok, amelyeket jobb elkerülni. Ha érzed, sejtet, hogy valami nem helyes, nem hasznos, nem kell csatlakoznod a többiekhez. Nyugodj meg, nem maradsz egyedül. Sőt: a bátorságod, hogy ki mersz állni a meggyőződésed mellett, másokat is bátoríthat. Van bőven olyan kaland is, ami nem veszélyes, hanem izgalmas és valóban élményt adó. Nem kell az életedet, az egészségedet kockáztatni, hogy érdekes dolgok történjenek veled.

Drukkolok nektek és magamnak is, hogy merjünk okosabbak lenni a tyúkoknál, akik egy fatojás otléte miatt készek csatlakozni. Mert jól élni nem egyenlő azzal, hogy sodródunk a tömeggel.

Amit mindenki mond, azt sosem mindenki mondja, legfeljebb a többség. És még a legokosabb emberek, a zsenik is tévednek olykor. Aki meg mer próbálkozni mással is, mint ami megszokott, az gyakran – sok munkával, kitartással, olykor egy kis szerencsével is – valódi újdonságokra bukkanhat. ■

Az üres körökbe írd be a pajzs melletti betűkből az azonos színűeket, és megkapod az aranymondást

BÓDI KATALIN RAIZAI

Készítsd el a személyes pajzsod! Segítségére lehet abban, hogy kitarts azon az úton, amely helyes, és jó felé vezet. Egészítsd ki a hiányzó részeit, hogy ne tévedsz célt. Balra írd azokat a kincseket, amelyeket Isten adott neked (kitartás, szorgalom, figyelmesség, kíváncsiság stb). A másik oldalra jegyezd föl azoknak a nevének a szeretetükkel kísérnek téged.

Új utak az evangélikus pedagógiában

Digitális tananyagfejlesztést indít az Evangélikus Pedagógiai Intézet

Egészen újszerű pedagógiai célt megfogalmazó, izgalmas találkozóznak adott otthont július 1-jén Budapesten a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája az ország számos pontjáról érkezett közel harminc pedagógus részvételével. A digitális tananyagfejlesztés az evangélikus oktatási intézményekben – az e témában zajlott közös gondolkodás mérőföldkőnek számít a tantermi oktatás megújítására törekvő pedagógiai szakmai szervezet számára.

A nagy érdeklődésre számot tartó projekt célja, hogy olyan tananyagok szülessenek, amelyeket az evangélikus oktatás keretei között dolgozó tanárok fejlesztenek, és bármelyik evangélikus oktatási intézményben könnyen alkalmazhatók, tanórába illeszthetők. Elsődleges kívánságom, hogy az elkészített digitális tananyagok élményt jelentsenek a diákok számára, és segítsék elő az adott tananyag könnyebb elsajátítását.

A csoport vezetője, Koren Balázs elmondta: a július 1-jei „kick-off projektindító alkalom” célja, hogy megalakuljon a tananyagokat készítő – legalább tizenöt pedagógust tömörítő – csapat. A tantárgyak kijelölése nem kötött, a projektben részt vevők összetételétől függ, és a témákat tekintve is csak az a megkötés, hogy egy témát többször ne dolgozzanak fel, azaz ne ismétlődjön az ismeretanyag.

A csoport tagjai tehát szakmailag széles keretek között mozoghatnak, és

nincs szükségük extrém programozói tudásra sem – a tananyagok digitális kivitelezését erre szakosodott csapat végzi majd. Elsősorban a szellemi tőke koncentrációja és a tananyagmagok körülhatárolása a pedagógusok feladata. Ezek segítségével jön a következő lépés: olyan interaktív digitális tananyagok létrehozása, amelyek teljesen platformfüggetlenek, jól meghatározható korosztálynak szólnak, egyértelműen meghatározott témát dolgoznak fel, és minimum egy tanórát kitöltenek.

Fontos kritérium az is, hogy a tananyagok interaktív módon működjenek, és bármelyik evangélikus oktatási intézményben dolgozó pedagógus könnyen tudja alkalmazni őket.

Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) igazgatója a felmerülő kérdésekre válaszolva elmondta, hogy az intézet új utakon

kívánja segíteni az evangélikus iskolákban tanító pedagógusokat. Gyűjtik a már elkészült oktatási segédanyagokat, amelyeket a pedagógusok egyéni hozzáféréssel fognak tudni letölteni az EPSZTI honlapjáról. Ezzel a digitális tananyagfejlesztéssel már a 21. századi, az utóbbi időben megváltozott digitális igényeknek is megfelelően tudják segíteni a pedagógusok tantermi munkáját. Hozzátette, hogy a jelenleg megcélzott tizenöt fős fejlesztői létszám a minimális elvárás, ez bővíthető, és a pedagógusok nemcsak egyedül, de csoportokban is dolgozhatnak.

Az innovációt végrehajtó pedagógusoknak gyorsan kell döntenükhöz, hiszen augusztus elejére a végleges tananyagkonceptciónak készen kell állnia, és augusztus végére az anyagoknak el is kell készülniük. Ezt szeptemberben a felhasználói élmények kidolgozása és a grafika véglegesítése követi, így novemberben már megtörténhet ezeknek a tananyagoknak a tantermi kipróbálása.

A projekt új utakat nyit meg az innovatív pedagógusok előtt, és új platformot teremt az evangélikus oktatási rendszerben dolgozók számára, hogy digitális felületeken működő tudásmegosztással segíthessék egymás tantermi munkáját.

■ KECSKEMÉTI ZSUSZANNA

Oktatási intézmények vezetői konzultáltak

Az idén elmaradt nyári evangélikus pedagógusakadémia helyett június 29-én szakmai nap várta egyházunk oktatási intézményeinek vezetőit, hogy szellemileg, szakmailag és lelkiileg is feltöltődjenek. Az intézményvezetői konzultációhoz a budapesti Evangélikus Középsiskolai Kollégium adta a helyszínt és a rendkívül színvonalas és szívélyes vendégelátást.

Az ötvennyolc résztvevővel zajlott találkozó lelki keretéről Kondor Péter püspök és Krámer György országos irodáigazgató gondoskodott. A délelőtti szakmai tájékoztatókat az Evangélikus Pedagógiai Intézet és egyházunk országos irodája nevelési és oktatási osztályának munkatársai tartották, bemutatva az elmúlt hónapok eseményeit, fejlesztéseit és sikeres válságkezelését. Délután két szekcióban folyt az aktív munka, este városnéző programmal – szárazon és vízben –, majd vacsorával zárult a nap.

■ GÁSPÁRNÉ VÁGÁSI JULIANNA, HALÁSZ MIKLÓSNÉ, LIBOR ERIKA

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Keresztlelet-szenzáció Pakisztánban

A keresztény jelenlétét ősiségét bizonyíthatja

Feltételezések szerint ezer-ezerkétszáz éves keresztet találtak Pakisztánban, olyan régióban, ahol ma már nem élnek keresztények. A Baltisztáni Egyetem vezetői június 14-én sajtótájékoztatón számoltak be a leletről, amely a kereszténység ősi jelenlétét bizonyíthatja a térségben.

A Pakisztán északi területein található Gilgit-Baltisztán régió Afganisztánnal, a kínai Hszincsiang tartománnyal és az indiai Dzsammu és Kasmír állammal határos. Az itt magasodó Karakorum hegylánc a világ legmagasabb csúcsait rejt. A térséget átszelő Indus folyó környékén zömében muszlim hitű hegyi népek élnek, hozzávetőlegesen 1,3 millió ember. A Baltisztáni Egyetem három vezetője itt, a vonulatok között, Skardu város közelében lelt rá egy 2,1 méter magas, 1,8 méter átmérőjű, három-négy tonna súlyú, márványból készült keresztre.

Alaptáboruktól két kilométerre, Kavardo falu mellett bukkantak rá a leletrre – jelentették be a június 14-én tartott sajtóértekezleten. A kereszt véleményük szerint ezer-ezerkétszáz éves lehet. A Baltisztáni Egyetem európai és észak-amerikai intézetekkel, továbbá helyi történészekkel együttműködve szeretné meghatározni a tárgy pontos korát, amely Wajid Bhatti kutató szerint „az indiai szubkontinens legnagyobb keresztjeinek egyike”.

Amennyiben e kormeghatározás megerősítést nyer, a keresztény jelenlét ősiségét bizonyítaná e területen. E tény megörvendeztetné a gyakorta erőszakot és diszkriminációt elszenvedő pakisztáni keresztény kisebbséget.

„Ez valóban fantasztikus hír mindannyiunk számára! – mondja Mansha Noor, a Caritas Pakistan igazgatója. – Jelzi, hogy a kereszténység jelen volt e régióban, s bizonyára volt templom, és voltak keresztény közösségek is. Jelenleg egyetlen keresztény család sem él arrafelé, de szemmel láthatóan akkoriban nem így volt.” A Karacsiban (Pakisztán legnépesebb városában) élő katolikus bankár, Norman Gill a maga részéről azt szeretné, „ha a formalitások lezárulása után minden helyi keresztény el tudna menni a helyszínre megnézni a keresztet”.

Skardu kicsiny város, ma azon az úton fekszik, amely Pakisztánt Kínával köti össze, Hajdan azonban a selyemút szelte át. Lehetséges, hogy „e hegyi vidékre a kereszténységet közel-ke-

FOTÓ: PAMIR TIMES

leti keresztény kereskedők hozták el – veti fel Béatrice Caseau, a párizsi Sorbonne Egyetem tanára. – Akkor is, ha a forráshiány nem teszi lehetővé, hogy teljes bizonyossággal meghatározzuk, merre jártak, azt mindenesetre tudjuk, hogy szír nyelvet beszélő keresztények az 5. és 8. század között, tehát már az iszlám megjelenése előtt az Indus környékére érkeztek. A 7. századtól kezdve nesztoriánus keresztények nyomait találtuk Kínában. Szükségképpen létezett kereskedelem, csere, kapcsolattartás a régióban, beleértve ebbe a vallást is” – tette hozzá a kutató.

*Forrás: Magyar Kurír / La Croix
Fordította: Hantos-Varga Márta*

Az online imaközösség új tapasztalat

A közszolgálati M1 televíziócsatorna *Ma este* című műsorában beszélgetett június 25-én Mészáros Kata műsorvezető a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtítkárával. Fischl Vilmos evangélikus lelkész megállapította, hogy a járvány hatalmas próbatétel elé állította az élő közösségre épülő hitéletet, de az egyházaknak sikerült a reményt közvetíteniük, illetve tevékeny segítségnyújtással fordulniuk a szükségét szenvedők felé.

A beszélgetés során szóba került az online misék és istentiszteletek szerepe és a fiatalok megszólítása is. A főtítkár szerint a virtuális imádkozás új tapasztalatot jelent a vallásgyakorlásban, hiszen sikerült a fiatalokat is bevonni ebbe. Szó esett az ökumenikus programokról is, de jó tudni, hogy az Egészségügyi Világszervezet óvatosságra int: vannak országok, ahol a vallási rendezvények engedélyezése után nőtt a fertőzöttek száma.

Forrás: Mediaklikk.hu

Keresztjüktől megfosztott templomok Kínában

A Kínai Kommunista Párt rövid időn belül az ország több száz katolikus templomáról távolítottta el a keresztet. A Ucanews ázsiai sajtószolgálat hongkongi tudósítójának június 30-i jelentése szerint a kormány e lépésével szemben az ország katolikus püspökei sem mutatnak ellenállást.

A Sanghajhoz közeli Anhui tartományban április óta több mint ötszáz keresztet távolítottak el a templomokról a kínai kormány. A Kínai Katolikus Hazaíás Szövetség s így a katolikus püspökök sem léptek fel a templomok e megcsonkításával szemben – nyilatkozta Paul Lee protestáns szónok.

Egy katolikus plébános értesítette Liu Xinhong anhui püspököt, hogy egyházközsége temploma keresztjének eltávolítását tervezik a hatóságok. A főpásztor azt javasolta a plébánosnak, hogy készítsen fényképet a kereszt eltávolításáról, és figyelmeztette, hogy nem léphet fel az állami döntéssel szemben. Liu Xinhong püspök a Kínai Katolikus Hazaíás Szövetség tagja. Kínában minden, Peking által elismert püspök tagja kell, hogy legyen ennek a Vatikán által hivatalosan el nem fogadott közösségnek, amely a Kínai Kommunista Párt közvetlen felügyelete alatt áll.

A templomi keresztnek eltávolítása 2018 októberében kezdődött. Azóta az Anhuival szomszédos Csöcsiang, Honan, Hopej és Kujcsou tartományokban – várostervezési tervek állítólagos megsértésére hivatkozva – több ezer keresztet távolítottak el a Kínai Kommunista Párt rendelkezésének megfelelően. Csöcsiang tartományban az akkori párttitkár, Xia Baolong irányításával történt a keresztény szimbólumok elpusztítása, akit Hszü Csinping elnök februárban a kínai kormány Hongkongért és Makaóért felelős hatóságának vezetőjévé nevezett ki.

Forrás: Katholisch.de / Magyar Kurír

Fordította: Gátas Judit

Védőfelszerelések kínai evangélikusoktól

Több önkormányzatot, köztük az ózdi is támogatta a Kínai Evangélikus Gyülekezet. A szervezet képviselője a helyi városházán a koronavírus-járvány idején használható védőfelszereléseket adományozott, amelyeket a város nevében Janiczak Dávid polgármester vett át. A dobozokban védőruhák, kesztyűk és fertőtlenítőszeresek voltak, amelyek szükség esetén az újbóli hatékony védekezést szolgálhatják majd.

Jyng Mihály, a Kínai Evangélikus Gyülekezet elnöke elmondta: ebben a helyzetben fontosnak tartják, hogy lehetőségeikhez mérten segítsék az önkormányzatokat. Ózd mellett hasonló adományokkal jártak már Kiskőrösön, Monoron, Dabason és több fővárosi önkormányzathoz is.

A gyülekezetet egyébként több mint egy évtizede alapították, jelenleg százötven taggal működik.

„Az egyik ózdi kínai áruház tulajdonosa is tagja az evangélikus gyülekezetnek, az ő segítségével kaptuk ezt az adományt, amiért egy külön levélben is kifejeztem a köszönetemet – tette hozzá Janiczak Dávid polgármester. – A védekezéshez használt védőpajzsok, ruhák, kesztyűk és fertőtlenítőszeresek az ózdi szociális intézményekbe kerülnek, hiszen ebben az ágazatban van leginkább szükség erre. A hírek szerint a koronavírussal kapcsolatban egy második hullámra is készülni kell, ezért igyekszünk a lehető legjobban felkészülni.”

Forrás: Marosréti Ervin / Boon.hu

Egyházi vezetők imádkoztak Burundi új elnökéért

Az ország legfőbb világi és vallási vezetőinek jelenlétében tette le hivatali esküjét Évariste Ndayishimiye, az afrikai Burundi új elnöke június 18-án Gitegában.

Az eskütétel előtt az ünnepség moderátora, Gaspard Baratuza dandártábornok a gitegai stadion gyepére hívta a jelen lévő nyolc katolikus püspököt és más felekezeti képviselőit. Miután az egyházi vezetők körbeállták a megválasztott elnököt, Évariste Ndayishimiye térdre ereszkedett. Simon Ntamwana gitegai püspök arra kérte az új vezetőt, nyisson új fejezetet: „Legyen mindig kész befogadni Isten bölcsességét, mint Salamon” – mondta.

Az érsek nyomtatékosította a béke helyreállításának szükségét: „Boldogok a békeszerzők, mert őket Isten fiainak fogják hívni! Legyen bizonyos abban, hogy

ön Isten fia, aki egyensúlyt hozhat a burundiak életébe. Ön is tudja, milyen nagy szükségünk van rá, hát hozza el nekünk a békét, keresse azt teljes valójával! Világosítsa meg az Úr, hogy jót cselekedhessen Burundiban, s így megerősítse a burundiak egymás iránti szeretetét. Fáradozzon a menekültek hazatéréséért, hogy a most külföldön élő értelmiségiek tudásukat latba vetve segíthessenek megküzdni a Burundit sújtó inséggel, ezáltal részt vegyenek az ország fejlődésének előmozdításában” – fogalmazott az ünnepségen a főpásztor.

Gitega érsekének szavai az évek óta bizonytalanságban élő és szenvedő burundi nép reményeinek adtak hangot.

Forrás: Fides hírügynökség

Fordította: Balláné Sárközi Jáhel

Az egyházak a remény és a fény hordozói

Beszélgetés Hölvényi György európai parlamenti képviselővel

Az Európai Néppárt frakciójának vallásközi párbeszédrel foglalkozó munkacsoportja június 24-én online ülést tartott, amelyen első alkalommal ismertette, hogy a történelmi egyházaknak milyen szerepük van a koronavírus-járvány okozta válság utáni újjászületésben. Hölvényi Györggyel, a Fidesz-KDNP európai parlamenti képviselőjével, a munkacsoport társelnökével a Magyar Kurír munkatársa beszélgetett.

– Ha jól tudom, az uniós intézményekben egyedül a néppárti vallásközi munkacsoport foglalkozik a járvány alatti egyházi szerepvállalás és szociális tanítás bemutatásával...

– Ez így van. Az, hogy létezik ez a munkacsoport, az Európai Néppárt egyik legrégebbi hagyománya. Ezen belül valósult meg az online tanácskozás is. Munkacsoportunk állandó tagjai vettek részt rajta, a különböző keresztény felekezetek – katolikus, protestáns, ortodox – szakértői beszéltek arról, hogyan élték meg a koronavírust, milyen válaszaik vannak a válságra. A munkacsoport társelnökéként számomra is rendkívül fontos volt, hogy ebben a bizonytalan időszakban mi az egyházak álláspontja. Hiszen egyértelmű, hogy a járvány számukra is óriási kihívást jelentett. A szentmisékhez és istentiszteletekhez csak virtuálisan lehetett csatlakozni. A személyes részvétel dimenziójának megváltozása nemcsak az egyházi szereplőket, hanem a polgárok millióit is súlyosan érintette. Ráadásul az állam több helyen meghatározta, milyen feltételekkel lehet szentmisét tartani. Évtizedek óta nem volt példa arra, hogy ebbe az állam bármilyen formában beleszóljon. Ez mindenképpen új, karakterisztikus jelenség, ami sok vitát szült.

– **Az új helyzet új felismeréseket is hozott magával?**

– Igen. Kezdjük a digitalizációval. A lezárás hónapjaiban online terek és lehetőségek nyíltak meg előttünk, amelyeket később is hasznosíthatunk. Eközben azonban a járvány rádöbbentett minket önmagunk törekénységére. Bár hatalmas tudással rendelkezünk, egy vírus az egész világunkat alapvetően megrázza és felforgatja. Manuel Barrios Prieto atya, a COMECE [az Európai Unió Püspöki Kon-

FOTÓ: MERÉNYI ZITA

ferenciáinak Bizottsága – Magyar Kurír-szerk.] főtitkára pedig arra hívta fel a figyelmet, hogy a vészhelyzetben az emberiség képes volt arra, hogy leálljon az élet megvédése érdekében. Szinte senki sem támogatta, hogy menjünk tovább, és aki eltávozik, attól majd elbúcsúzunk. Ez mindenképpen pozitív. Kiemelendő az is, hogy ebben a helyzetben sokan eljutottak hivatásuk legmagasabb csúcsaira. Orvosok, ápolók, tanárok, papok, a mindennapi ellátást biztosító vállalkozók. Én magam többször kiemelttem a szülők helyállását is. Érdekes, hogy róluk csak nagyon keveset beszélünk, pedig fantasztikus munkát végeztek. Miközben élt bennük a félelem, hogy esetleg elvesztik az állásukat, vagy éppen dolgozniuk kellett otthon, abban a szobában, amelyben a gyerekük tanult, csodálatosan helyálltak. Vészhelyzetben tehát az emberiség, minden korlátoltsága ellenére is, bizonyított.

– **Mi volt az, ami önt személyesen különösen megérintette a mostani tanácskozáson?**

– A járvány önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az emberiség megváltoz-

zon. Mégis fontos volt ez az időszak, mert sokakat elindított a változás útján. A mi tanácskozásunkon is szóba került egy újfajta szolidaritás lehetősége, illetve egyre többen sürgették az ökológiai, fogyasztási és életviteli változásokat. A beszélgetések során többször felmerült az is, mit akarunk az elmúlt hónapokból megőrizni. Egyhangúlag a vírus csendjében megszületett hitbéli, életviteli felismeréseket emelték ki a résztvevők. Nagyon érdekes az is, amit Jørgen Skov Sørensen, a nemzetközi protestáns-ortodox szervezet főtitkára [CEC] hangsúlyozott: mégpedig hogy a járvány idején megerősödött a hit, intenzívebbé vált az imaélet. Az egyházaknak a remény és a fény hordozóivá kell válniuk. Ez eddig is tudható volt, de a vírus idején még egyértelműbbé vált. Sørensen azt is kiemelte, hogy az ember teremtett lény, léte az Istentől függ, erről pedig nem szabadna megfedkezniünk. Sajnos az európai ember mégis nagyon gyakran így tesz.

– **Ön mit emelt ki a hozzászólásában?**

– Sok szó esett az ülésen a szolidaritásról. Szerintem a szolidaritás csak akkor ér valamit, ha felelősséget vállalok valakiért. A dolgoknak azonban sorrendjük van. Felelősséggel tartozom a környezetemben élő családtagnak, utána a tágabb családom, majd a közösségem, régióm, országom iránt. Mindenki a saját környezetéből kiindulva tud felelősséget vállalni, erről az alapról épülhet valós, cselekvő szolidaritás. Ezeket azonban nem lehet átugrani. Nem tehetem meg azt, hogy a mellettem lévővel nem foglalkozom, de keblemre ölelem az egész világot. Az Európai Unió akkor tud valóban nagyot alkotni, ha alapjaiban erős. Ha én otthon gyenge vagyok, tehetetlen a rászorulókkal szemben, akkor hogyan tudnék segíteni a világ túlsó felén szenvedő gyerekeknek? A szolidaritás személyekhez kötődik, és rajtuk keresztül válik általánossá.

■ BODNÁR DÁNIEL
Magyar Kurír

Nehezebbé tette a járvány a leprabetegek életét is

„Nehéz hónapok állnak mögöttünk. Remélem, hogy egészséges Ön is, szerettei is! Szívből kívánom, hogy a mögöttünk álló, mindent átértékelő időszak sok értékes felismeréssel és tanulsággal gazdagítsa életét!” – áll a Lepramisszió igazgatója, Riskóné Fazekas Márta által megfogalmazott júniusi körlevélben. Ezután a következő szó a köszöneté volt: az igazgató megköszönte támogatóiknak, hogy a járvány idején is volt gondjuk a leprabetegekre, és biztosították az érdekükben végzett munkát. Ennek jóvoltából eddig időarányosan tudták teljesíteni vállalásaikat.

Ez is India – „A lepra könnyen megszüntethető lenne a Földön, ha több segítséget kapnának az extrém nyomorban élők...”

A koronavírus-járvány több olyan jelenséget is előhozott, amelyre nem is gondoltunk. Brent Morgannek, a Nemzetközi Lepramisszió vezérigazgatójának leveléből idézünk: „Már a járvány kezdetétől fogva fel-felröppentek mondatok, megnyilatkozások arról, hogy a bezártság, elszigeteltség miatt sokan »úgy érzik magukat, mint egy leprás«. Nemrégiben pedig az olasz külügyminiszter, Luigi Di Maio is ugyanezt fejezte ki a legszélesebb sajtónyilvánosság előtt, amikor a járványveszély elmúltáról szólva kérte a turistákat: bátran induljanak el, és ne tekintsek Olaszországot »lepratelepnek«. A világ lepraszervezetei azonnal közösen felemelték szavukat emiatt. [...] A Covid-19 járvány kapcsán fellebbenő tudatlanság és féltreértések tisztázása a mi feladatunk! A lepra ma már alig-alig fertőző betegség, mivel az emberiség kilencvenöt százaléka immunis rá. A koronavírus azonban igenis sajnos komoly veszély, amely ellen tudatosan és fegyelmekkel védekezünk kell! A lepra könnyen megszüntethető lenne a Földön, ha több segítséget kapnának az extrém nyomorban élők, hogy legyen tiszta ivóvizük, egészséges táplálkozásuk, minimális higiéné. Vagyis a veszélyes és súlyos koronavírushoz hasonlítani a leprát: eleve helytelen és igazságtalan!”

„Nagyon számítanak ránk támogatóink! – írta a Lepramisszió igazgatója. – Félelmük, hogy mi lesz velük, ha a támogatók megfeledkeznek róluk. Az ő számukra ez az időszak sokszorosan nehezebb! A leprabetegek világában a járvány számunkra teljesen elképzelhetetlen állapotokat teremtett. Alapvetően is életük sok megpróbáltatással teli, amihez járul most a járvány is! A zsúfolt Indiában, a még zsúfoltabb Bangladesben, a nyomorgó Afrikában most van növekvőben a fertőzés. Fel sem tudják mérni, el sem tudják látni azokat, akiknek erre szükségük van! Szívszakasztó hallani-látni kollégáink beszámolóit arról, hogy minden erőfeszítés ellenére is csak kismértékben tudják betartani a védekezés, távolságtartás stb. alapszabályait.”

Riskóné Fazekas Márta arra kérte a Lepramisszió támogatóit, hogy továbbra is maradjanak hűségesek a szenvedőkhöz: „Tudom, hogy a mi hazánkban is megnövekedtek mindnyájunk terhei, de kérem: adjanak továbbra is helyet szeretetükben a leprabetegeknek és családtagjaiknak is! Szeretnénk folytatni, amit elkezdtünk: Kongóban a szűrővizsgálatok végzésének folyamatos biztosítását, a műtéteket és a lelki-jogvédelmi-felvilágosító tevékenységet. Év elején elkészült egy kút is támogatásunkból, amely egyik projektünk területén három falu lakosságának biztosít egészséges, tiszta vizet! Kongói munkatársaink kérése alapján óriási szükség lenne további kutakra is, mivel a leprafertőzés (és sok más betegség és járvány) egyik előidézője éppen a tisztátalan víz! Az indiai Kalkuttában pedig különösen is a szemészeti osztály munkáját szeretnénk továbbra is támogatni.”

Ezután az igazgató arra buzdított, hogy az adakozók válasszák az egyszerűbb, banki átutalás útján végzett adakozást.

A Lepramisszió honlapján további információkat olvashatnak arról, hogyan tudják szolgálatukat végezni a szervezet tagjai a koronavírus-járvány idején.

Forrás: Baptist.hu, Lepramisszio.hu

Kolera dúlt egykor Orosházán

Pusztító háborúk áldozatainak a tiszteletére számos helyen állítottak emlékműveket, ám az emberiséget mozgalmas évszázadai során sok járvány is tizedelte. Orosházán a kolerajárványban elhunytak emlékére emeltek obeliszket a halálos kór túlélői.

Az 1831-ben dúló országos kolerajárványnak Orosházán ezernegyszázhat evangélikus áldozata volt. Koszorús Oszkár orosházi helytörténésztől arról érdeklődtünk, mi okozhatta, hogy a településen ennyien haltak bele a járványba.

– Városunk életében valóban az 1831. július 20-tól szeptember 2-ig tartó kolerajárvány volt a legpusztítóbb. Századik évfordulóján Kovács Andor esperes – Mikolaj István egykori lelkész halotti anyakönyvbéli feljegyzéseire hivatkozva – összeállított egy kis füzetet *Kegyveltes megemlékezés az Orosházán 100 év előtt dühöngött nagy cholera áldozatairól* címmel. Kiderült, hogy a járvány Oroszországból Lengyelországon, Galicián keresztül jutott el hazánkba, így Orosházára is.

A vármegyétől azonnal megérkeztek a parancsolatok: „A házak, amelyekben kiütendi magát a cholera, örökkel körülvétesenek, az oskolák bezárattassanak, a halottak minden vallásbéli szertartás, papi és más minden kíséret és harangozás nélkül, azonnal és minden veszteglés nélkül különös temetőbe temetessenek, a templomok is bezárattassanak” – idézte a kezdeteket a kutató. – A járvány nagyarányú terjedésével felhagytak az örök kiállításával, mondván, „önnon magára bízni kinek-kinek az övéinek gondviselését és veszedelemtől leendő megóvását”. A templom bezárása volt a legkeményebb és a legfájdalmasabb, 1831. augusztus 7-től szeptember 4-ig tartották zárva.

Mikolaj István a járvány ismérveit is leírta, amelyek alapján igen könnyű volt a többi betegségtől megkülönböztetni – részletezte a helytörténész: „A legegészségesebbnek látszó emberek egyszerre émelygést éreztek, fájdalmakat, egész testekben pedig egyszerre való nagy elgyengülést. Ezt követte a testnek elfeketedése és elme-revedése. Ezt a nagy hányás és hasmenés, osztán görcsök húzták le a tagokat szakadatlanul annyira, hogy egynehány órák alatt halál fírává lett az egészséges ember” – áll az írásban.

A védekezés módját is közzétette a néhai lelkész írása: a szobát ecettel és fenyőmaggal gyakorta füstölték, zsebekben

Külön temetőt alakítottak ki, ahol emlékművet is állítottak. 1831-ben létrehozták a koleratemetőt, amely a mai zsidó temető és a tótkomlói vasút sínpárja között helyezkedett el. Az 1832-ben itt felállított koleraemlékművet a bécsi akadémián tanult szobrász, Dunaiszky Lőrinc készítette. 1969-ben, Orosháza város alapításának kétszázhuszonötödik évfordulóján úgy határozott a presbitérium, hogy az elhagyott helyen lévő 1831-es koleraemlékművet behozzák az evangélikus templom kertjébe. Két márványtáblát helyeztek el rajta. Az egyiket újravesték az eredeti feliratot, a másikon pedig felidéztek az áthelyezés körülményeit. Ez azonban több mint egy esztendeig elhúzódott, végül csak 1970. október 22-én valósult meg.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az evangélikus templom kertjében Ördög Endre igazgató lelkész mutatta meg az emlékművet

klórmentes, kámfort, fokhagymát hordoztak, gyakran szagoltatás végett elővették, kezeiket ecettel vagy csak közönséges jó erős boreccettel mosták.

Koszorús Oszkár hozzátette: akkoriban a tizenegyzres lélekszámú Orosházán mindössze két orvos volt, Képesy György és Baumgartner Ignác. Sem a megye, sem a földesúr nem irányított más orvosokat Orosházára, nekik kellett helytállniuk a krízis alatt.

■ CSETE ILONA
Forrás: Beol.hu

A KOLERA.

A legutóbb beérkezett hírek — sajnos — senmi kétséget sem hagynak fen az iránt, hogy a kolera immár Nyugat-Európában is terjedkedik. Előre látható tehát az a nagy veszély, mely az emberiséget e borzasztó betegség tovább terjedése által fenyegeti. Ugyanazért csak helyeselni lehet a hatóságoknak serényességét, melylyel az óvintézkedéseket megteszik és melylyel az ismeretes óvszereket a közönség figyelmébe ajánlják. Orvosi tekintélyek állítása szerint

a legjobb óvszer a cognac

Legjobban ajánljuk

gróf Esterházy Géza saját gyártmányú cognac-

ját, mely francia mód szerint, idegen anyagok hozzá vegyítése nélkül tiszta borból készül s melynek jóságát és tisztaságát az a körülmény is igazolja, hogy a legutóbb tartott párisi egészségügyi kiállításon az aranyérmét diszoklevéllel nyerte el s a többi kiállításokon is, melyeken eddig részt vett, mindentű a legnagyobb kitüntetésekben részesült.

Központi iroda: BUDAPEST, VI. Külső váci-ut 23. sz.

Egy kései „reakció” – Orosházi Közlöny, 1892. szeptember 24.

BEMUTATKOZIK A MAGLÓDI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Ahol a név is kötelez

Maglód Pest megyében, Budapest határától másfél kilométerre található. A Gödöllői-dombság és az Alföld találkozásánál fekvő kisvárosban ma közel tizenháromezren laknak. 1352 óta jegyzik lakott településként. Neve a honfoglalás korában gyakori *Moglout* személynévből származik, jelentése: „termékeny”. Ez a termékenység határozza meg mindmáig gazdasági, szellemi, kulturális életét, ennek köszönhető a helyi hagyományok gazdagsága és sokszínűsége is.

A maglódi táncok és a tót (szlovák) népviselet világszerte ismertek. A helyi evangélikusok tavaszköszöntő templomdíszítő szokása, a pünkösdi zöldágazás szerepel a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékén. Maglódon ismerkedtek meg Petőfi Sándor szülei, Petrovics István és Hruz Mária. Kétszáz évvel ezelőtt az itteni parókián született Szabereényi Lajos lelkész, költő, teológiai tanár.

1546-ban a török elűzte az ekkor már a reformáció hitelveit valló lakosságot. A törökűlást követően a Felvidékről érkezett evangélikus családok népesítették

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Július 26-án, a Szentháromság ünnepe utáni 7. vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít

a Kossuth rádió a maglódi evangélikus templomból. Igét hirdeti Németh Mihály lelkész.

be újra Maglódot. Eleinte a romossá lett középkori templomukat használták. Több évig tartó pereskedés után ennek alapjaira 1775–1778 között építették fel az egyházi temető közepén álló, ma is használatban lévő, torony nélküli evangélikus istenházát.

A maglódi templom belső kialakításának szépsége centrális elrendezésének és különleges berendezési tárgyainak köszönhető. A késő barokk oltár, a lel-

kész Luther-kabátban ábrázoló szószék, a keresztelő angyal szobra, a karzatok fa táblaképei, az orgona páratlan szépségű, harmonikus egységet alkotnak.

A maglódi evangélikus gyülekezet napjainkban mintegy nyolcszázötven lelket számlál, a szomszédos Gyömrő és Ecsér település lutheránusait is gondozva. Hagományait féltve őrzi. Jézus Krisztus evangéliumát a Biblia, valamint az egyetemes és evangélikus hitvallások alapján hirdeti. Nyitott és befogadásra kész közösség. Vasárnaponként két istentiszteletet tartanak. Hetenként több bibliaórai csoportban, a Magdala kórus énekkari próbáin, ifjúsági órán, konfirmációs felkészítésen, gyermekbibliaköri foglalkozáson, férfiköri alkalmon, imaközösségben gyűlnek egybe a hívek. Százharminc gyermek részesül iskolai hitoktatásban.

A maglódi evangélikus templom egyik különlegessége a szószékkép. Ezen a Luther-kabátos lelkész Jézus egyik példázatát látja megelevenedni. A magvető hinti az ige magvát, amelyet a mennyből Isten keze öntöz. Mindez azt hirdeti: semmit nem ér az evangélikus lelkész magvetése a „mag” szóból származó Maglódon, ha nincs rajta Isten áldása. A maglódi evangélikusok vallják, hogy Jézus, a Magvető nélkül semmit sem tehetnek, de vele sokszoros termést hoznak. ■

Asztalközösség

Hívogató egy másik istentiszteletre

Augusztusban még javában a nyári programok, feladatok töltik ki az életünket. Próbálunk töltekezni, igyekszünk letenni a ter-

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

heinket, feldolgozni mindazt, ami az évnek a mögöttünk hagyott hónapjaiban történt, de gondolatban lassan a szeptemberben kezdődő, dolgozabb, sűrűbb időszak felé is fordulunk.

Augusztus 2-ára rendhagyó istentiszteleti alkalomra hívogatunk, amelynek liturgiája az asztalközösség helyzetébe illeszkedik. Nyáron nemcsak szabadságot kaphatunk, hanem ezúttal szabad kezét is arra, hogy gondolatban visszatérjünk, és átéljük az első keresztények istentiszteleti alkalmait, amelyek egy asztal körül formáltak közösséget. Vagy inkább ez az asztalközösség formálta az istentiszteletet.

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban

Augusztus 2-án, a Szentháromság ünnepe utáni nyolcadik vasárnapon 11 órától istentiszteletet közvetít felvételről a Duna Televízió a budapesti Lágymányosi Ökumenikus Központból. Igét hirdet Molnár Lilla lelkész.

Ennek az ősi motívumra épülő liturgiai alkalomnak szeretnénk érthető, hozzáférhető nyelvet adni, amely mégis őrzi az évszázadok alatt formálódott liturgiai hagyományt. Nem külső szemlélődőnek hívjuk a leendő nézőket – szeretnénk, hogy az asztalközösség részesévé váljanak képernyőn innen és képernyőn túl.

■ MOLNÁR LILLA

Debrecenben is bemutatják a Csíksomlyói passiót

Csíksomlyó és Esztergom után augusztus 26-án Debrecenben is bemutatják a Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes közös produkcióját, a Csíksomlyói passió szabadtéri változatát – jelentették be a szervezők a cívisváros Kölcsey-központjában.

Papp László polgármester annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a három püspökségnek otthont adó Debrecenben a Csíksomlyói passió bemutatása „felejthetetlen lelki, szellemi és spirituális élményt nyújt, hitünket erősítő ünnepi alkalom a város egész közössége számára”.

Vidnyánszky Attila rendező, a Nemzeti Színház főigazgatója kiemelte: „A mögöttünk hagyott csonka évad és az egész ország életét meghatározó bezártság után [...] a Csíksomlyói passió felszabadító élmény lesz a nézők és a művészek számára egyaránt.” Emlékeztetett rá, hogy a nemzeti táncegyüttesrel közös produkciót 2018-ban Csíksomlyón huszonöt-harmincezer ember előtt mutatták be, majd egy évvel később az esztergomi bazilika előtt láthaták több ezren.

Az előadás három alapra épül: a csíksomlyói iskoladrámákra, Szöcs Géza passiószövegére és a Berecz András által gyűjtött népelekekre és mesékre. Nagyszabású produkcióról van szó, amelyben

„egyenértékű a gesztus és a tánc, a szó és a mozdulat, együtt zenél a színpad” – érzékeltette az előadás különlegességét Vidnyánszky Attila.

Zsuráfszky Zoltán társrendező-koreográfus, a Magyar Nemzeti Táncegyüttes művészeti vezetője jelezte: a karantén után ez lesz az első közös előadásuk, amelybe bevonták a Debreceni Népi Együttes fiatal táncosait is.

Fekete Károly tiszántúli református püspök azt mondta, az előadással „olyan lelki tartalmat kapunk, ami felszabadító áldás lesz” mindenkinek. Örömmel fogadták az előadást, mert, mint fogalmazott, „a megváltástörténet mindig aktuális”. Megjegyezte, ma trend az, hogy „semmi sem szent”, a darab rámutat ugyanakkor, hogy vannak szent dolgok, szent történetek, szent fogalmak, és hogy „szentséges szálai vannak az életünknek a 21. században is”.

Kocsis Fülöp görögkatolikus érsekmegpölitá azt mondta, „ez a történet

nem a történelem felidézése, hanem életünk szerves része”.

Palánki Ferenc debrecen-nyíregyházi római katolikus megyés püspök hozzátette, „ez nem csak egy történet, hanem a történet”, amely egy kertben kezdődött a bűnbeeséssel, és egy kertben fejeződött be, ahova a keresztre feszítés után Jézust temették. A történet azonban „ebben a kertben nem fejeződik be, mert Jézus fel-támad, és az ő keresztyje átvezet bennünket az örök életbe”.

A sajtótájékoztatón a Csíksomlyói passió három szereplője – a Krisztust alakító Berettyán Nándor, a Tanítvány Berettyán Sándor és a Lázár szerepében látható Szabó Sebestyén László – idézte fel megindító szavakkal, mit jelent számukra színészként és emberként jelen lenni a történetben.

Bár eredetileg az ezer fő befogadására alkalmas Nagyerdei Szabadtéri Színpadon lett volna az előadás, Papp László polgármester a sajtótájékoztató végén bejelentette: az eseményen elhangzottak hatására úgy döntöttek, a református Nagytéplom előtti Kossuth téren rendezik meg a passiót, amelyet így a cívisvárosban is több ezer ember láthat.

Forrás: Hirado.hu

Díjvárományos az Evangélikus Országos Múzeum egyik kiállítása

Kik a cipszerek? – A szepesi szász identitás családi emlékei címmel 2019-ben rendezett időszaki kiállítást az Evangélikus Országos Múzeum. A tárlat hivatalosan Az év kiállítása 2020 díj egyik jelöltje lett. A Pulszky Társaság által meghirdetett pályázaton a zsűri a június 11-i ülésén választotta ki a továbbjutó kiállításokat (a kiírás szerint két kategóriában hat-hat jelöltet választhat ki). A továbbjutók listájának közzététele után a jelölt múzeumok használhatják „Az év kiállítása 2020 díj jelöltje” címet. Izgalommal várjuk a szeptember 26-i díjátadót.

A történelmi Magyarország tele volt olyan kistrégiókkal, amelyek teljesen egyedi történelemmel, saját kultúrával, egyedi mikrovilággal bírtak. A multietnikus, organikusan fejlődő, sokszínűségéből gyarapodó Magyar Királyság már a múlté, de Trianon évfordulóján fontos, hogy emlékezzünk más népekkel közös, gazdag múltunkra.

Az Evangélikus Országos Múzeum a cipszerekről emlékezett meg 2019 decemberétől 2020 februárjáig. S hogy kik voltak a cipszerek? Szepes vármegye evangélikus vallású szásza. A németül Zipsnek nevezett területen a középkor óta éltek a szászok a 20. századi elűzetésükig. A cipszerek tudást, kultúrát, civilizációt vittek a hegyvidéki erdőségektől ölelt területre, e kultúra emlékeit mutatta be az Evangélikus Múzeum kiállítása.

A pincehelyiségek téglafalai között berendezett kiállítás külsínével és belbelsővel is letisztult, áttekinthető összképet mutatott be a cipszerek elsüllyedt világáról. Ódon bútorok, régi ruhák, antik kötetek és festmények sora idézte meg a szepesi szász civilizációt. Kompaktságában is nagyszerű, tömör, átfogó kiállítás született tehát a cip-szer múltjáról az Evangélikus Országos Múzeum falai között.

Információk: Eom.lutheran.hu

Forrás: EOM

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT,

a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nadas utca 2.)

- www.mondat.hu

Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletgép telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy

postautalványon. Az előfizetési díj belföldön

(illetve Románia és Szlovákia területén)

negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy

évre 15 600 Ft, más európai országba egy

évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi

országba egy évre 61 400 Ft (195 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező

lemondásokat tudjuk az azt követő hónap

elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még

egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Isten! Leborulunk előtted, és hálát adunk neked – ma különösen azért, hogy hívsz magadhoz, nem hagyod, hogy nélküled vergődjünk a világban, és hogy Jézus Krisztus által az örök élet ajándékát nyújtsd nekünk. Jó nekünk a te közelségben lennünk. Ebben a közelségben tárjuk fel most előtted kéréseinket. Csak te vagy a reménységünk.

Könyörgünk hozzád a teremtet világgért. Kérünk, őrizd meg a világot és benne az életet a mi bűneink rombolásának ellenére is. Könyörgünk hozzád, amikor az éghajlatváltozás jelenségei riasztanak, amikor a járvány még itt van közöttünk, vagy amikor a szeretet útját szeretetlenség takarja el. Könyörgünk hozzád, Urunk, a világ gyógyulásáért.

Könyörgünk hozzád anyaszentegyházadért. Szentlelked tüze ébresszen és küldjön, hogy a tőled kapott kegyelmi ajándékokkal hirdessünk téged a világban. Téged kérünk, szaporítsd meg a benned hívők számát gyülekezeteidben.

Könyörgünk hozzád a családkért. Könyörgünk a szülőkért és azokért, akiknek legnagyobb vágya, hogy szülőkké lehessenek. Támogasd a családokat tarka egységükben, és segíts kicsiknek, nagyoknak észrevenni s megköszönni a te sokféle ajándékodat. Könyörgünk azokért, akik magányosak. Segítsd őket, hogy megélhessék a családhoz tartozás ajándékát.

Könyörgünk azokért, akiket testi vagy lelki fájdalom és szenvedés gyötör. Légy orvosuk, és segítsd őket, hogy megtalálják benned szabadulásukat. Könyörgünk azokért, akik a járvány idején világszerte különösen sokat tesznek az emberiségért. Erősítsd őket Szentlelkeddel, bölcsességgeddel.

Urunk, köszönjük neked, hogy reménységünk túlmutat a földi életünk keretein, és remélhetjük Jézus Krisztus által az örök élet teljességét veled. Jézus nevében kérünk, hallgass meg minket. Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 7. vasárnap

1Jn 5,18–20

Kontúrok és árnyalatok

Éles határok? Nem tudok mit kezdeni János világlátásával. Idegen számomra az, ahogyan a világot kettévágja: itt van a mi, és ott van a másik oldal, amit egyszerűen csak „világ” néven illet. Ki van benne ebben a világban? Mi nem vagyunk a részesei? De hát nekem is van munkám, bankkártyám, lyukas fogam, vannak rossz szokásaim, emberi kapcsolataim, adóazonosítóm... Egyáltalán, mit jelent az ő szóhasználatában a *világ* szó? Megvessünk mindenkit és mindent, aki nem mi vagyunk?

Élesek a kontúrok, miközben élünk teli van árnyalatokkal. A paródia csak éles kontúrokkal dolgozik, a valóság hű ábrázolás ismeri az átmeneteket, az árnyalatokat. És mielőtt valaki megvádolna, hogy behódoltam a modernség eszméjének, a korszellem tanított a határok elmosására, elárulom: Jézus maga is átlépte a mi és az ő közötti határokat, amikor vámszedőkkel és utcalányokkal mutatkozott, amikor leült a samáriai asszonnal beszélgetni.

Innen nézve még nehezebb Jánossal mit kezdeni: Jézus átlépi a határokat – az őt követők pedig megalkotják a sajátjaikat? Újraszületik a kizárás kultúrája? Ráadásul ott van az a magabiztosság, ahogyan önmagára tekint: aki Istentől született, az nem vétkezik. Tényleg nem?

A középpont felől. Van egy ötletem. Mi lenne, ha másképp közelítenénk János gondolataihoz? Mi lenne, ha nem a mi és az ő közötti határvonalat keresnénk, amikor szavainak értelmét kutatjuk, hanem a középpontot? Ha nem azzal azonosítanánk őt, mire mond nemet, hanem azzal, hogy mire mond igent?

Mi az, ami biztossá, sőt magabiztossá teszi? Rövid igeszakaszunkban háromszor is megjelenik a „tudjuk” szó. Nem sejtjük, nem véljük, hanem tudjuk. Mindhárom „tudjuk”-ot olyasmi követ, ami a központra utal: „aki Istentől született, nem vétkezik”; „Istentől vagyunk”; „eljött az Isten Fia”.

Ha így összeszedjük, valami különösre figyelhetünk föl: egyik sem azt mondja, hogy én (vagy éppen mi) mit csinálunk (csinálunk). Nem a mi oldalunknak a fényezéséről szólnak ezek a határozott, „tudjuk” kezdetű mondatok. Velünk történik, értünk történik – de nem mi tesszük.

Ami azért felszabadító élmény, mert amennyire bizonytalanok olykor a határaink, annyira bizonytalan gyakran a bensőnk is. Nemcsak a másakra nem tudok ellenséggként tekinteni, de olykor magamra sem barátként. Önmagamban sem vagyok biztos. Mintha a középpont sem lenne biztos, nem csak a határ.

A találkozás biztonsága. Mégis, mi az, amiben biztos lehetek? Furcsa, de például az, hogy férj vagyok. Ráadásul ezt nem is lehet rész munkaidőben „csinálni”, nem tudok óvatosan, többé-kevésbé, mondjuk, 67,5 százalékban az lenni. Ebben tényleg csak „vagy-vagy” van, kontúros a kép, árnyalatok nélkül. Vagy házas vagyok, vagy nem, ez a tény nem tűri a finomságokat.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - ANDREW SEAMAN / UNSPLASH.COM

Hogy aztán azon belül milyen vagyok, mennyire vagyok jó, szerető férj, az már sok mindentől függ, hangulattól, időponttól, de a kapcsolat attól még adott.

János épp erre, a kapcsolatra tekintve ennyire magabiztos. Illetve nem is maga, csak biztos. Biztos abban, hogy Isten sajátjának tekinti, és ebből semmi nem szakítja ki. Benne vagyunk az Igazban, Jézus Krisztusban. Az, hogy „a gonosz meg sem érinti”, nem azt jelenti, hogy nincsenek megingások, hanem hogy ez a lényegesen nem tud változtatni, mert az nem tőlem függ. (Ahogy a házasság ténye sem szűnik meg egy összezőrdülés miatt.)

Akkor vagyunk bölcsek, ha a jánosai gondolatnak erre a központjára, a megkapott ajándéokra tekintünk, és nem azon filozofálunk, hogy azokkal, a másikkal mi van. János nem maga miatt, hanem Jézus miatt ennyire kontúros, árnyalatmentes. És ha valaki látja rajtunk is ezt a Krisztus-biztosságot, talán még meg is érinti őt. Mindenesetre annál sokkal jobban, mint ha a határokat hangsúlyoznánk.

■ HEGEDŰS ATTILA

Imádkozzunk! *Urunk, félünk a túl magabiztos szótól, a túl magabiztos emberektől. Add mégis a biztosságodat! Ne azt, hogy magunkban, a saját igazságunkban legyünk biztosak, hanem hogy benned, hisz magadénak fogadtál bennünket, benned élünk. Ennek bizonyosságát add nekünk, kérünk. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 26.) *Aki pedig könyörül a szegényen, az dicsőíti [Alkotóját].* Péld 14,31 (Mt 25,40b; Jn 6,1–15; ApCsel 2, 41–47; Zsolt 51) „Miért kellene adnom? Nekem se ad senki” – sokan szokták ezt mondani. Sokszor a keresztény emberekben is felvetődik ez a kérdés. Mi a motiváció? Mai igénk erre ad választ. Isten dicsőítésének egyik módja a szegények és az elesettek megsegítése. Erre példát és motivációt nem mástól kapunk, mint Istentől. Aki minket, esendő, bűnös embereket megváltott a bűneink következményétől Jézus Krisztus áldozata által. Hála néki! Ámen.

Hétfő (július 27.) *Csak az Úr ad bölcsességet, szájából ismeret és értelem származik.* Péld 2,6 (Jak 1,5; Jn 6,47–56; Mik 6,1–16) De jó lett volna inkább csöndben maradni... – szoktuk mondani sokszor, amikor már késő. A keresztény ember élete sem mentes a vitától és a veszekedéstől, sajnos. Ahogy Augustinus mondta: „Nem tudunk nem vétkezni.” A bölcsesség egyik megnyilvánulása, hogy igyekszünk mégis csendben maradni akkor, amikor nehéz. Ebben segítségünkre lehet, ha visszaemlékezünk Jézus Krisztus Golgotán való szenvedésére, arra, hogy mennyien és milyen módon gúnyolták, bántották őt. Kérjük Istenünktől, hogy legyen bölcsesség szavainkban és tetteinkben is. Ámen.

Kedd (július 28.) *Az Úr segített el bennünket egészen idáig!* 1Sám 7,12b (2Kor 4,8; Mt 22,1–14; Mik 7,1–7) Bizonyára mindenkinek az életében volt már olyan pillanat, amikor úgy érezte, minden összefogott ellene. Olyankor igazán nehéz pozitívnak maradni. Életünk legnehezebb helyzeteiben ez az ige Istenünkre irányítja a figyelmet, aki a mi megmentőnk. Izráel számára is Isten volt a segítség, amikor a filiszteusok rájuk támadtak. Isten megmentette őket. A megmenekülésük után hangzik el ez az igevers. Az izraeliták érezték, hogy csakis az Úr segíthet. Így a prófétán keresztül az Úrhoz kiáltottak. Vajon mi az Úrhoz kiáltunk életünk mélypontjain? Jó ráeszmélni, hogy egy olyan Úrtól kérhetünk segítséget, aki egyszülött Fiát adta értünk. Ámen.

Szerda (július 29.) *Mert semmit sem hoztunk a világba, nem is vihetünk ki semmit belőle. De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele.* 1Tim 6,7–8 (Jób 1,21b; ApCsel 10,[21–23]24–36; Mik 7,8–20) A megelégedés érzése valóban csodálatos. Idézzünk fel most magunkban ilyen élményeket. Mondjuk, a gyermekünk születését vagy amikor újra megöleltek minket az unokáink a karantén végén, vagy iskolai sikereinket. Istenünk kegyelme körülvesz minket, csak észre kell venni. De mi sokszor többet akarunk. Jó rájönni arra, hogy Isten szeretete a mindennapokban is benne

van, akár az előbb említett momentumokban, de a megtérésünk pillanatában is. Emlékezzünk most vissza megtérésünk pillanatára vagy időszakára. A bűneinktől való megszabadulás Krisztus áldozata által szerintem mindenkiben a megelégedés érzését szabadította fel. Vajon újra és újra átéljük ezt? Ámen.

Csütörtök (július 30.) *Akinek van füle a hallásra, hallja.* Mk 4,9 (Zof 1,7a; 1Kor 10,16–17; Mk 4,1–9) A magvető példázatából van ez az igevers. Úgy szeretné mindenki, ha nála jó földbe esne a mag. De csütörtökre már annyi minden nehézségen megyünk át a hét folyamán: sokszor kihoznak a sodrunkból, megbántanak, mi is megbántunk másokat. Hiábavaló tagadni, ez általában így történik. Ezért lényeges Luther Mártonnak a mindennapi megtérésről szóló tanítása. 95 tételében erről így ír: „Amikor a mi Urunk és Mesterünk, a Jézus Krisztus így szól: »Térjete meg!«, azt akarja, hogy a hívők egész élete folytonos megtérés legyen.” Ennek úgy tudunk eleget tenni, ha a nap végén Istentől kérünk bocsánatot. És így újra megnyílik a fülünk az ige meghallására. Ámen.

Péntek (július 31.) *Igyekezz kipróbált emberként megállni Isten előtt, mint aki nem vall szégyent a munkájával, hanem helyesen fejtegeti az igazság igéjét.* 2Tim 2,15 (2Móz 23,1a; Lk 22,14–20; Mk 4,10–20) Az új fordítású Bibliában a mostani igénk fejezetének a főcíme a következő: *Óvás a szóharcoktól.* Tapasztalatból tudjuk, hogy a parttalan vita a leginkább dühítő és mérgező szócséplés. Vannak olyan pillanatok, amikor ilyen vitáknak a részesei vagyunk, sajnos keresztényként is. Sokan akarják hitüket kikezdeni. Timóteusnak ezt tanácsolja Pál: „...ne folytassanak haszontalan szóharcot a hallgatók romlására.” (2Tim 2,14) Az ugyanis eltávolítja a gyengébb hitűeket az Úristen kegyelmétől. Fogadjuk meg ezt a tanácsot mi is, és legyünk bizonyágtévők újra és újra, betöltve Istentől rendelt szolgálatunkat, mint aki nem vall szégyent a munkájával... Ámen.

Szombat (augusztus 1.) *Nincs különbség zsidók és görögök között, mert mindenkinek ugyanaz az Ura, és ő bőkezű mindazokhoz, akik segítségül hívják őt...* Róm 10,12 (Ézs 66,18b–c; Jel 19,4–9; Mk 4,21–25) Isten teremtménye vagyok, legyek bárki, legyek bármilyen nemzetiségű, tartozzak bármilyen rasszhoz, akár férfinak teremtett Isten, akár nőnek. De Isten embere vagyok-e? Olyan, aki követi őt, olyan, aki hallgat rá? Isten teremtett, de én vajon hozzá tartozom-e, megtértem-e hozzá? Térjünk meg hozzá, és hívjuk őt segítségül! Ámen.

■ KASZA GÁBOR

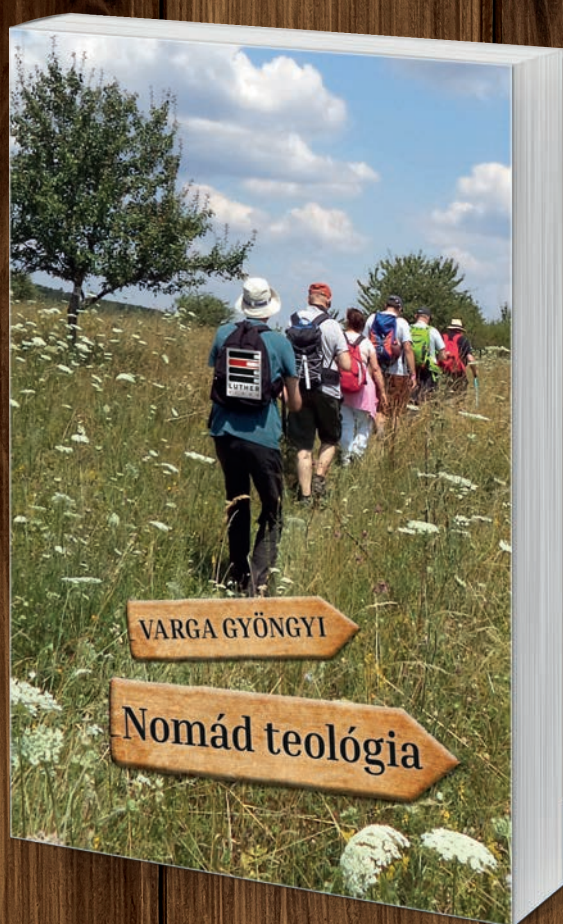

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

2300 Ft

VARGA GYÖNGYI Nomád teológia

Izrael az úton:
az ószövetségi zsidóság
vándorlásának és
nomaditásának narratív
teológiai megközelítése

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

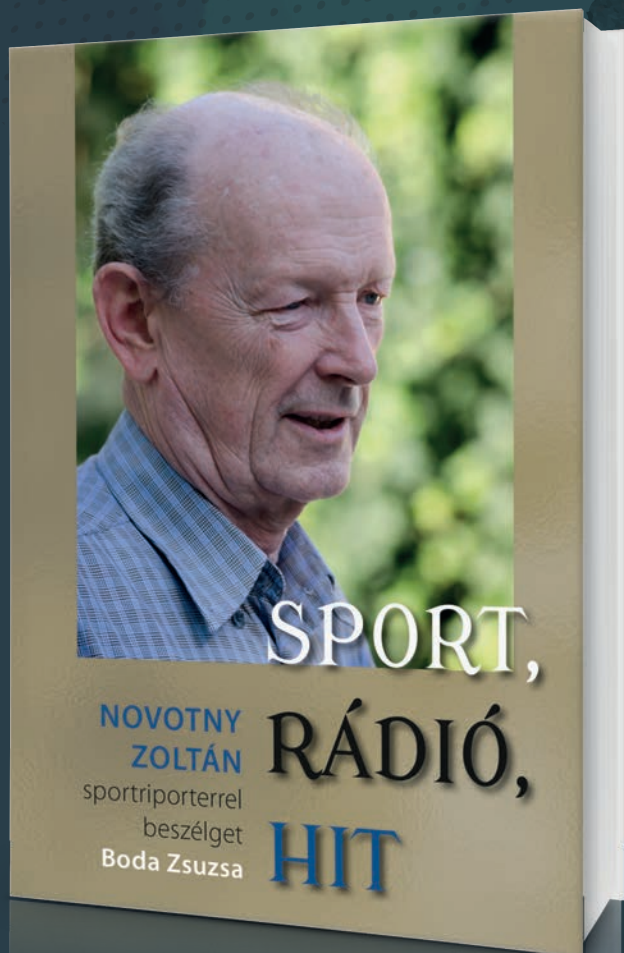
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

3200 Ft

13 nyári olimpia,
több ezer sport-
közvetítés,
páratlan életút.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.